R. P. R.

DOS. Nr. 40001 VOL. Nr. 40

MINISTERUL AFACERILOR INTERNE

Serviciul „C."

Secţia „C."-Regionala

ARHIVA OPERATIVA

DOSAR

Ancheta Cuprinzînd material informativ ce a fost explotat de organele anchetatoare în legătură cu complotul organizat de Iuliu Maniu şi Ion Mihalache.
(Fuga dela Tămădău).

Data 4. mai 1955.

1959879
P 000213, Vol. 40

P. 213/40

Urmează Vol. Nr. 41

C.N.S.A.S.

Knoll

15979

V/2

~~Vol 6~~

40

I

DOSAR Nr. ___

Maniu Iuliu

C.N.S.A.S.

1 Aprilie 1940
C.D.

Supravegherea lui IULIU MANIU.

La ora 9.15 IULIU MANIU este vizitat de ION LIVEANU.

La ora 10.05 vine PETRUSCA.

La ora 10.10 MANIU vizitează pe D-rul NICULAE LUPU,fiind condus până la locuinţa acestuia de PETRUSCA.

La ora 11.10 MANIU pleacă dela D-rul NICULAE LUPU şi se înapoiază la domiciliu.

La ora 11.30 IULIU MANIU este vizitat de Col. SFETESCU PETRE.

La ora 11.40 vine KATENBURG.

La ora 12.30 vine AUREL BUTEANU.

La ora 12.35 vine VIRGIL SOLOMON.

La ora 12.40 vine SEVER BOCU.

La ora 13.20 pleacă Col.SFETESCU PETRE.

La ora 13.25 pleacă SEVER BOCU.

La ora 13.40 pleacă LIVEANU.

La ora 13.45 pleacă KATENBURG.

La ora 13.50 pleacă VIRGIL SOLOMON şi AUREL BUTEANU.

La ora 17.20 MANIU este vizitat de avocatul MIHAIL RAUTU.

La ora 17.30 vine ALEXANDRU GRUIA.

La ora 18 vine POLIZU MICSUNESTI.

La ora 18.15 pleacă ALEXANDRU GRUIA.

La ora 18.45 vine KATENBURG.

La ora 18.50 vine MIHAI POPOVICI,care pleacă după 5 minute,urmat imediat de MIHAI RAUTU.

./.

La ora 19 vine CEZAR SIMIONESCU.

La ora 19.05 vin Dr.STANCULESCU,AUREL LEUCUTIA şi VIRGIL SOLOMON.

La ora 19.10 pleacă avocatul N.POLIZU-MICSUNESTI.

La ora 19.35 vine AUREL BUTEANU,care pleacă după câteva minute.

La ora 19.45 pleacă Dr.STANCULESCU şi CEZAR SIMIONESCU.

La ora 19.50 vin SEVER BOCU,PAVEL PAVEL şi GHITA POP.

La ora 20.45 vine IONEL POP junior.

La ora 21.40 IULIU MANIU,PAVEL PAVEL,VIRGIL SOLOMON,KATENBURG,IONEL POP junior,GHITA POP,SEVER BOCU şi AUREL LEUCUTIA se duc la resturantul "Cina" unde iau masa.

La ora 24 IULIU MANIU se înapoiază la domiciliu.

C.N.S.A.S.

3 Aprilie 1940 003

C. D.

II

Supravegherea lui Iuliu Maniu :

La ora 8,este vizitat de Ion Liveanu.

La ora 8,30,pleacă Liveanu.

La ora 9,45,vine Ioan Liveanu.

La ora 10,vine D-na Lăzărescu.

La ora 10,05,pleacă D-na Lăzărescu.

La ora 10,10,Iuliu Maniu se duce la D-na Madgearu, având cu el un pachet,iar la ora 11,10,se înapoiază la domiciliu.

La ora 11,30,vine Cezar Simionescu.

La ora 12,15,vine Virgil Solomon.

La ora 12,20,vine Octav Tăslăoanu.

La ora 12,45,pleacă Ion Liveanu.

La ora 13,pleacă Octav Tăslăoanu.

La ora 13,05,pleacă Cezar Simionescu.

La ora 13,20,Iuliu Maniu,însoţit de Virgil Solomon,se duce la restaurantul "Continental",unde se afla Katenburg.

La ora 14,55,Iuliu Maniu însoţit de Virgil Solomon şi Katenburg,pleacă dela restaurantul "Continental" şi despărţindu-se de acesta,se înapoiază la domiciliu.

La ora 17,10,Iuliu Maniu este vizitat de I.Liveanu.

La ora 17,15,vine Sever Bocu.

./.

004

La ora 17,25,Iuliu Maniu se duce la M.Popovici.

La ora 18,10,Iuliu Maniu se înapoiază la domiciliu,condus de Mihai Popovici.

La ora 18,40,vine Petruşca.

La ora 19,vine Cezar Simionescu.

La ora 19,30,vin Katenburg,Virgil Solomon şi Leucuţia.

La ora 19,50,vine Pavel Pavel.

La ora 20,05,pleacă Cezar Simionescu.

La ora 20,45,vine Aurel Buteanu.

La ora 21,15,pleacă Ion Liveanu.

La ora 21,25,pleacă Petruşca şi Aurel Buteanu.

La ora 21,30,pleacă Sever Bocu.

La ora 22,Iuliu Maniu însoţit de Virgil Solomon, Pavel Pavel,Katenburg şi Leucuţia,merge la restaurantul "Cina".

La ora 24,Iuliu Maniu se înapoiază la domiciliu.

C.N.S.A.S.

№ 133080 DIN 29. DEC. 1939

DOSAR №

COMISARUL DE SERVICIU

26 Decembrie 1939

ora 18,25

INSPECTORATUL DE POLITIE BUCEGI

Intrarea Nr.

OPERAT

Nr.27009

Politia Sinaia ne raporteaza ca trenul rapid Nr.32 vagon Nr.3 calatoreste d-l IULIU MANIU dela Cluj la Bucurest a sosit in gara Sinaia la ora 17,42 si a plecat la ora 17,50spre Bucurest.

In gara Sinaia,a fost intampinat de domnul MADGEARU ,care au stat de vorba 8 minute in vagon pana la plecarea trenului .

Domnul MADGEARU,a ramas pe loc la Sinaia .

Inspector /ss/ANGHELESCU

Transmite ag.Stan

p. COMISAR DE SERVICIU,

C.N.S.A.S.

COMISARUL DE SERVICIU

№ 133077 DIN 29 DEC 1939

DOSAR № Pol. Iuliu Maniu

29 Dec 1939

006

ora 19,45

Intrarea Nr. 2334

Per

Inspectoratul de Poliţie Bucegi

Nr.27o15

OPERAT

Raportăm că trenul rapid Nr,32 vagonul 3 care călătoreste Dl. Maniu dela Cluj la Bucuresti a sosit in Gara Ploesti la19,18 şia plecat la 19,2o spre Bucuresti in bune condiţiuni.

Insp. Angelescu

Trans. ag.Stan

COMISAR DE SERVICIU

C.N.S.A.S.

32

Pol Iuliu Maniu

Comisarul de serviciu. 28 Decembrie 1939.

007

orele 8.

Per

GARA DE NORD.

Agentul Lepădatu raportează din gara de Nord că, d-l Iuliu Maniu a plecat cu Trenul accelerat No.301, vagon cls.1-a, No.33016 de Cluj, insoţit de ziaristul ~~Lepădatu~~. Livezeanu

Comisar,

C.N.S.A.S.

Dos Politic Iuliu Maniu 008

Per

COMISARUL DE SERVICIU 28 Dec.1939 -

ora 21,15 -

Inspectoratul de Poliţie Cluj

F. N.

Raportăm că dl Iuliu Maniu,nu a. sosit la Cluj cu trenul accelerat Nr. 301 de la ora 2o,4o întru cat s'a dat jos în gara Blaj,de unde urma să plece la Sovata.

Am semnalat cazul şi Inspectoratului de Poliţie Mureş.-

Inspector,Popovici
Transmite,comisar Lungu

COMISAR,

C. [signature]

57

C.N.S.A.S.

Dos. Politic Iuliu Maniu

Ser

28 Decembrie 1939 009

2B012

C.D.

Arhiva Siguranței
Intrarea No 18887.-

OPERAT

IULIU MANIU a vizitat pe soția lui AUREL LEUCUTIA.

Cu ocazia vizitei pe care IULIU MANIU a făcut-o soției lui AUREL LEUCUTIA în ziua de 27 Decembrie, i-a declarat că toată gruparea național-țărănistă este alături de durerea ei și a asigurat-o că soțul ei va fi în curând eliberat.

C.N.S.A.S.

Dos Politic Iuliu Maniu

Ser

010

28 Decembrie 1939

23011

C.I.

Arhiva Sigurantei
Intrarea No 18886

OPERAT

M.I.
T
V

IULIU MANIU va sta în expectativă până după 1 Ianuarie 1940.

Cu prilejul întrevederei pe care a avut-o cu IULIU MANIU în ziua de 27 Decembrie, MIHAI POPOVICI i-a comunicat că - după informaţiunile sale - M.S. Regele ar intenţiona ca, în discursul Său dela 1 Ianuarie 1940, să anunţe inaugurarea unei politici de pacificare internă.

Pentru acest motiv - a opinat Mihai Popovici - gruparea naţional-ţărănistă trebue să se abţină dela orice acţiune cu caracter public, memorii, manifest, sau declaraţiuni ziariştilor străini, aşteptându-se mai întâi enunţarea modului în care se înţelege normalizarea vieţei politice interne.

" Discursul rostit la 25 Decembrie de către M.S. Regele la Cluj, precum şi cel al d-lui Prim Ministru dela Cetatea Albă " - a spus fruntaşul naţional-ţărănist - " pot fi considerate drept un început în acest sens".

IULIU MANIU s'a arătat sceptic în privinţa viitoarelor norme de destindere internă; el a admis totuşi sugestiile colaboratorului său, renunţând pentru moment la acţiunea pe care o intenţiona faţă de arestarea celor trei fruntaşi ai grupului său.

./.

CNSAS

Cercurile naţional-ţărăniste susţin însă că Iuliu Maniu a amânat numai această reacţiune, până la data de 2 Ianuarie 1940, când va reveni în Bucureşti pentru a lua cunoştinţă de discursul M.S. Regelui cu prilejul Anului Nou şi pentru a stabili împreună cu colaboratorii săi viitoarea atitudine a grupării naţional-ţărăniste.

Pentru aceiaşi dată fruntaşii grupărei au fost convocaţi la Bucureşti.

.

Inaintea plecării sale din Capitală IULIU MANIU a lăsat lui Pavel Pavel o scrisoare care urmează a fi predată lui Dinu Brătianu imediat după sosirea acestuia dela Drăgăşani-Vâlcea.

Cercurile naţional-ţărăniste cred a şti că Iuliu Maniu face cunoscut şefului grupării liberale motivul venirii sale în Bucureşti, rezultatul întrevederilor avute şi îi anunţă data înapoerei sale în Capitală, când vor avea loc consfătuiri comune ale fruntaşilor celor două principale grupări de opoziţie.

49

C.N.S.A.S.

Dos. Politic Iuliu Maniu

012

28 Decembrie 1939

28010

Arhiva Siguranței
Intrarea No 18884.
OPERAT

Supravegherea lui Iuliu Maniu.

-.-

In seara de 26 Decembrie c., ora 20.10, a sosit în Capitală venind dela Cluj, IULIU MANIU.

De la Gara de Nord Iuliu Maniu s'a dus direct la domiciliu.

La ora 21.10 a fost vizitat de ION LIVIANU, ziarist.

La ora 21.40 I.Maniu s'a dus la MIHAI POPOVICI.

La ora 24, Iuliu Maniu s'a înapoiat la domiciliu.

..

In ziua de 27 Decembrie c. IULIU MANIU a fost vizitat de următoarele persoane :

La ora 10.50 vine ziaristul LIVIANU.

La ora 11 vine CEZAR SIMIONESCU.

La ora 11.10 vine PAVEL PAVEL.

La ora 11.30 vine MIHAI POPOVICI care pleacă după 20 de minute.

La ora 12 pleacă Livianu.

La ora 12.15 pleacă Cezar Simionescu.

./.

45

La ora 12.20 IULIU MANIU însoţit de PAVEL PAVEL, merge la domiciliul d-nei LEUCUTIA în B-dul Schitu Măgureanu Nr.19.

La ora 13.10 ambii merg la domiciliul d-rului DUMITRU POPOVICI în str.Biserica Amzei Nr.30, unde rămâne numai Iuliu Maniu,

La ora 15.45 Iuliu Maniu se înapoiază la domiciliu.

La ora 17.30 vine I.LIVIANU.

La ora 19 Iuliu Maniu se duce la hotel Athenée Palace unde se întâlneşte cu LIVIU POP, cu care stă de vorbă în hallul hotelului.

La ora 19.50,Maniu se duce la MIHAI POPOVICI, iar la ora 20.45 se înapoiază la domiciliu unde era aşteptat de Pavel Pavel.

După câteva minute, ambii se duc la cinematograful Scala, de unde au eşit la ora 23.30, Iuliu Maniu revenind singur acasă.

..

In ziua de 28 Decembrie c., la ora 7, IULIU MANIU a fost vizitat de ziaristul I.LIVIANU.

La ora 7.25 ambii au mers la Gara de Nord, de unde cu trenul accelerat Nr.301 de Cluj, la ora 7.55, au părăsit Capitala.

......

C.N.S.A.S.

Dos. Politic Iuliu Maniu

014

27 Decembrie 1939

La ora 12.10 Iuliu Maniu însoţit de PAVEL PAVEL s'au dus la d-na avocat Leucuţia din B-dul Schitu Măgureanu Nr.19, unde a stat până la ora 13.

De aci Iuliu Maniu a plecat la Dr POPOVICI DUMITRU, fiind însoţit până acolo de PavelPavel.

La ora 15.45 s'a înapoiat acasă.

C.N.S.A.S.

Dos. Politic Iuliu Maniu

U
T
M 3
V

27 Decembrie 1939 015

Pov

C.D.

22993

Arhiva Siguranţei
Intrarea No 18.868

OPERAT

IULIU MANIU în Capitală.

Sosirea lui IULIU MANIU în Capitală este comentată cu interes în cercurile politice, care afirmă că el a dat curs chemării făcută de NICOLAE LUPU şi GHEORGHE BRATIANU pentru a lua contact cu partizanii şi a stabili modul de reacţionare împotriva arestării fruntaşilor manişti.

In aceleaşi cercuri se afirmă că MIHAI POPOVICI ar avea din partea conducătorilor regimului, însărcinarea să comunice lui Maniu lucruri de deosebită importanţă, şi că l-ar fi rugat să se abţină dela orice acţiune sau declaraţii înainte de a-l vedea.

47

57

C.N.S.A.S.

COMISARUL DE SERVICIU 26 Decembrie 1939

016

ora 16,20

Rez.

CHESTURA DE POLITIE BRASOV

Raportam ca astazi 26 Decembrie ora 16,01,cu rapidul Nr.32 a sosit in gara Brasov venind dinspre Cluj d-l IULIU MANIU in vagonul Nr.3 care dupa 16 minute si-a continuat drumul spre Bucuresti.

Chestor,Ciurea

Transmite detectiv,Vonea

COMISAR DE SERVICIU,

Gh. I. Popescu

C.N.S.A.S.

52

COMISARUL DE SERVICIU 26-Dec- 1939

ora 2o 4o

Dos Pol Iuliu Maniu

Politia Gării de Nord

Cu trenul rapid Nr. 32 Ardeal ora 2o,lo a sosit Dl.Iuliu Maniu,plecànd dela gară cu maşina de piaţă Nr.121o2.

Tot cu acelaş tren a sosit şi Domnul Ministru Silviu Dragomir.

Trans.ag.Garbea

COMISAR DE SERVICIU

C.N.S.A.S.

26 Decembrie 1 9 3 9

018

Supravegherea lui Iuliu Maniu.

In ziua de 26 Decembrie orele 20.10, Iuliu Maniu ~~a sosit~~ în Capitală venind dela Cluj.

Maniu nu a fost însoţit de nimeni şi nici nu a fost aşteptat în Gara de Nord de vreunul dintre partizanii săi politici.

La ora 20.25, a mers la domiciliu cu o maşină Tx.

C.N.S.A.S.

019

COMISARUL DE SERVICIU 22 Dec.1939 -

ora 15,40 -

Inspectoratul de Poliţie Cluj

F. N.

Raportăm că azi la ora 13,30 cu maşina Nr.412-tx.-Cluj,a sosit la Simleul Silvaniei dl Iuliu Maniu,însoţit de un domn,o doamnă şi 2 copii.

De acolo a plecat imediat la Bădăcini.

Inspector,Popovici

Transmite,comisar Trifu

COMISAR,

C.N.S.A.S.

P Pol Iuliu Maniu

020

COMISARUL DE SERVICIU 20 Decembrie 939

ora 0,20

Per

INSPECTORATUL DE POLITIE CLUJ

N. f. n.

Raportăm că la ora 24,00, a sosit în Cluj cu trenul rapid N.31, dl. IULIU MANIU, însoţit de dl. ZAHARIA BOILA.

La gară n-a fost aşteptat de nimeni.

INSPECTOR DE POLITIE

ss POPOVICI

Transmite Comisar ANTOCHI

COMISAR DE SERVICIU

C. [illegible]

C.N.S.A.S.

32

Dos Politic Iuliu Maniu

20 Decembrie 1939. 021

OPERAT 22827

C.D.

Arhiva Siguranței
Intrarea No. 18657.

La ora 8.20 vine la IULIU MANIU, I.Liveanu.

La ora 8.40 vine SPIREA ARJOCEANU și pleacă la ora 9.35.

La ora 9.50 vine ziaristul EMIL COPOSU.

La ora 10.25 vine VIRGIL MADGEARU, iese cu IULIU MANIU și se duce la Dr.N.Lupu cu care pleacă apoi la Ion Mihalache. După câtva timp ies toți patru și merg la MIHAI POPOVICI, unde se găsea general CIHOSKI.

La ora 11.15 MANIU pleacă dela MIHAI POPOVICI fiind condus până la locuința sa de VIRGIL MADGEARU și general CIHOSKI. La scurt interval pleacă dela MIHAI POPOVICI, ION MIHALACHE și Dr.N.LUPU.

La ora 11.30 la IULIU MANIU vine CEZAR SIMIONESCU.

La ora 12 vine RELU MALDARESCU.

La ora 12.10 vine avocatul RAUTU.

La ora 12.25 CEZAR SIMIONESCU a plecat.

La ora 12.35 vine MIHAI POPOVICI.

La ora 12.40 vine ILIE LAZAR și pleacă imediat.

./.

61 15.II.951

La ora 12.55 IULIU MANIU însoţit de ZAHARIA BOILA se duce la Gara de Nord.Pe peronul gării se găseau MIHAI POPOVICI,ILIE LAZAR,LIVEANU,COPOSU,MIHAI RAUTU,GONGOPOL şi AUREL BUTEANU.

La ora 13.05 cu trenul rapid No.31,IULIU MANIU împreună cu ZAHARIA BOILA părăseste Capitala, în direcţia Cluj.

Si 15-II-950

C.N.S.A.S.

~~Echipa Specială~~

Dos Pol Iuliu Maniu

Trans nota

Pop

023

~~N O T A~~

La ora 19 Iuliu Maniu pleacă singur de acasă şi cu un Taxi se duce la hotel Athénée Palace, unde se întâlneşte cu Liviu Pop, ~~stând~~ cu care stă de vorbă ~~cu acesta~~ în hall-ul hotelului.

Liviu Pop, medic din Cluj, a sosit în Capitală în ziua de 22 Decembrie a.c. descinzând la hotelul Athenee Palace, camera 527.

C.N.S.A.S.

Dir Pol Iuliu Maniu

024

COMISARUL DE SERVICIU 19 Dec.1939 -

ora 15,00 -

Res

Poliţia Garii de Nord

Cu trenul rapid Nr.31 de Oradia, la ora 13,a plecat Dl Iuliu Maniu şi Zaharia Boila.

La gara a fost condus de d.nii . Ilie Lazar, Aurel Buteanu, M.Popovici şi M.Rautu.-

Com.ajutor,Georgescu

C O M I S A R,

C. [signature]

C.N.S.A.S.

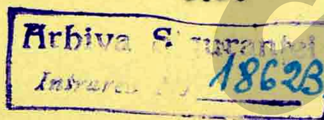
Dos Politic Iuliu Maniu

025

19 Decembrie 1939.

22790

C.D.

OPERAT

Activitatea lui IULIU MANIU.

IULIU MANIU a primit dela PAN HALIPA şase rapoarte ale şefilor de organizaţii naţional-ţărăniste din Basarabia.

Rapoartele relatează despre "starea critică a populaţiei de peste Prut şi pericolul acţiunei comuniste în această regiune".

•

Cercurile vaidiste comentează cu mult interes vizita pe care a făcut-o în ziua de 17 Decembrie c. Dr.DUMITRU POPOVICI fratele lui Mihai Popovici, d-lui ALEXANDRU VAIDA VOEVOD.

Cum această vizită a fost făcută imediat după ce IULIU MANIU luase masa la Dr.DUMITRU POPOVICI,cercurile vaidiste o interpretează ca o nouă încercare de împăcare a lui IULIU MANIU cu d1.VAIDA VOEVOD.

./.

51 15.II.951

41

In ziua de 18 Decembrie c., PAVEL PAVEL a făcut o vizită la Legaţia Marei Britanii.

In cercurile naţional-ţărăniste se precizează că această vizită a fost făcută la cererea lui IULIU MANIU, care doreşte să se informeze despre mersul tratativelor economice româno-engleze.

C.N.S.A.S.

Dos. Politic Iuliu Maniu

027

19 Decembrie 1939

C.D. 22789

Arhiva S. [illegible]
Intrare 18622

OPERAT

Supravegherea lui IULIU MANIU.

La ora 8.10 vine la IULIU MANIU, I.LIVEANU.

La ora 9.15 vine ZAHARIA BOILA.

La ora 10.30 vine VIRGIL MADGEARU.

La ora 10.55 IULIU MANIU şi MADGEARU se duc la MIHAI POPOVICI.

La ora 13.05 dela MIHAI POPOVICI pleacă I. MANIU, VIRGIL MADGEARU şi ION MIHALACHE.

IULIU MANIU şi ION MIHALACHE merg la locuinţa acestuia din urmă unde iau un pachet, apoi se duc la restaurantul "Cina", unde erau aşteptaţi de ROMULUS şi ZAHARIA BOILA.

La ora 15.30 I.MIHALACHE pleacă dela restaurantul "Cina", iar peste 10 minute pleacă şi IULIU MANIU fiind conduspână acasă de PANTELIMON HALIPA.

La ora 17 ziaristul GRUIA dela "Jurnalul" a venit la locuinţa lui IULIU MANIU, dar nu a fost primit.

La ora 17.15 este vizitat de LIVEANU.

La ora 18.30 vine ROMULUS BOILA cu fiul, care pleacă peste 20 minute.

La ora 19 IULIU MANIU se duce la DINU BRATIANU

La ora 19.30 MANIU se înapoiază la domiciliu.

La ora 20.10 pleacă dela MANIU ziaristul EM. SOCOR, care venise în lipsa acestuia.

./.

C.N.S.A.S.

La ora 20.15 vine PETRUSCA.

La ora 20.45 IULIU MANIU este condus de ILIE LAZAR şi LEUCUTIA la Teatrul Naţional,unde MANIU intră singur.

La ora 22.45 pleacă dela Teatrul Naţional,ducându-se la restaurantul "Continental",unde ia masa cu PAVEL PAVEL,ILIE LAZAR şi ZAHARIA BOILA.

La ora 0.30 IULIU MANIU se înapoiază la domiciliu.

C.N.S.A.S.

18 Decembrie 939

C.D. 22745

OPERAT

Articol instigator,necenzurat.

La cererea lui IULIU MANIU,ziaristul MIHAI POP / PETRE BUGA / a scris un articol intitulat "Înțelepciunea Jugoslaviei",în care,tratând chestiunea politicei interne a acestui Stat,pune în mod deghizat problema politică internă din România.

Articolul a apărut în Nr.40 din 17 Decembrie al ziarului "AZI".

Se anexează în decupaj articolul.

.

MIHAI POP,asistent la Facultatea de Litere și Filozofie din București,fost vice președinte al organizației național-țărăniste din Sighet,este rudă cu ILIE LAZAR,MIHAI POPOVICI și IULIU MANIU.

In 1935-936,numitul a activat pentru constituirea Frontului Popular din România,apoi a făcut legătura dintre elementele național-țărăniste-maniste și extrema stângă.

Este prieten cu MATEI SOCOR,a redactat manifestul lui IULIU MANIU cu ocazia aniversării Constituții

./.

C.N.S.A.S.

la 27 Februarie 1939 şi este în relaţii cu NEGRE HENRY MAURICE, corespondentul agenţiei "Havas" din Bucureşti.

A funcţionat câtăva vreme în calitate de translator pe lângă Ministerul Afacerilor Străine.

S'a înscris în Frontul Renaşterii Naţionale în acelaş timp cu PETRE PETRESCU, directorul ziarului "LUMEA ROMANEASCA" /Ianuarie 1939/ iar în Iunie 1939 a fost angajat de Serviciul Social şi delegat să întocmească o serie de anchete demografice în jud. Argeş.

C.N.S.A.S.

Dos Pol Iuliu Maniu

031

18 Decembrie 1939.

U
J
M
V

Pgr

22743 C.D. OPERAT

Arhiva S.
Intrarea No 18567.-

IULIU MANIU despre politica
internă şi externă a ţării.

Vorbind despre şansele politice ale lui IULIU MANIU, colaboratorii săi afirmă următoarele, bazaţi pe reflexiunile făcute de acesta în repetate rânduri:

- Este exclus să se poată găsi o punte de legătură între M.S.Regele şi MANIU, dată fiind hotărîrea acestuia de a nu renunţa la nici unul din principiile adoptate. Această atitudine a lui va face să fie neglijat chiar în ipoteza că grave evenimente externe, i-ar cere prezenţa în fruntea guvernului.

- Toate sforţările actuale ale regimului tind la căştigarea lui ION MIHALACHE, deoarece prin aceasta toată ţărănimea ar fi căştigată, şi IULIU MANIU ar rămâne izolat.

- ION MIHALACHE însă, cu instinctul lui ţărănes care nu-l poate înşela, îşi dă seama că ar însemna să-şi distrugă astfel întregul trecut de luptă.

- Evenimentele ulterioare vor dovedi că MIHALACHE nu-i va produce lui MANIU deziluziile pe care le-a încercat cu ceilalţi oameni ai vechiului Regat.

./.

C.N.S.A.S.

.

In ce priveşte politica externă,părerile lui MANIU sunt următoarele:

- Riscăm să avem în orice moment un războiu pe trei fronturi şi totuşi guvernul nu înţelege să se hotărască pentru un reazăm extern serios,care să ne permită să înfruntăm celelalte două fronturi posibile.

- Nu este exclus ca chiar acest războiu pe trei fronturi să nu-l mai avem,ci să fim pur şi simplu invadaţi din trei părţi,fără a mai avea timp să ne opunem distrugerii.

- Este problematic dacă mai poate salva cineva situaţiunea,deoarece lucrurile sunt prea avansate.

C.N.S.A.S.

Dos. Pol. Iuliu Maniu

Personal

17 Decembrie 1939

22742

OPERAT

Iuliu Maniu a luat hotărârea să difuzeze cu ajutorul partizanilor săi politici, manifestul anexat în copie, îndreptat împotriva D-lui Prim Ministru.

Pentru a da impresia că inițiativa difuzării nu fi aparține, cu scopul de a evita astfel să vină în conflict cu legea, Iuliu Maniu a hotărât ca manifestul să poarte mențiunea că reprezintă declarațiile sale, făcute reprezentanților de presă străini.

C.N.S.A.S.

Numirea D-lui Gh.Tătărăscu în fruntea noului guvern este o dovadă evidentă a desconsiderării pe care cercurile conducătoare o manifestă faţă de opinia publică a ţării.

Nu sunt încă nici doi ani de când D-sa,fiind la guvern,susţinut de întregul partid liberal şi de grupările D-lor Vaida şi Iorga,a căzut în alegeri,neputând obţine nici măcar cele 40% cerute de legea electorală, caz unic în istoria politică a României.

Astăzi partidul liberal,care l-a sprijinit în guvernare,este adversarul politic al D-sale; popularitatea şi prestigiul d-sale sunt prin urmare şi mai scăzute ca acum doi ani de zile.Este firesc deci că numirea d-sale,în loc de destindere,a provocat o adâncă îngrijorare şi explicabilă nemulţumire.

Guvernarea de 4 ani a d-sale a fost caracterizată printr'un spirit de neseriozitate şi prin manevre tactice de politicianism mărunt,lipsit de concepţii şi de prevedere.Atitudinea incoherentă faţă de mişcarea gardistă,care a avut atâtea urmări funeste în toate direcţiile şi valul de corupţiune desvăluit prin nenumărate acţiuni judecătoreşti,iniţiată de noul regim politic,după căderea d-sale,sunt în amintirea tuturor.

./.

C.N.S.A.S.

#35

Faţă de asemenea antecedente,revenirea d-sale în fruntea treburilor obşteşti constitue un act menit să sporească confuziunea în opinia publică şi neliniştea în ţară.

La primul pas făcut la intrarea în scenă,d-sa dovedeşte că continuă aceiaşi politică lipsită de principii şi de seriozitate politică.

D-sa n'a ascuns nimănui adversitatea faţă de sistemul politic actual,bazat pe F.R.N.şi acum consimte, fără şovăire,să prezideze un guvern alcătuit din cadrele F.R.N. D-sa proclamă că urmăreşte destinderea,deşi ştie perfect de bine şi din isvor autentic că forţele politice independente,cari sunt expresiunea reală a naţiunii, resping orice fel de colaborare în cadrul F.R.N. D-sa susţine că va realiza selecţiunea elitelor prin "Front", dar în acelaş timp încearcă - e drept fără succes - să apeleze cu deosebită stăruinţă la forţe din afară de front,recunoscând implicit falimentul ideii însăşi a F.R.N.

N'a reuşit să realizeze înarmarea ţării în 4 ani de liniştită guvernare,cum va satisface aceste necesităţi acum,în mijlocul atâtor mari greutăţi ?

Cu câţiva ani în urmă am susţinut că Dl.Gh.Tătărăscu pregăteşte dictatura.D-sa a răspuns că "numai proştii şi nebunii vor dictatură".Acum d-sa se găseşte în fruntea unui guvern de dictatură,în forma unui adevărat despotism,care a umilit ţara şi a strivit conştiinţa naţională.

./.

C.N.S.A.S.

036

Pentru înlăturarea greşelilor şi abuzurilor săvârşite sub constituţia dictatorială, Dl. Tătărăscu pune în vedere acordarea dreptului de liberă critică. Or, bine se ştie că într'un regim totalitar, cum vrea să fie acela prezidat de d-sa, în mod structural, critica este exclusă.

Regimul totalitar înseamnă: o singură idee, o singură părere, o singură voinţă, o singură hotărâre; critica însă înseamnă opoziţie, păreri divergente, iar opoziţia înseamnă posibilitatea de schimbare de regim, lucru care la noi s'ar putea prezice cu preciziune matematică, în cazul când voinţa totalitară nu ar înăbuşi cu mijloace teroriste, manifestarea opiniei publice, care este integral revoltată împotriva regimului de azi.

Dictatură, totalitarism şi critică liberă nu merg împreună.

Este însă un vechi adevăr că, fără control şi critică liberă a opiniei publice, abuzurile nu se pot stârpi. Chiar din cauza aceasta, regimurile dictatoriale lipsite de control public, au fost caracterizate în totdeauna de o avalanşe de abuzuri şi imoralităţi.

Dl. Tătărăscu trebuia să aleagă între dictatură şi libertatea de critică. A ales dictatura. Consecinţele triste se vor vedea.

Dl. Tătărăscu publică şi un program politic de "lungă durată".

Suntem nevoiţi să ne abţinem dela examinarea critică a acestui program, pentru două motive :

./.

CNSAS

037

Mai întâi a face - în împrejurările de azi - în grozava învălmăşeală mondială şi în mijlocul frământărilor ideologice,cari pun forţe mondiale faţă în faţă, un program politic de realizări pe 5 ani,înseamnă de a fi lipsit de simţul realităţilor.

In al doilea rând,Dl.Tătărăscu continuă condamnabila metodă a predecesorilor săi,de a implica în orice chestiune de guvernare sau administrare,mare sau mică, persoana Suveranului.Astfel d-sa spune: "că a întocmit programul său de guvernare,sub Inalta îndrumare a Majestăţii Sale".

Prin această declaraţiune D-sa voeşte a se pune la adăpostul criticelor publice.D-sa înăbuşe orice manifestări de opoziţie,cari din respect pentru Suveran renunţă să se exteriorizeze,dar acest gest continuă să otrăvească atmosfera politică în dauna Coroanei şi a Dinastiei.

Faţă de aceasta,partidul naţional-ţărănesc rămâne mai departe pe tărâmul democraţiei naţionale şi a respectului libertăţilor publice şi îşi urmează neclintit linia de conduită,de opoziţie intransigentă faţă de acest regim şi faţă de ultima lui ipoteză: guvernul Tătărăscu.

Intr'un singur punct Dl.Tătărăscu are dreptate: Tara are nevoe de "destindere şi pacificare".Dar aceasta nu se poate realiza printr'un guvern care reprezintă un regim de tiranică asuprire şi care irită,revoltă şi desbină,şi de un guvern de potolire a pasiunilor şi de înmănunchiere şi solidarizare a tuturor conştiinţelor patriotice.In faţa răsboiului ameninţător,în faţa primej-

./.

C.N.S.A.S.

038

diilor cele mai evidente,ţara are nevoe de un guvern capabil să realizeze ridicarea morală a flăcării sfinte, a dragostei pasionate de ţară şi neam.

Orice isvor de îndoială,orice cauză de nemulţumire sufletească,orice pretext de defetism,ucigător de elan,trebue să dispară.

Insufleţirea şi avântul de jertfă pentru independenţa şi integritatea ţării şi pentru unitatea naţională, trebuesc exaltate până la paroxism,căci singure ele ne pot feri de un dezastru,numai ele pot pune stavilă şi pot descuraja forţele duşmane care-şi întind braţele spre teritoriul ţării.

Aceste forţe morale,mai importante decât toate punctele de program,nu pot fi deşteptate şi stimulate într'o atmosferă de apăsare şi robie politică,ci numai libertate şi disciplină,liber consimţită.Şi ele nu pot fi chemate la viaţă de persoane politice cari au slujit actualul sistem şi l-au ajutat să se instaleze.

Este poate momentul suprem,când prin ascultarea glasului ţării şi prin schimbarea actualului regim,se mai poate salva Statul românesc,pândit şi ameninţat de grave primejdii.

C.N.S.A.S.

039

Personal

ROMÂNIA

Arhiva [illegible] Intrarea Nr. 32274

ŢINUTUL BUCEGI
INSPECTORATUL REGIONAL DE POLIŢIE

OPERAT

DIRECŢIUNEI GENERALE A
POLITIEI
DIRECTIUNEA POL. DE SIGURANTA-

MINISTERUL DE INTERNE
DIRECŢIUNEA GENERALA A POLIŢIEI
No. 129024 DIN 17 DEC. 1939
DOSAR No. Politic Iuliu Maniu

Nr. 26169 1939, Decembrie 16

Raportat

Este cunoscut

Avem onoare a înainta alăturat copie depe scrisoarea D-lui. ILIU MANIU, adresată D-lui. Consilier Regal CONSTANTIN ARGETOIANU, în timpul când D-sa. era şeful guvernului.-

INSPECTORUL REGIUNEI DE POLITIE BUCEGI,

Anghelescu

44

SEFUL SERV. POL. SIGURANTEI,

[signature]

21190

Până în prezent nu avem asemenea scrisoare la A.P. cetuiesc 21/XII-4

040

COPIE.

Prin discursul rostit la adunarea din Cluj a F.R.N. a-ţi bine voit a preciza modul cum credeţi să realizaţi ideia destinderei politice, expusă şi în discursul ţinut la Bucureşti cu câteva săptămâni înainte.-

Această precizare a-ţi făcut-o prin următoarele cuvinte :

Azi ca şi eri, pentru ca destinderea să fie complectă, noi dorim să vedem aceste minorităţi ethice, topindu-se în rândurile noastre.- Această precizare este însoţită de un apel public şi clar, cu concluzia Ori şi cum mâna noastră le rămâne întinsă. Cred că nu calc regulile bunei cuviinţe, dacă socotesc că acest apel a fost adresat şi nouă, partidului prezidat de mine şi prietinilor noştri politici, care profesează principiile ce formează esenţa gândirei noastre politice.- Cred că mi se impune datoria politică şi de bună cuviinţă, ca în faţa acestui apel public, să precizez în mod clar punctele noastre de vedere.-

Această îndatorire ar trebui s-o îndeplenesc în împrejurări normale, fie la tribuna parlamentului, fie intro întrunire publică, fie prin declaraţii făcute presei.- Regimul de stăzi însă mi-a tăiat aceste căi.- Sunt împiedicat să exercit mandatul meu de senator, întrunirile publice sunt oprite,- bine înţeles afară de cele organizate de partidul Dvs. şi de minorităţile etnice iar ziarele sunt oprite de cenzură să tipărească până şi numele meu şi cu câtă mai mult părerile mele. Sunt deci nevoit să mă refugiez la modalitatea de a vă adresa Dvs. aceată scrisoare.-

Socotesc că apreciaţi în mod just realitatea când credeţi că situaţia ţărei este grea şi că o destindere politică este necesară spre a putea înfrunta greutăţile.- Invitaţia ce-o ne faceţi în acest scop de a intra în F.R.N. şi noi.........."minoritatea etnică", pentru a mă folosi şi eu de expresia cu care ne onoraţi şi pe care o primim, nu o putem accepta pentru următoarele :

1/ Frontul Renaşterii Naţionale s'a înfiinţat nu prin manifestarea liberă şi spontană a opiniei publice, ci printr'un Decret Regal şi a fost creiată - cum a-ţi spus şi Dvs., într'un discurs anterior - printr'o acţiune de guvern.-

Această împrejurare pe adversarii politici ar putea să-i lase indiferenţi, dacă activitatea altor partide ar fi lăsată liberă.-

Faptul însă că de o parte celelalte partide sunt oprite în activitatea lor şi că de altă parte M.S.Regele este socotit de opinia publică precum şi de membrii F.R.N.-ului ca şeful lui efectiv, chiar în urma asentimentului nostru de adânc devotament pentru dinastie şi pentru persoana M.S.Regelui, ne opreşte să participăm la acţiunea F.R.N.-

Participarea la acţiunea unui partid politic, are înţelese numai în cazul când terenul este lăsat liber pentru discuţia publică, pentru manifestările de idei şi pentru anularea nobilă dintre curentele şi forţele politice ale ţării.- Ori felul cum este constituit F.R.N.-ul în cea mai mare parte din funcţionari şi din persoane intimidate, precum şi practicile regimului actual, exclud această posibilitate, cu atât mai mult că planând însuşi înalta persoană a M.S. asupra conducerii de partid, întreg organismul este nevoit a primi directivele date de conducere, fără contrazicere.- Dar ceiace este şi mai periculos, M.Sa fiind prezentat chiar de către şeful guvernului ca inspiratorul întemeerei şi al conducerei F.R.N. şi care conform unei declaraţii ce aţi făcut, este solidar cu actele guvernului F.R.N. implică pe M.Sa. în răspunderea politică pentru toate actele regimului de astăzi.-

Intrarea noastră în F.R.N. ar însemna că noi consimţim la această situaţie direct vătămătoare intereselor Coroanei şi Dinastiei. Noi care suntem animaţi de sentimente sincere monarhice şi suntem devotaţi Tronului, credem că fiecare cetăţean loial are datoria să ferească persoana Suveranului de orice răspundere, lăsând-o mai ales în vreme de primejdie ca cele de azi, - în sarcina guvernului şi partidelor politice.- In loc de a acoperi însă Coroana, regimul de astăzi constituie el însuşi negaţiunea acestui principiu de înaltă înţelepciune politică, rod al unor bogate experienţe.-

Noua Constituţie acordă Coroanei puteri şi prerogative excepţionale, concentrând asupra ei toate atributele suveranităţii naţionale în mod exclusiv ; prin repetate declaraţii membrii guvernului au invederat în mod public că M.Sa. nu domneşte numai, dar că este factorul efectiv şi hotărâtor în guvernarea ţărei; iar F.R.N. drept urmare a faptului că este un organism politic întemeiat de capul statului, are un personal numit prin Decret Regal;6

Cu durere şi sinceră îngrijorare vedem că întemeind aces-
tor fapte, defectele fundamentale ce sunt în organizaţia şi adminis-
traţia de stat, suferinţele care poate în mod fatal apasă asupra
mulţimii şi greşelile să...site de predecesorii Dvs. şi de membrii

041

guvernului Dvs.poż fi puse de opinia publică în sarcina M.Sale,ceia ce este extrem de periculos pentru Coroană şi pentru întreg organismul de stat.-

2/ F.R.N. este întemeiat în baza unei Constituţii şi cu menirea să susţină principiile pe care este clădită.-Ori aceste principii sunt diametral opuse credinţelor noastre politice.-

F.R.N.susţine un regim dictatorial cu toate consecinţele lui,iar noi stăm pe baza democraţiei naţionale şi a unui regim constituţionsl cu răspundere ministerială reală,cu respectarea dreptăţii sociale şi a moralei creştine.-Intrarea noastră deci în F!R.N. ar însemna renegarea credinţelor noastre sau plutirea noastră întro atmosferă de contino falsitate,insuportabilă pentru noi.-

3/ Nu putem renunţa la existenţa partidului Naţional Ţărănesc, ca organism naţional politic.-Este adevărat că regimul de astăzi prin măsurile ilegale şi cu ajutorul forţei publice împiedică manifestarea lui şi a ideilor lui.-Faptul acesta nu este însă de natură să ne descurajeze.-Un partid nu trăeşte numai prin manifestările lui exterioare.-Sunt partide care rămân vii chiar şi fără asemenea manifestări şi sunt altele care cu toate manifestările sgomotoase şi mereu afirmate nu pot ascunde că sunt născute moarte.-

Partidul nostru în formaţiunea sa ardeleană şi bănăţeană,a mai fost pusă odată în trecutul său,unui tratament asemănător.-După procesul memorandului,în care toţi conducătorii lui au fost aruncaţi în temniţe,guvernul din Budapesta a emis în anul 1896 faimoasa ordonanţă semnată de Ministerul de Interne,ordonanţă prin care a decretat desfiinţarea pentru totdeauna a partidului.-Totuşi acest partid a supravieţuit glorios regimului de asuprire de atunci şi sunt sigur că va supravețui şi regimului dictatorial de azi.-

4/ Guvernele susţinute în mod teoretic de F.R.N. /pentru că ştiu că în realitate F.R.N.este susţinut şi întreţinut de guverne/ s'au făcu vinovate de enorme greşeli politice şi de acte de ilegalitate.-Intrarea noastră în F.R.N. ar însemna din partea noastră ratificarea acestor acte şi solidarizarea noastră cu cei care le-au săvârşit.-Mai mult de cât atât,ea ar echivala cu încurajarea la alte asemenea greşeli în viitor.-Cum am putea noi însă să acoperim prin prezenţa noastră omorârea fără identificare,fără cercetare,fără judecată şi fără îngrijire creştinească a atâtor oameni ?.-Cum am putea noi acoperi violentarea justiţiei româneşti,desfiinţarea autonomiei diferitelor corporaţiuni legale constituite între altele a corpului celui mai independent şi celui mai reprezentativ al libertăţii de opinie,a corpului advocaţilor ?.-

Cum am putea aproba desfiinţarea reprezentanţei naţionale prin ăn simulacm de alegeri,lipsit de seriozitate în fond ca şi în formă ?.-Cum am pute consfinţi împedicarea sistematică a oricărei manifestări a opiniilor libere şi independente ?.-Cum am pute încuviinţa prin prezenţa noastră în F.R.N.suprimarea oricărei publicităţi de control asupra gestiunei publice şi sociale ?.Şi cum credeţi Dvs. că veţi reuşi să împiedicaţi abuzurile şi să realizaţi o formă morală,precum aţi făgăduit,în lipsa oricărei posibilităţi de control de publicitate ?.-

Noinsuntem gata totdeauna a da ajutorul nostru M.S.Regelui pentru ridicarea ţărei şi pentru eşirea norocoasă din greutăţile enorme în care se găseşte.-Această ţintă nu se poate însă atinge prin participarea noastră la acest regim.-

O destindere politică nu poate fi înfăptuită prin intrarea elementelor independent şi opozante în F.R.N.şi prin întinderea suprafeţei de servilism şi de robie,care acopere ţara în prezent şi prin părăsirea unei expierenţe,despre care toată lumea este adânc încredinţată că va trebui fatal şiminevitabil,să se prăbuşească.-

Se caută deci destinderea cu ţara care clocoteşte.-

O destindere se poate înfăptui numai prin lecuirea rănilor şi prin creiera unei moralităţi care trebuie să stăpânească societatea şi întreaga viaţă publică ! Dar se ştie că orice dictatură este menită să fie o pepenieră de imoralitate şi conrupţie.-

Intrarea noastră în F.R.N. n'ar rezolva nimic ;din ea nu ar rezulta decât înmulţirea numărului de personalităţi politice discreditate în masele poporului şi ar contribui să mărească în cele din urmă,starea de descurajare şi demoralizare,care a început să cuprin=dă opinia publică.-

Pentru realizarea unei destinderi şi pentru asanarea unei situaţii cu totul compromisă,este necesară reîntronarea unui regim politic de legalităţi,care să înlesnească refacerea solidarităţii naţionale.-Câtă vreme însă va dăinui lipsa totală de libertăţi publice câtă vreme elementul românesc susţinător de stat se va simţi mai îngrădit în mişcările sale sociale şi politice,decât elementele mino-

./.

ritare,câtă vreme nu va exista siguranţa de drept şi nimeni nu-şi va
vedea avutul şi viaţa ocrotită de lege,câtă vreme mizeria şi scumpetea
vor apăsa - crescând zilnic - masele largi ale populaţiei şi câtă vre-
me conducerea treburilor publice,aproape în toate ramurile vieţei po-
litice şi sociale va fi scoasă din mâna oamenilor înzestraţi cu încre-
derea publică şi va fi pusă la discreţia oamenilor impuşi de sus,nu
este posibilă nici destindere politică nici asigurarea funcţionărei
liniştite a mecanismului de stat,care nu se poate întemeia decât pe
un regim democratic cu reală răspundere ministerială.-
Nu numai convingerea noastră,dar şi pildele din viaţa statelor
învecinate,ne determină să afirmăm că regimul deastîzi,nu poate decât
să ducă ţara noastră din criză în criză şi că greutăţile actuale nu
vor putea fi înlăturate decât prin părăsirea regimului actual.-
După zece ani de expierenţe triste,Statul Jugoslav a părăsit ca-
lea dictaturei şi e pe cale de a se întoarce la regimul democraţi-
ei adevărate şi a libertăţilor publice,- recunoscând că numai el poa-
te constitui o chezăşie de consolidare şi de siguranţă.-
Din fericire noi suntem o ţară locuită de o naţiune unitară şi
nu avem nevoie de o reconstrucţie pe baze federative ca vecini noştri
din Sud-Vest.-Soluţia ar deci la noi şi mai uşoară.-O altă pildă re-
centă petrecută sub ochii noştri,ne înfăţişează tragedia sângeroasă
a Poloniei.-Afirm cu hotărâre că dictatura a adus această mare naţi-
une la dezastru.- Dacă s'ar fi lăsat naţiunei polone libertate de a-
firmare a voinţei poporului,ea ar fi împiedicat prăbuşirea.- Dar gla-
suş opoziţiei ţărăniste şi democratice n'a fost ascultat avertismente=
le ei repetate contra politicei anticehiste a răsunat în pustiu.-
Polonia sa sinucis doborând Statul Cehoslovac,aliatul său natural şi
îmbarcându-se într'o luntre care fara o ţintă sigura,condusă de o po-
litică de impulsivitate,căuta salvarea când la un ţărm,când la altul.
In asemenea împrejurări nenorocite care sa produs şi pe care Dl.VITOS
seful opoziţiei ţărăniste a prezis-o a fost fatală.- El a fost con-
damnat la închisoare,pe urmă sa refugiat în exil şi a fost rechemat
c ând era prea târziu.-
Pilda Poloniei ne arată unde se găseşte adevăratul patriotism
în momentele grele,nu la acei care, "întind mâna" cum i-aţi caracte-
rizat chiar Dvs. foarte bine,ci la acei care preferă să spună adevă-
rul,poate supărător cu riscul temniţilor şi chiar al vieţei,suferind
cu răbdare pentru o ţară,pentru închegarea şi întărirea cărei au lup-
tat viaţa întreagă.-
Aceste pilde din vecini ne arată calea ce trebuie să fie urma-
tă dacă se urmăreşte o destindere politică adevărată.-
Trebuie să se facă apel la naţiunea întreagă,cei în drept tre-
buie să părăsească ideile artificiale preconcepute şi aceasta cât
mai curând,înainte de a se constata că e prea târziu şi mai înainte
ca istoria să rostească osânda ei fără cruţare şi fără apel.-
Primiţi vă rog Domnule Preşedinte asigurarea destinsei mele
consideraţiuni.-

&&&&&&&&&&&&&&&&&&&

Dos Pol. Iulian

U
I
...
V

17 Decembrie 1939 043

C.D. 22741

Arhiva Siguranței
Intrarea No 18.565

Supravegherea lui Iuliu Maniu : OPERAT

La ora 9,30, vine la Iuliu Maniu, Liveanu.

La ora 11,05, vine ziaristul Emil Coposu.

La ora 11,10, vine Zaharia Boilă, care pleacă peste 20 minute.

La ora 11,40, I.Maniu însoțit de ziaristul Emil Coposu, se duce la biserica Unită din Str.Polonă, de unde se înapoiază la domiciliu la ora 12,15.

La ora 13,35, I.Maniu se duce la Dumitru Popovici, unde ia masa.

La ora 15,25, I.Maniu revine acasă.

La ora 18,25, este vizitat de R.Boilă junior.

La ora 19,05, I.Maniu se duce la Generalul Cihoski.

La ora 20,35, I.Maniu revine acasă.

La ora 21, Maniu, însoțit de Pavel Pavel, se duce la cinematograful "Aro". Peste 15 minute vin la cinematograf Ion Mihalache și Virgil Madgearu.

La ora 23,20, Maniu iese dela cinematograful "Aro" însoțit de cei de mai sus. Madgearu pleacă singur, iar Maniu însoțit de Mihalache se duce la locuința sa din Str.Caragea Vodă 27, unde Mihalache rămâne până la ora 0,40.

C.N.S.A.S.

1

28 Februarie 1940

044

Supravegherea lui Iuliu Maniu :

La ora 8,45, Iuliu Maniu este vizitat de av. Petrușca

La ora 9,15, vine Romulus Boilă, care pleacă după 30 minute.

La ora 10,15, vin Mihai Popovici și Ion Mihalache.

La ora 10,45, Iuliu Maniu, însoțit de Mihai Popovici și Ion Mihalache, se duce la Virgil Madgearu, unde au mai venit Dr. N. Lupu și Pavel Pavel.

La ora 11,45, pleacă dela Virgil Madgearu, Mihai Popovici, iar la ora 12,15, pleacă Pavel Pavel.

La ora 12,50, I. Maniu pleacă dela Virgil Madgearu însoțit de Ion Mihalache și se înapoiază la domiciliu.

La ora 13,05, pleacă dela Iuliu Maniu, Ion Mihalache.

La ora 13,10, vine N. Polizu Micșunești, care pleacă după 10 minute.

La ora 14, Iuliu Maniu se duce la Palatul de Justiție (la Inalta Curte de Casație - Secția IV-a, s'a judecat procesul senatorilor de drept național-țărăniști excluși din Senat).

La ora 17,55, Maniu pleacă dela Palatul de Justiție, împreună cu Ion Mihalache, Mihai Popovici, Aurel Dobrescu, N. Polizu Micșunești și av. Răutu, de care se desparte și este condus până la locuința sa de av. Răutu.

La ora 18,15, Iuliu Maniu este vizitat de Emil Socor

./.

CNSAS

045

La ora 18,55,vine Virgil Madgearu,care pleacă după 15 minute.

La ora 19,15,vin Sever Bocu şi Ghiţă Pop.

La ora 19,20,vin Aurel Buteanu şi Pavel Pavel.

La ora 19,25,pleacă Sever Bocu.

La ora 19,30,vine Cezar Simionescu,care pleacă după 10 minute.

La ora 19,50,vine av.Romulus Georoceanu.

La ora 20,pleacă Ghiţă Pop,Emil Socor şi Romulus Georoceanu.

La ora 21,I.Maniu însoţit de Aurel Buteanu şi Pavel Pavel se duce la restaurantul "Cina",unde ia masa.

La ora 23,15,Iuliu Maniu se înapoiază la domiciliu.

47

C.N.S.A.S.

I.D. Personal
Dos Politic Iuliu Maniu

18 Martie 1940. 046

C.D.

Cercurile naţional-ţărăniste şi
procesul lui IULIU MANIU.

Intimii lui IULIU MANIU comentează declaraţiile făcute de acesta în legătură cu procesul pe care îl are în ziua de 19 Martie c.

IULIU MANIU - afirmă apropiaţii săi - este convins că pledează o chestiune pierdută dinainte, deoarece există în Constituţie obligativitatea jurământului.

Din punct de vedere jurudic nu se poate găsi deci nici o justificare a problemei ridicate, dar Maniu voeşte ca şi această problemă să formeze obiect de discuţie.

Avocaţii săi vor susţine că în Constituţie nu se prevede jurământul în mod special pentru senatorii de drept.

Avocatul POLIZU MICSUNESTI va pleda chestiunea uniformelor, considerată ca avand sorţi de izbândă, deoarece în Constituţie nu se prevede obligativitatea uniformei pentru nici o categorie din Stat şi nici pentru senatorii de drept.

./.

57
CNSAS

047

Avocatul PENESCU va pleda un subliment la fond şi va susţine în replică incidentele părţii adverse.

Deşi a insistat ca procesul să fie cat mai bine pregătit, IULIU MANIU are totuşi impresia că procesul nici nu se va judeca.

Se va ridica încă dela început - pretinde el - de partea adversă incidente de inadmisibilitatea acţiunii şi este probabil că Curtea îşi va însuşi acest fel de a vedea şi va admite incidentul ridicat de avocaţii Senatului.

Va rămâne însă chestiunea neconstituţionalităţii, care va merge în faţa Secţiunilor Unite ~~din~~ ~~ale Capitalei~~ ale Casaţiei.

C.N.S.A.S.

Pol. Iul. Maniu 3

2 Aprilie 1940. 048

C.D.

Intrevederea IULIU MANIU-
Dr.NICOLAE LUPU.

In dimineaţa zilei de 1 Aprilie c. IULIU MANIU a făcut o vizită d-rului NICOLAE LUPU, recent înapoiat dela Arsura.

IULIU MANIU a pus în curent pe Dr-N.LUPU cu rezultatul audienţelor pe care ION MIHALACHE şi MIHAI POPOVICI le-a avut la Palat.

După afirmaţiunile lui I.MANIU, acesta ar fi spus următoarele:

" Multe s'au lămurit prin aceste audienţe, şi de astăzi înainte Factorul Constituţional va fi la timp informat de modul cum vede şi cum acţionează în toate problemele gruparea naţional-ţărănistă.

" MIHAI POPOVICI a arătat la Palat că gruparea naţional-ţărănistă nu are nimic de ascuns şi c atitudinea ei nu are nimic subversiv; tot ce fac şi spun fruntaşii naţional-ţărănişti, va fi adus imediat la cunoştinţa Factorului Constituţional.

./.

C.N.S.A.S.

049

Dr.NICOLAE LUPU ar fi întrebat dacă fruntaşii liberali au fost puşi în cunoştinţă cu aceste evenimente.

IULIU MANIU a răspuns că după fiecare audienţă MIHAI POPOVICI a luat contact cu DINU BRATIANU.

*

In cercurile naţional-ţărăniste se afirmă că în întrevederea menţionată s'a hotărît ca Dr. N.LUPU să solicite o audienţă la Palat, chiar în cursul zilei de astăzi 2 Aprilie crt.

C.N.S.A.S.

Pol. Iul. Maniu 2

12 Martie 1940

C. D. 050

P ↓

Supravegherea lui Iuliu Maniu :

La ora 8,40, Iuliu Maniu este vizitat de Liveanu, care pleacă la ora 9,15.

La ora 10,10, vine Virgil Madgearu.

La ora 10,15, vine D-na Lăzărescu, care pleacă imediat.

La ora 10,40, vine av. M. Răutu.

La ora 11,05, vine Cezar Simionescu.

La ora 11,30, vin Emil Socor şi Liveanu.

La ora 11,35, vine Octav Tăslăoanu.

La ora 11,45, vine Mihai Popovici.

La ora 11,50, pleacă Virgil Madgearu.

La ora 12, vine Zaharia Boilă.

La ora 12,25, vine Pavel Pavel.

La ora 12,30, vine Sever Bocu.

La ora 12,35, pleacă Mihai Popovici.

La ora 12,40, pleacă Pavel Pavel.

La ora 12,45, pleacă Emil Socor şi Zaharia Boilă.

La ora 12,50, vine Ghiţă Pop.

La ora 12,55, pleacă Cezar Simionescu.

La ora 12,58, pleacă Liveanu.

La ora 13,05, pleacă av. M. Răutu.

La ora 13,10, pleacă Octav Tăslăoanu.

./.

C.N.S.A.S.

051

La ora 13,15,pleacă Ghiţă Pop.

La ora 13,20,pleacă Sever Bocu.

La ora 16,40,vine prof.Stoica.

La ora 16,50,vine Liveanu,care pleacă imediat.

La ora 17,20,vine av.M.Răutu.

La ora 18,30,vine Cezar Simionescu.

La ora 18,45,pleacă av.M.Răutu.

La ora 19,vine Emil Socor.

La ora 19,20,vin Zaharia Boilă şi A.Leucuţia.

La ora 19,30,pleacă Cezar Simionescu şi prof. Stoica.

La ora 19,35,vin Col.Sfetescu şi Romulus Georoceanu.

La ora 19,45,vine Pavel Pavel.

La ora 19,50,vine Petruşca.

La ora 20,vine Ghiţă Pop.

La ora 20,10,pleacă Col.Sfetescu şi Romulus Georoceanu.

La ora 20,15,pleacă Pavel Pavel.

La ora 20,40,pleacă Ghiţă Pop.

La ora 21,30,pleacă Petruşca şi Emil Socor.

La ora 21,35,Iuliu Maniu însoţit de Leucuţia şi Zaharia Boilă,se duce la restaurantul "Cina".

La ora 23,50,Iuliu Maniu se înapoiază la domiciliu.

C.N.S.A.S.

Dos Pol Iuliu Maniu

052

19 Ianuarie 1940

680

Iuliu Maniu despre situaţia politică.

IULIU MANIU înainte de a pleca din Capitală, discutând cu intimii săi, le-a rezumat astfel vederile sale în privinţa situaţiei politice:

" Nimic nu se poate schimba deocamdată în viaţa publică internă.

"Guvernul este mai hotărât ca niciodată să continue opera începută. In consecinţă cred că nu se poate întrevedea nici o posibilitate de reconciliere.

" Dacă există în prezent vre-o încercare de reconciliere cu opoziţia, aceasta s'ar face probabil numai în scopul de a mă izola. Am însă convingerea că Ion Mihalache şi Virgil Madgearu vor continua să reziste propunerilor ce li se fac.

" Nimic important nu este deci nou pe frontul intern decât "fricţiunile între d-nii Tătărăscu, Iamandi, Ghelmegeanu, Gigurtu, Micescu care vor reuşi să macine interior slabul organism al F.R.N.-ului".

" In ce priveşte situaţia externă, că nu este prea fericită. S'ar putea totuşi ca intervenţia Italiei în bazinul dunărean să nu ne fie atât de desagreabilă cât se ./.

C.N.S.A.S.

părea în primul moment și să beneficiem și noi de atitudinea ei împotriva extinderii conflictului.

" Se pare că simpatia aliaților și a cercurilor oficiale ale lor de aci începe să scadă. Eu nu am însă posibilitatea de a influența politica externă a țării".

Trecând la problema Ardealului, Iuliu Maniu a afirmat că experiențele făcute de atâția dintre fruntașii ardeleni au dovedit lipsa lor de orizont politic.

"Rând pe rând, intelectualul și țăranul ardelean au văzut cum reprezentanții Ardealului au căzut pradă nestatorniciei politicei românești".

" De aceia, în opinia publică de peste munți s'a încuibat credința că cea mai cuminte politică eu am dus-o".

" Vechii mei prieteni cari m'au părăsit, nu pot face mea culpa în mod public, din mai multe motive; massa mare însă a ardelenilor, este alături de mine".

" Nu mai vorbesc de Vechiul Regat, unde simpatiile pentru noi sunt mai active decât ori când".

"Până și adversarii noștri cei mai înverșunați, liberalii și foștii gogiști, mărturisesc că am avut dreptate și că singura soluție pentru țară ar fi victoria noastră".

Față de această stare de lucruri, guvernanții actuali nu reacționează totuși, și lasă ca Ardealul să fie insuficient reprezentat în guvern. Am deci tot dreptul să fiu convins că viitorul partidului poate fi privit cu seninătate și încredere".

CNSAS

Dos. Pol. Iuliu Maniu

054

18 Ianuarie 1940

C. D.

619

OPERAT

Arhiva Siguranței
Intrarea No 615

Supravegherea lui Iuliu Maniu.

..

In dimineața zilei de 18 Ianuarie a.c. a sosit în Capitală IULIU MANIU, venind dela Cluj.

Nu a fost însoțit de nici o persoană și în Gara de Nord nu a fost așteptat de nimeni din anturajul său.

In cursul dimineței, Maniu a fost vizitat de PAN HALIPA, ION MIHALACHE și MIHAI POPOVICI.

Pentru după amiază sunt invitați la domiciliul său, VIRGIL MADGEARU, M.POPOVICI și I.MIHALACHE, în scopul de a se fixa atitudinea grupărei față de regim. Este vorba de a se examina tactica moderației propusă de Virgil Madgearu.

După consfătuire, Maniu urmează să viziteze pe DINU BRATIANU și GHEORGHE BRATIANU.

....

C.N.S.A.S.

Dos Politic Iuliu Maniu 055

21 Martie 1940.

C.D.

Acţiunea lui MANIU de apropiere a legionarilor.

—

IULIU MANIU a discutat în ziua de 20 Martie cu ZAHARIA BOILA modalitatea încadrării în gruparea naţional-ţărănistă a elementelor legionare care nu au aderat la noua orânduire politică a ţării.

ZAHARIA BOILA a emis părerea ca IULIU MANIU să dea dispoziţii partizanilor săi din Ardeal de a lua contact cu fruntaşii legionari nemulţumiţi, cărora să li se spună că "şeful grupării naţional-ţărăniste face cauză comună cu ei şi nu va înceta lupta decat la înlăturarea definitivă a tot ceeace s'a înscăunat după 10 Februarie 1938".

IULIU MANIU a răspuns că din punct de vedere politic intern, colaborarea sa cu legionarii nemulţumiţi poate fi foarte fructuoasă, dar că există un impediment: "problema politicei externe".

" Atâta timp cât cadrele legionare care nu au aderat la actualul regim vor continua să menţină în politica externă atitudinea lor filo-germană - a spus Maniu - o colaborare cu aceste elemente va întâmpina serioase dificultăţi".

./.

44

IULIU MANIU a rugat pe ZAHARIA BOILA să încerce a convinge elementele de conducere din fosta mişcare legionară ca în cazul unei colaborări, să renunţe la punctul lor de vedere în politica externă.

El a autorizat pe ZAHARIA BOILA să comunice legionarilor că metoda optimă pentru o conlucrare este încadrarea lor în gruparea naţional ţărănistă şi că imediat după înlăturarea actualului regim îşi vor putea relua libertatea de acţiune.

C.N.S.A.S.

La D personal   Dos. Politic Iuliu Maniu   057 5

24 Martie 1940

C. D.

Supravegherea lui Iuliu Maniu :

La ora 9,10,Iuliu Maniu este vizitat de I.Liveanu.

La ora 9,20,pleacă Liveanu.

La ora 10,40,vine Petrușca.

La ora 10,45,vine Liveanu.

La ora 11,vine ziaristul Gruia.

La ora 11,05,vine Colonelul Sfetescu.

La ora 11,10,vine Zaharia Boilă.

La ora 11,20,vine Cezar Simionescu.

La ora 11,25,vine Polizu - Micșunești.

La ora 11,30,pleacă ziaristul Gruia.

La ora 11,40,vine Ion Mihalache.

La ora 11,45,vine Generalul Negrei.

La ora 11,50,pleacă Zaharia Boilă.

La ora 11,55,vine Sever Bocu.

La ora 12,vine D-rul Stănculescu.

La ora 12,05,vine Pavel Pavel.

La ora 12,20,pleacă Ion Mihalache.

La ora 12,25,pleacă avocatul Polizu Micșunești.

La ora 12,35,pleacă D-rul Stănculescu.

La ora 12,40,pleacă Colonelul Sfetescu.

La ora 12,45,pleacă Generalul Negrei.

La ora 12,50,pleacă Cezar Simionescu.

La ora 12,55,pleacă Pavel Pavel.

./.

C.N.S.A.S.

La ora 13,pleacă Sever Bocu.

La ora 13,05,vine Inginerul Mihăescu.

La ora 13,10,vine Zaharia Boilă.

La ora 13,20,pleacă Petrușca.

La ora 13,25,pleacă Liveanu.

La ora 13,30,pleacă Zaharia Boilă.

La ora 13,35,Iuliu Maniu și Inginerul Mihăescu merg în Str.Sofia,la Mihai Popovici,unde rămâne numai Iuliu Maniu.

La ora 15,30,pleacă dela Mihai Popovici,Costache Lupu însoțit de o doamnă.

La ora 16,20,Iuliu Maniu pleacă dela Mihai Popovici,însoțit de Ion Mihalache,pe care îl conduce la locuință,apoi se înapoiază la domiciliu.

La ora 18,05,vine Alexandru Gruia.

La ora 18,20,vine Ghiță Pop.

La ora 18,35,pleacă Ghiță Pop și Alexandru Gruia.

La ora 18,40,vin Zaharia Boilă și Pavel Pavel.

La ora 19,25,vine Aurel Leucuția.

La ora 19,35,Iuliu Maniu și Leucuția merg la Poșta Centrală,unde expediază o telegramă,apoi se înapoiază la domiciliu.

La ora 21,10,Iuliu Maniu,Leucuția,Pavel Pavel și Zaharia Boilă,merg la restaurantul "Cina".

La ora 23,30,Iuliu Maniu se înapoiază la domiciliu.

5/1 15-II-951

C.N.S.A.S.

25 Martie 1940

C. D.

Supravegherea lui Iuliu Maniu :

La ora 9,Iuliu Maniu este vizitat de I.Liveanu.

La ora 9,35,vine Zaharia Boilă.

La ora 10,15,pleacă Zaharia Boilă.

La ora 10,40,vine Petrușca.

La ora 10,45,vine Virgil Lărgeanu.

La ora 11,30,pleacă V.Lărgeanu și I.Liveanu.

La ora 11,35,vin Octav Tăslăoanu și M.Răutu.

La ora 11,45,vine Cezar Simionescu.

La ora 12,15,vine I.Liveanu.

La ora 12,20,vin Sever Bocu și soția.

La ora 12,25,pleacă Cezar Simionescu.

La ora 12,30,pleacă Liveanu.-

La ora 12,35,vine ziaristul Alex.Gruia.-

La ora 12,50,pleacă Gruia.

La ora 13,pleacă M.Răutu.

La ora 13,30,pleacă Sever Bocu cu D-na și Octav Tăslăoanu.

La ora 13,35,pleacă Petrușca.

La ora 18,05,vine Romulus Boilă.

La ora 18,20,vine D-na Lăzărescu.

La ora 18,25,pleacă D-na Lăzărescu.

La ora 18,30,vin Petrușca și V.Lărgeanu.

La ora 18,35,vin I.Liveanu și M.Răutu.

./.

C.N.S.A.S.

La ora 18,40,vine av.Zileriu din Cernăuţi.

La ora 18,45,Iuliu Maniu pleacă de acasă,ducându-se la D-na Madgearu.La aceiaşi oră părăsesc locuinţa lui Maniu,Zileriu,M.Răutu,Romulus Boilă,Lărgeanu şi I.Liveanu.

In lipsa lui Iuliu Maniu vin la locuinţa acestuia,Zaharia Boilă şi Pavel Pavel.

La ora 19,25,Iuliu Maniu se înapoiază la domiciliu.

La ora 20,05,vine ziaristul Alex.Gruia.

La ora 20,40,vine Inginerul Mihăescu.

La ora 20,45,pleacă Petruşca şi Alex.Gruia.

La ora 20,50,vine Costache Lupu.

La ora 20,55,pleacă Zaharia Boilă şi Pavel Pavel.

La ora 21,25,pleacă Costache Lupu şi Ing.Mihăescu.

La ora 21,45,vine Leucuţia.

La ora 22,15,pleacă Leucuţia.

51
15.II.951

C.N.S.A.S.

La D. Personal   Pol. Iul. Maniu

28 Martie 1940

C. D.

Supravegherea lui Iuliu Maniu :

La ora 10,45, Iuliu Maniu s'a dus la Mihai Popovici.

La ora 11,45, Iuliu Maniu pleacă dela Mihai Popovici, iar pe Calea Dorobanţi se întâlneşte cu Ion Mihalache, cu care discută timp de 25 minute.

La ora 12,20, Iuliu Maniu s'a înapoiat la domiciliu.

C.N.S.A.S.

Dos. Politic Iuliu Maniu 062

25 Martie 1940

C. D.

Intrevedere Iuliu Maniu -
Mihai Popovici.

In dimineaţa de 23 Martie a.c. IULIU MANIU a vizitat pe MIHAI POPOVICI, cu care a discutat chestiunea fixării domiciliului forţat lui Virgil Madgearu.

După cele ce se spune în cercurile naţional-ţărăniste, IULIU MANIU s'a arătat foarte afectat de cele întâmplate, exprimându-şi convingerea că "măsura luată marchează începutul unei prigoane contra fruntaşilor naţional-ţărănişt ceeace dovedeşte forţa şi popularitatea grupării ".

Părerea lui MIHAI POPOVICI este că s'a procedat la închiderea lui Virgil Madgearu şi din alte motive decât acela al convorbirei cu unii legionari, şi anume "deoarece regimul s'a temut că acesta ar putea utiliza şi legăturile pe care le are cu personalităţile conducătoare din Franţa şi Anglia, pentru iniţierea unei acţiuni susţinute împotriva guvernului şi regimului ".

IULIU MANIU ar fi declarat că gruparea naţional-ţărănistă trebue să dea un răspuns actului guvernului preconizând :

- Redactarea unui memoriu către M.S.Regele, în care

./.

C.N.S.A.S.

să se protesteze contra actelor "abuzive" ale guvernului, care caută să creeze obstacole între Coroană şi Ţară.

- Fruntaşii opoziţiei să solicite audienţe la Palat pentru a expune personal M.S.Regelui, punctul lor de vedere.

- Intreaga acţiune să fie dusă în acord cu gruparea liberală.

MIHAI POPOVICI, de acord cu cele preconizate de Iuliu Maniu, l-a rugat totuşi să amâne orice hotărîre până ce ambii fruntaşi nu vor consulta şi pe ION MIHALACHE.

....

C.N.S.A.S.

La Dosar personal

064

17 Octombrie 1935.

In curs de verificare.

do. 15979 Ind

10/II 939

N O T A

Domnului IULIU MANIU, posedă în arhiva sa, toate articolele ce sunt cenzurate, care îi sunt procurate de un om al său, care face serviciu la Cenzură.-

Scopul colecţionării este ca mai târziu să le poată da publicităţii.-

C.N.S.A.S.

Dos Pol Iuliu Maniu
065
dos-15979 Iuliu
13/1951 309

27 Januarie 1940.

C.D.

974
Arhiva Siguranţei
Intrarea Nr 1005
OPERAT

Acţiunea lui Iuliu Maniu.

In ziua de 25 Januarie c. IULIU MANIU a primit o scrisoare din partea lui ION MIHALACHE, prin care acesta anunţă că şi-a fixat punctul său de vedere definitiv relativ la atitudinea pe care trebue să o adopte gruparea naţional-ţărănistă faţă de regim.

" Momentul de faţă - ar fi scris el - este prielnic pentru o înţelegere cu regimul actual, deoarece nu mai e nevoe ca tratativele să fie duse cu guvernul, ci cu dl. VAIDA VOEVOD, cu care gruparea naţional-ţărănistă se poate înţelege mai uşor".

Cercurile naţional-ţărăniste afirmă că în ziua de 26 Januarie c. IULIU MANIU a răspuns lui ION MIHALACHE, invitându-l la Bucureşti şi rugându-l totodată să solicite o audienţă M.S. Regelui, pentru ca înainte de a lua o hotărîre definitivă -să se cunoască în prealabil modul cum ea ar fi primită de Palat.

•

IULIU MANIU şi ZAHARIA BOILA au avut în ziua de 25 Januarie c. întrevederi cu VIRGIL GROSU - fostul

./.

CNSAS

președinte al organizației național-țărăniste de Brăila.

IULIU MANIU i-a afirmat că regimul actual nu va mai putea dura din cauza presiunei evenimentelor exte ne, și i-a recomandat să reia contactul cu membrii organizației de Brăila și cu Centrul, întrucât "în scurtă vreme gruparea național-țărănistă va fi chemată să conlucreze la consolidarea țării".

•

In cercurile național-țărăniste se afirmă că IULIU MANIU a rugat pe GHITA POP să facă o vizită d-lui ALEXANDRU VAIDA VOEVOD, pentru a se informa în privința acțiunii de pacificare internă, pe care dl. Președinte al F.R.N. intenționează să o intreprindă.

Se crede că GHITA POP va vizita pe dl. VAIDA VOEVOD în cursul zilei de 27 Januarie c.

•

In ziua de 25 Januarie c. ZAHARIA BOILA a vizitat Legația Germană.

Cercurile național-țărăniste afirmă că ZAHARIA BOILA a comunicat lui Iuliu Maniu că rezultatul între-vederilor Dr. KARL CLODIUS cu reprezentanții guvernului român, nu satisface pe reprezentanții Reichului.

./.

5i
15.II.951

PAVEL PAVEL care a vizitat de curând Legaţia Engleză, a afirmat lui IULIU MANIU că Anglia intenţionează ca în primăvara acestui an să creeze noui fronturi de luptă, pentru a slăbi rezistenţa germană în Vest.

Totodată PAVEL PAVEL a afirmat că la Legaţia Engleză există credinţa că U.R.S.S. va căuta să-şi refacă prestigiul militar pierdut pe frontul finlandez, căutând succese pe alte fronturi, probabil în bazinul dunărean.

C.N.S.A.S.

Dos. Politic Iuliu Maniu

27 Ianuarie 1940 068

C. D.

OPERAT 1009

Arhiva Siguranței
Intrarea Nr. 1040.-

Supravegherea lui Iuliu Maniu :

La ora 10,20,Iuliu Maniu este vizitat de av.Penescu

La ora 10,30,vine Zaharia Boilă.

La ora 10,40,pleacă Zaharia Boilă.

La ora 10,45,vine Cezar Simionescu.

La ora 10,50,vine Mihai Popovici,care pleacă la ora 11,15,împreună cu Penescu.

La ora 11,45,vine Emil Socor.

La ora 11,55,pleacă Cezar Simionescu.

La ora 12,40,vine N.Polizu Micşuneşti.

La ora 12,45,pleacă Emil Socor.

La ora 12,55,vine Romulus Boilă - junior.

La ora 13,10,pleacă N.Polizu Micşuneşti.

La ora 13,20,vine av.Penescu,care pleacă la ora 13,25.

La ora 13,30,pleacă Romulus Boilă - junior.

La ora 13,40,I.Maniu se duce la restaurantul "Cina"

La ora 15,I.Maniu se înapoiază la domiciliu.

La ora 17,Iuliu Maniu este vizitat de Virgil Grosu.

La ora 17,15,vine Ing.Mihăescu.

La ora 17,20,vine Cezar Simionescu.

La ora 17,35,pleacă Virgil Grosu.

La ora 17,40,vine Romulus Boilă - junior.

La ora 18,20,vine Ghiţă Pop.

./.

C.N.S.A.S.

La ora 18,25,vine Emil Socor.

La ora 18,45,pleacă Ing.Mihăescu şi Cezar Simionescu.

La ora 18,55,vine av.N.Penescu.

La ora 19,25,pleacă Emil Socor.

La ora 19,30,pleacă av.N.Penescu.

La ora 20,vine Zaharia Boilă.

La ora 20,15,vine Pavel Pavel.

La ora 20,30,pleacă Ghiţă Pop şi Pavel Pavel.

La ora 21,30,Iuliu Maniu,Zaharia Boilă şi Romulus Boilă - junior,se duc la cinematograful "Scala".

La ora 23,40,I.Maniu se înapoiază la domiciliu, condus de Zaharia Boilă.

C.N.S.A.S.

Pol. Iul. Maciu 12
070

27 Januarie 1940.

C.D.

Intrevederea d-lui G.G.Mironescu
cu Mihai Popovici.

Cercurile naţional-ţărăniste afirmă că MIHAI POPOVICI a vizitat pe dl.G.G.Mironescu, care l-ar fi rugat să transmită lui IULIU MANIU unele sugestii referitor la atitudinea pe care acesta ar trebui să o adopte în raporturile sale cu Palatul.

Se afirmă că IULIU MANIU va răspunde înscris acestor sugestii.

C.N.S.A.S.

Dos Pol Iuliu Maniu 071

D.O. Pus

29 Ianuarie 1940

C.D.

1012

Archiva Siguranţei
Intrarea No 1043.

OPERAT

Intrevedere Iuliu Maniu-
Gheorghe Brătianu.

In cursul zilei de 28 Ianuarie a.c., Iuliu Maniu a făcut o vizită lui Gheorghe Brătianu, cu care a discutat următoarele probleme:

- Noua situaţie creiată României prin atitudinea de quasi-ositilitate adoptată de Franţa şi Anglia faţă de noi.
- Raporturile opoziţiei cu regimul.
- Oportunitatea unor audienţe la M.S.Regele a fruntaşilor opoziţionişti.
- Eventualitatea redactărei unui memoriu către M. S.Regele.

Prin raportul C.D. din 30 crt. se vor comunica detaliile asupra celor discutate în cadrul întrevederei arătate.

C.N.S.A.S.

57

Pol. Ind. Maniu

1

072

9 Februarie 1940

C.D.

In ziua de 9 Februarie a.c. la ora 11.50 a părăsit Clujul cu destinaţia Bucureşti IULIU MANIU, însoţit de ZAHARIA BOILA.

C.N.S.A.S.

52

ISARUL DE SERVICIU 3 Februarie 1940.

Dos Politic Iuliu Maniu ora.17.30. 073

P V

POLITIA GARII BRASOV

Raportează că cu rapidul Nr.31, a plecat la ora 17,10 cu direcţia Cluj, D-l IULIU MANIU.

Transmite Comisar STEFANESCU

COMISAR DE SERVICIU,

[signature]

C.N.S.A.S.

52

Dos Politic Iuliu Maniu.

074 3

3 Februarie 1940

C.D.

Supravegherea lui IULIU MANIU.

--

La ora 9.25 vine la IULIU MANIU, ZAHARIA BOILA.

La ora 9.30 vine GHITA POP.

La ora 9.35 vine CEZAR SIMIONESCU.

La ora 9.40 pleacă ZAHARIA BOILA.

La ora 10.15 revine ZAHARIA BOILA.

La ora 10.20 vine BRATUCU.

La ora 10.30 pleacă ZAHARIA BOILA.

La ora 10.35 pleacă BRATUCU.

La ora 10.45 pleacă GHITA POP.

La ora 10.50 pleacă CEZAR SIMIONESCU.

La ora 11 vine PETRUSCA.

La ora 11.20 pleacă PETRUSCA.

La ora 12 vine OCTAVIAN TAZLOANU.

La ora 12.05 vine EMIL SOCOR.

La ora 12.10 revine PETRUSCA.

La ora 12.15 revine CEZAR SIMIONESCU.

La ora 12.25 pleacă OCTAVIAN TAZLOANU.

La ora 12.27 vine BRATUCU.

./.

57

C.N.S.A.S.

La ora 12.30 IULIU MANIU, însoţit de BRATUCU, se duce la Dr.N.LUPU, unde stă 10 minute. De aici merge la Gara de Nord însoţit tot de BRATUCU.

Pe peronul Gării de Nord IULIU MANIU s'a întâlnit cu PAMFIL SEICARU, cu care a discutat câteva minute.

La ora 13 I.MANIU a plecat cu trenul la Cluj. In acelaş tren se afla şi PAMFIL SEICARU.

C.N.S.A.S.

Pol. Arh. Maniu

076

10 Februarie 1940

C. D.

Supravegherea lui Iuliu Maniu :

La ora 10,30,Iuliu Maniu se duce la Virgil Madgearu.

La ora 11,pleacă dela Virgil Madgearu,Ion Mihalache, care venise înaintea lui I.Maniu.

La ora 12,10,I.Maniu pleacă dela Virgil Madgearu şi se duce la Dr.N.Lupu.

La ora 12;15,vine la locuinţa D-rului N.Lupu, P.S.S.Partenie Ciopron,Episcopul Armatei,care pleacă la ora 12,30.

La ora 13,I.Maniu pleacă dela Dr.N.Lupu,şi se înapoiază la domiciliu.

La ora 13,30,I.Maniu se duce la M.Popovici,unde ia masa,apoi se înapoiază la domiciliu.

La ora 16,50,I.Maniu este vizitat de Romulus Boilă,care pleacă la ora 17,45.

La ora 18,vine Romulus Boilă - junior.

La ora 18,10,vine av.Soare.

La ora 18,20,pleacă Romulus Boilă - junior.

La ora 18,30,vine Ing.Ştefan Mihăescu.

La ora 18,50,pleacă av.Soare.

La ora 19,I.Maniu,însoţit de Ing.Mihăescu,merge la Mihai Popovici,unde intră singur.

./.

51/15-II-951

CNSAS

La ora 19,15,vin la locuinţa lui Mihai Popovici, V.Madgearu şi Ion Mihalache.

La ora 20,45,pleacă dela Mihai Popovici,V.Madgearu şi I.Mihalache.

La ora 21,10,I.Maniu,Mihai Popovici şi soţia acestuia,merg la cinematograful "Aro",unde erau aşteptaţi de Ion Mihalache cu Doamna,V.Madgearu şi Romulus Boilă - V junior.

La ora 23,15,I.Maniu pleacă dela cinematograful "Aro",însoţit de cei de mai sus şi merg la restaurantul "Continental".

La ora 0,55,Iuliu Maniu pleacă dela restraurantul "Continental",fiind condus la locuinţa sa de M.Popovici.

44

C.N.S.A.S.

Pol ful Maniu

078 1

21 Februarie 1940

C. D.

Supravegherea lui Iuliu Maniu :

La ora 11,35,Iuliu Maniu pleacă de acasă şi merge la Virgil Madgearu.

La ora 12,15,Iuliu Maniu pleacă dela Madgearu şi merge la Dr.Popovici,în Str.Amzei,unde stă 10 minute. De aici merge la Mihai Popovici,unde ia masa.

La ora 15,Iuliu Maniu se înapoiază la domiciliu.

La ora 16,45,vine Pavel Pavel.

La ora 17,45,vine Cezar Simionescu.

La ora 19,15,vine inginerul Mihăescu.

La ora 19,20,pleacă Cezar Simionescu.

La ora 19,30,pleacă Inginerul Mihăescu.

La ora 19,35,vine Ghiţă Pop.

La ora 20,vine Aurel Buteanu.

La ora 20,05,vine Emil Socor.

La ora 20,30,pleacă Ghiţă Pop.

La ora 20,35,pleacă Emil Socor şi Pavel Pavel.

La ora 21,55,pleacă Aurel Buteanu.

In tot cursul după amiezii,I.Maniu nu a părăsit domiciliul.

C.N.S.A.S.

Personal   Dos Politic Iuliu Maniu 79

P

COMISARUL DE SERVICIU

15 Martie 1940 -

ora 10,14 -

Inspectoratul de Poliţie Cluj

F. N.

Raportăm că dl Iuliu Maniu a plecat astăzi de la Cluj la Bucureşti,cu trenul rapid Nr.32, care soseşte în Capitală astăzi la ora 20,10 , în vagonul de cl.I-a Nr.30463.-

Inspector,Popovici

Transmite,comisar Dogaru

C O M I S A R ,

Sion

57

C.N.S.A.S.

La dosar Personal Dos. Politic Iuliu Maniu

16 Martie 1940.

C.D.

Liberalii şi procesul în contencios al lui IULIU MANIU.

—

Vorbind de procesul în Contencios intentat de IULIU MANIU, cercurile liberale diniste îşi exprimă părerea că admiterea acţiunii lui IULIU MANIU ar fi interpretat în rândurile opoziţiei ca un însemnat pas spre destindere.

.

Aceleaşi cercuri comentează faptul că în după emiaza de 15 Martie c. procurorul general al Curţii de Apel din Bucureşti GHEORGHE PACURARU, a fost aşteptat în cabinetul său de avocatul CEZAR SIMIONESCU, apărătorul lui IULIU MANIU, cu care a avut o lungă convorbire.

—

C.N.S.A.S.

La dosar Personal Dos. Politic Iuliu Maniu

16 Martie 1940

C.D. 081

PI

In jurul sosirii lui IULIU MANIU.

ZAHARIA BOILA, care a vizitat în cursul serii de 15 Martie a.c.pe IULIU MANIU, a spus intimilor săi că în cursul zilei de 16 Martie crt.se va întruni Biroul grupării național-țărăniste,pentru a lua hotărâri față de aderarea legionarilor la noua orânduire politică.

* * *

In cursul zilei de 15 Martie crt.Dr.N.LUPU a trimis lui ION MIHALACHE la Dobrești-Muscel o scrisoare prin care îi comunică informațiuni referitoare la discuțiunile care au dus la încheerea tratativelor cu legionarii și la acțiunea de destindere pe care guvernul ar intenționa să o facă față de opoziția național-țărănistă și liberală.

Dr.N.LUPU roagă pe ION MIHALACHE să vină în cursul zilei de 16 crt.în București,pentru a lua contact cu IULIU MANIU.

In cercurile național-țărăniste se crede că Dr. N.LUPU a chemat pe ION MIHALACHE pentru a încerca împreună să convingă pe IULIU MANIU de necesitatea apropierii de Coroană.

C.N.S.A.S.

Pol Iul. Maniu 082 5

13 Martie 1940

C.D.

IULIU MANIU va face declaraţii presei străine.

--

Intimii lui MANIU afirmă că acesta şi-a manifestat hotărârea de a face noui declaraţiuni reprezentanţilor presei străine.

Se afirmă că IULIU MANIU va vorbi de situaţia României în actuala conjunctură internaţională,de tratativele guvernului cu resturile fostei mişcări legionare, de raporturile dintre Coroană şi opoziţie,precum şi de atitudinea opoziţiei faţă de regimul actual.

După afirmaţiunile colaboratorilor lui IULIU MANIU,declaraţiile sunt proectate pentru cursul acestei săptămâni.

C.N.S.A.S.

57

Dos Pol. Iuliu Maniu

083

PREF.POL.BUC.
POL.SOC.

C.D.
spre ...

28 Februarie 1940
0724

Ieri dimineaţă 27 Februarie c. a avut loc o consfătuire la locuinţa lui IULIU MANIU, la care au participat ION MIHALACHE, Dr. LUPU şi MIHAI POPOVICI, discutându-se punctele ce ar urma să cuprindă memoriul partidului naţional-ţărănesc către Palat.

Iuliu Maniu a reeditat opiniile sale asupra politicei internă şi externă, scoţând în relief ultimele evenimente cari privesc interesul general al ţării şi acţiunea opoziţiei, pe care actualul regim încearcă să o paralizeze prin măsuri arbitrare la adresa d-sale.

Pentru aceste motive, Iuliu Maniu a susţinut că prin acest memoriu gruparea naţional-ţărănistă trebuie să solicite precis şi categoric M.S.Regelui, renunţarea totală la actualul regim.

Ion Mihalache şi d-rul Lupu au intervenit susţinând că memoriul conceput şi redactat în forma dorită de Iuliu Maniu nu va avea efectul scontat, ci dimpotrivă ar putea indispune Coroana.

Mihalache a mai declarat că nu concepe în împrejurările actuale şi, mai ales după cele întâmplate în ultimul timp, redactarea unui memoriu cu expresii tari,

-/-

C.N.S.A.S.

084

nepotrivite şi în contradicţie cu intenţiile de orientare politică a M.S.Regelui, înţelegând înaintarea unui memoriu într'o formă reverenţioasă şi sugestivă, care ar putea convinge Factorul Constituţional să renunţe la sistemul guvernelor personale.

D-rul Lupu a apreciat propunerea lui Mihalache şi a adăugat că se poate aduce critici guvernului şi releifa defecţiunile regimului, dar nu trebuie să se dea sugestii M.S.Regelui pentru schimbarea totală a regimului creiat de El, ci numai modificarea lui care ar putea fi în avantagiul opoziţiei.

Iuliu Maniu a combătut cele susţinute de d-rul Lupu şi Mihalache, spunând că oricare ar fi sistemul de apropiere faţă de Coroană, nu poate da rezultatele dorite din cauza manevrelor şi diformării adevărului, din care apropiaţii şi reprezentanţii regimului de astăzi şi-au făcut dogme de conducere politică. Aceştia au utilizat toate meschinăriile şi mârşeviile pentru compromiterea acţiunei opoziţiei, recurgând în afară de măsuri poliţieneşti şi decrete-legi, la concursul presei pe care au transformat-o în unealtă preţioasă pentru a denatura realitatea în faţa opiniei publice.

Pe aceste considerente şi-a întemeiat Maniu propunerile de a redacta un memoriu, prin care să arate Suveranului lucrurile aşa cum sunt, pentru a nu atrage asupra partidului naţional-ţărănesc vina răspunderilor istorice ale vremurilor de astăzi.

A mai arătat provocările făcute de PAMFIL ŞEICARU

CNSAS

085

în comentariile din ziarul CURENTUL,asupra ultimelor sale declaraţii,la care intenţionează să răspundă chiar dacă cenzura nu va permite publicarea.

Maniu a declarat că articolele din ziarul Curentul sunt absolut tendenţioase şi ignorează în mod vădit situaţia specifică a României în conjunctura europeană.

Mihai Popovici a susţinut punctul de vedere al lui Maniu,afirmând că în Ardeal s'a creiat o atmosferă defavorabilă şi o situaţie destul de critică actualului regim şi guvern,şi întrucât Iuliu Maniu este exponentul viu şi real al manifestărilor opiniei publice ardelene, socoteşte imperios necesar să urmeze linia de conduită păstrată până acum.

Cei patru fruntaşi naţional-ţărănişti n'au putut ajunge la o înţelegere,urmând ca discuţiile să fie continuate în cursul zilei de azi.

C.N.S.A.S.

Dos Politic Iuliu Maniu

4

086

28 Februarie 1940

C.D.

Intrevedere Iuliu Maniu-Ion Mihalache.

In ziua de 26 Februarie Iuliu Maniu şi Ion Mihalache au discutat situaţia României în actuala conjunctură internaţională.

Iuliu Maniu şi-a exprimat credinţa că "situaţia grea a României va culmina în luna Martie, când - după informaţiunile sale - ţara noastră va fi obiectul unei atenţii deosebite din partea Reichului".

" Germania - a spus Iuliu Maniu - urmăreşte consolidarea definitivă a situaţiei sale din Europa Dunăreană şi organizarea spaţiului vital la gurile Dunării, probleme care vor produce mari dificultăţi regimului".

In ce priveşte raporturile ruso-române, Iuliu Maniu crede că ele vor fi cu totul subordonate relaţiunilor noastre cu Reichul, iar desvoltarea amiciţiei italo-române, nu va influenţa programul Germaniei faţă de România.

"Salvarea României -a spus el - nu poate veni decât prin constituirea unui guvern al solidarităţei naţionale, care să se bucure de prestigiu în faţa străinătăţii".

De acord cu părerile lui Iuliu Maniu în privinţa situaţiei "precare" a României, Ion Mihalache a opinat că

./.

C.N.S.A.S.

087

momentul cere ca opoziţia să adopte o atitudine care să dea Coroanei posibilitatea de a utiliza pe fruntaşii opoziţionişti,"singurii ce pot restabili prestigiul statului în faţa străinătăţii".

———

C.N.S.A.S.

Dos Pol Iuliu Maniu

088

21 Februarie 1940

570

In după amiaza zilei de ieri 20 Februarie c., IULIU MANIU a vizitat pe d-rul LUPU cu care a discutat pe larg noul decret-lege al guvernului, ce vizea... siv pe d-sa, şi reacţiunea ce urmează a se porni.

D-rul Lupu s'a exprimat că înainte de ori... ţiune ar fi bine ca Maniu să aducă la cunoştinţ... M.S.Regelui, fie într'o audienţă fie printr'un m... cele petrecute şi reacţiunea la care se poate aştepta guvernul din partea opoziţiei.

Iuliu Maniu a declarat că cine a trecut şi a înfruntat Seghedinul, nu poate să se lase intimidat de perspectiva Jilavei sau a altei închisori româneşti. Ceiace este dureros însă, este faptul că preşedintele F.R.N.-ului, şi-a dat consimţământul la redactarea şi promulgarea actualei legi, reuşind să facă cunoscut str... inătăţii încercarea de sancţionare a lui Maniu patrona... de VAIDA VOEVOD.

Maniu a mai precizat că şi de acum înainte ori ... câte ori va avea ceva de spus, o va face tot sub formă ... declaraţii pe cari le va scrie cu mâna sa şi le va di... tribui personal, deoarece apreciază că nu prin forţă şi

-/-

C.N.S.A.S.

089

teroare se va putea menţine şi consolida actualul regim,ci prin evitarea celor semnalate de d-sa din via şi permanenta grijă ce poartă interesului neamului românesc.

- Coroana - a spus Iuliu Maniu - se află astăzi în cea mai grea situaţie deoarece în calea erorii identice cu aceia încercată în ajunul trecutului răsboiu,nu i s'a interpus nimeni care să spună "Majestate,aceasta nu se poate". Astăzi se găsesc numai spinări elastice,care din laşitate şi lipsă de conştiinţă şi de dragul satisfacerilor personale voesc să târască Coroana şi ţara pe pragul ireparabilului.

- Am să mobilizez toate conştiinţele pentru a salva Dinastia din situaţia gravă în care se află.

D-rul Lupu a aprobat întru totul pe Maniu şi l-a asigurat de concursul său.

Iuliu Maniu a spus în cele din urmă că o hotărâre definitivă se va lua în consfătuirea biroului partidului

----

C.N.S.A.S.

Do. Maniu

098

Ziarul "PESTI HIRLAP" din Budapesta, - interzis la import - în Nr-ul 39 din 18 Februarie 1940 , publică:

DL. MANIU VA FI DEFERIT TRIBUNALULUI MILITAR

Bucureşti, 17 Februarie./ STEFANI/ Fostul prim-ministru Maniu, care de mai mult timp a pornit campania împotriva noului regim instaurat în România, la 14 Februarie a dat o declaraţie presei străine, în care ia poziţie făţişă faţă de politica externă a României. Fostul prim-ministru declară, că ultima conferinţă dela Belgrad a fost o adevărată trădare a intereselor României şi că politica d-lui Gafencu este în gravă contradicţie cu concepţia politică a Regelui Carol, în încheiere spune, că în România trebue restaurat regimul democratic şi să se ataşeze democraţiilor occidentale, alături de care românii trebue să lupte în caz de război.

Din cauza publicării acestei declaraţii fostul prim-ministru a fost citat în faţa Tribunalului Militar, pentru ca să dea explicaţii despre atitudinea sa. Intrucât procedeul său este considerat periculos din punct de vedere al siguranţei statului, probabil că d-l Maniu va fi dat în judecată.

Faptul a provocat la Bucureşti profundă impresie.

C.N.S.A.S.

Pesti Hirlap № 39 din 18.II.940

091

Maniut haditörvényszék elé állitják

Bukarest, febr. 17. (Stefani.) Maniu volt miniszterelnök, aki hosszabb ideje hadjáratot inditott a Romániában bevezetett uj rendszer ellen, február 14-én nyilatkozatot tett közzé a külföldi sajtóban, amelyben szembeszáll a román külpolitikával. A volt miniszterelnök nyilatkozatában kijelenti, hogy a legutóbbi belgrádi értekezlet árulás volt Románia érdekeivel szemben és *Cafencu* politikája sulyos ellentétben áll Károly király felfogásával, végül követeli, hogy Romániában vissza kell állitani a demokrata uralmat és össze kell fogni a nyugati demokráciákkal, amelyek oldalán a románoknak háboru esetén harcolniok kell. A nyilatkozat közzététele miatt a volt miniszterelnököt a katonai törvényszék elé idézték, hogy állásfoglalásáról magyarázatot adjon. Minthogy eljárását államérdek szempontjából veszélyesnek tartják, valószinü, hogy *Maniut* vád alá helyezik. Az ügy Bukarestben óriási hatást keltett.

C.N.S.A.S.

Dos. dos personal

432 40

16 Martie 1948

C. D.

Supravegherea lui IULIU MANIU

In ziua de 15 Martie a.c. la ora 21 a sosit în Capitală, venind dela Cluj, IULIU MANIU.

In Gara de Nord a fost aşteptat de Av. ION LIVEANU, care l-a condus la domiciliu.

La ora 21.15 IULIU MANIU a fost vizitat de ZAHARIA BOILA, care a plecat la ora 22.10.

După această oră IULIU MANIU nu a mai părăsit locuinţa şi nu a mai fost vizitat de alte persoane.

44

57

C.N.S.A.S.

La D. Personal

Dos. Politic Tătărăscu

093

16 Martie 1940

C. D.

Supravegherea lui I.Maniu :

La ora 9,vine Liveanu.

La ora 9,30,vine Ghiţă Pop.

La ora 10,vine Mihai Popovici.

La ora 10,05,pleacă Ghiţă Pop.

La ora 10,10,vine Zaharia Boilă.

La ora 10,30,pleacă Mihai Popovici.

La ora 11,pleacă Zaharia Boilă.

La ora 11,30,vine Octavian Tăzlăoanu.

La ora 11,45,vine Cezar Simionescu.

La ora 11,50,vine Pavel Pavel.

La ora 12;05,vine Emil Socor.

La ora 12,35,pleacă Cezar Simionescu.

La ora 12,40,pleacă Octavian Tăzlăoanu.

La ora 12,45,pleacă Emil Socor.

La ora 12,55,pleacă Pavel Pavel.

La ora 13,10,pleacă Liveanu.

La ora 13,55,Iuliu Maniu se duce la inginerul St.Mihăescu,unde rămâne la masă.

La ora 17,Iuliu Maniu se înapoiază la domiciliu, fiind condus de inginerul Mihăescu.

La ora 17,50,vine Liveanu.

La ora 18,05,vine Cezar Simionescu.

La ora 18,15,vine Mihail Răutu.

./.

C.N.S.A.S.

La ora 18,20,vine avocatul Polizu Micşuneşti.

La ora 18,25,vine Colonelul Sfetescu.

La ora 19,25,vine Penescu.

La ora 19,35,vine Leucuţia.

La ora 19,40,vine prof.Stoica Sever,dela Cluj.

La ora 19,45,vine Zaharia Boilă.

La ora 19,50,vine Ghiţă Pop.

La ora 20,pleacă Ghiţă Pop.

La ora 20,05,vine Dr.Stănculescu.

La ora 20,35,pleacă Stoica.

La ora 20,55,pleacă Dr.Stănculescu.

La ora 21,pleacă av.Penescu,Col.Sfetescu,Liveanu, Cezar Simionescu şi Polizu Micşuneşti.

La ora 21,10,Iuliu Maniu,Zaharia Boilă,Leucuţia şi Mihail Răutu,se duc la restaurantul "Cina",unde vine şi Aurel Buteanu.

La ora 23,50,Iuliu Maniu se înapoiază la domiciliu,fiind condus de Zaharia Boilă şi Leucuţia.

Si 15.II.-98

C.N.S.A.S.

095

20 Octombrie 1936

DIRECTIUNEA POLITIEI DE SIGURANTA.

Biuroul de studii.

Dosar personal

Nr 10457 Ind

12/I/1938 39

R E F E R A T.

Conformându-mă delegaţiunei alătarate, am onoare a raporta:

Intr'un denunţ către Direcţiunea Generală a Siguranţei Statului, d l Ilie Floaşiu, deputat de Sibiu, arată că Nicolae C.Droc, directorul ziarului "Tribuna", a insultat prin acest ziar pe M.S.Regele -fapt care a atras suspendarea ziarului. Dar, bucurându-se de protecţia prefectului de Sibiu N.Regman, a primit autorizaţia pentru apariţia altui ziar "Tribuna Nouă", care a fost deasemenea suspendat pentru insultele aduse armatei. Prin intervenţia aceluiaşi, e autorizat să scoată un al treilea ziar "Tribuna Liberă".

Mai arată d-l I.Floaşiu că N.Droc a insultat în public pe chestorul I.Amărăscu şi pe secretarul de chestură C.Stamate, de faţă fiind şi Prefectul, care însă nu a intervenit cu nimic.

D.I.Floaşiu alătură şi un denunţ, semnat de D-sa şi de ziaristul C.C.Lazăr, către Procurorul general. Reclamanţii pretind că în contra lor un asasinat a fost pus la cale de către N.Droc şi un anume Toma Iordache /care, cu un ./.

12

51 / 1SD:PS

53

C.N.S.A.S.

an şi jumătate înainte, se angajase să împuşte pe C.C.Lazăr şi pe ziaristul /Ion Munteanu/. Se pare că această hotărâre au luat-o de acord cu avocatul A.Bărbat, cu deputatul Eug. Piso şi cu secretarul de chestură C.Stamate, care în diferite rânduri primise mită dela Droc pentru a permite funcţionarea unor jocuri de noroc.

D-l I.Floaşiu susţine că ultimii citaţi sunt oamenii prefectului N.Regman, care vrea să se răsbune pe d-sa,fiindcă i-a demascat faptele compromiţătoare. In acest sens,reclamantul anexează o broşură "O demascare şi spulberarea unor calomnii" -în care d-sa înlătură acuzaţiile ce i s'au adus, iar în schimb enumeră o serie întreagă de fapte abuzive ale prefectului N.Regman.

In legătură cu cele precedente, găsim în dosarul No.17375, următoarele:

"Ziarul national-independent Tribuna" a apărut la Sibiu prin anul 1928, şi-a mutat sediul la Arad, apoi din nou la Sibiu /în 1930/, având redacţia în str.Faurului No. 17, iar la Bucuresti, în B-dul Banu-Manta.

Director şi redactor responsabil este Nicolae C.Droc /născut la Răşinari-Sibiu/. In prezent locueşte la Bucurest

A fost condamnat de Curtea Martială a Corpului VII Armată la 1 an închisoare, pentru dezertare şi furt; şi-a executat pedeapsa la închisoarea Craiova. Tribunalul Arad l-a condamnat pentru şantaj, dar după o lună de prevenţie, a fost amnistiat. Detinut în arest preventiv în mai multe rânduri, a avut, între anii 1923 şi 1932, numai la Tribunalul Sibiu 24 cauze, pentru excrocherie, mituire, şantaj, calomnie, calomnie prin presă, etc. Se pare că a fost urmă-

.//.

097

rit şi de Tribunalul Ilfov. Condamnat în 4 cauze la un total de 3 luni şi 20 de zile închisoare ~~şedinţele~~ sentinţele sunt pendinte în apel /1932/.

La Sibiu, conducerea ziarului o are Traian Lazăr /cu pseudonim: Silviu Lazăr/ născut în comuna Peteca-Hunedoara, publicist, locuind la Sibiu, în str.Friedenfels.Are la activ o reclamaţie pentru înşelăciune.

In redacţia ziarului se mai găseşte, în calitate de achizitor, Ioan Coman, fost funcţionar la administraţia financiară din Sibiu, condamnat de Tribunalul Sibiu la 3 ani şi 5 luni temniţă grea pentru sustracţiune.

După informaţiile primite de noi, se pare că ziarul "Tribuna" cultivă pamfletul calomnios, ştirea tendenţioasă sau poate chiar şantajul. Se semnalează articolul "La curtea Regelui Ciupercă", semnat de Silviu Lazăr /No.411, din 16 Februarie 1936/, în care se fac vădite aluziuni malițioase şi ireverenţioase la adresa M.S.Regelui.

Apariţia ziarului cu acest articol a provocat confiscarea sa, apoi chiar suspendarea /16 Martie/, precum şi ordonarea unei anchete, întrucât articolul împricinat trecuse pe la Comisia de cenzură de pe lângă Prefectura Sibiu şi nu fusese oprit. Anchetând cazul, prefectul de Sibiu, N.Regman dovedeşte ca vinovat de neatenţie în serviciu pe directorul Prefecturii, N.Bunescu, căruia i se aplică o mustrare în scris.

La 5 Aprilie 1936, ziarul reapare sub numele de "Tribuna Nouă", cu autorizaţia Primăriei Municipiului Sibiu, a Parchetului şi a Comisiei de Cenzură.

Ni se dă informaţia că ziarul se întreţine din abo-

.//.

44 5i/15.II.-95

098

namente, reclame şi publicaţiuni oficiale.

Director este tot N.Droc, proprietar fiind **Alexandru Tomici-Severin** /născut la Turnu-Severin în 1911/, locuind la Sibiu, în str.Râului No.6, publicist, fost profesor suplinitor la şcoala "Episcopul Gherontie"; Alexandru Tomici [redacted] scosese mai înainte ziarul "Ardealul" /devenit apoi "Săgeata"/, care şi-a încetat apariţia din lipsă de fonduri.

Si 15.II.-95

C.N.S.A.S.

37 099

DIRECTIA SIGURANTEI 8 Noembrie 1940

D Personal

dos 15979 Ind

11/I 961 39

Dl.Iuliu Maniu redactează un memoriu,cu privire la decizia arbitrală dela Viena. - serioasă.

Dl.Iuliu Maniu lucrează,în colaborare cu dl.Virgil Madgearu,la un memoriu ~~scris în~~ limba germană şi intitulat "Der Wiener schnietspruch".

Memoriul este destinat Germaniei şi cuprinde revendicările româneşti faţă de sentinţa dela Viena.

C.N.S.A.S.

DIRECTIUNEA SIGURANTEI 22 Noembrie 1940

D Personal -Serioasă.

Iuliu Maniu

Domnul Maniu a cerut lui Zaharie Boilă o dare de seamă asupra stări de spirit din Ardeal.

Domnul Iuliu Maniu a rugat pe Zaharie Boilă să -i intocmească o dare de seamă cu privire la situaţia din Ardeal, din punct de vedere social, politic şi economic.

C.N.S.A.S.

101

DIRECTIA SIGURANTEI

22 Noembrie 1940

-.-

~~Personal~~ - serioasă.

3884/40

Dl.Iuliu Maniu a plecat în Ardeal.

-.-

In ziua de 21 Noembrie a.c.,dl.IULIU MANIU a plecat în Ardeal, unde, Duminică 24 Noembrie a.c.,va participa la serbările "Astrei" care vor avea loc la Sibiu.

Dl.Iuliu Maniu urmează a se întoarce în Capitală,Miercuri 27 Noembrie a.c.

.....

C.N.S.A.S.

Propun a se clasa la Dos. pers. deoarece tratează despre discursul lui Iuliu Maniu

INSPECTORATUL DE POLIȚIE CLUJ

Cluj la 14 Iulie 1936.

102

CONFIDENȚIAL - SECRET

16 Iulie 1936

Se ia act și se vor lua măsurile curente și comunica

CONFIDENȚIAL 00958

N O T A.

La dosar personal

Contrar unor versiuni lansate in cercurile locale, asupra unei incetări a acţiunei Dlui Maniu, din cele mai apropiate cercuri ~~sunt informat~~ [ale Dlui Maniu se spune] că activitatea Dsale va lua o formă şi mai acută, iar cu ocazia adunărei ~~viitoare proiectate~~ ce se ţinea in ziua de 26 Iulie a.c. la Abrud, ~~Dl Maniu~~ va face declaraţiuni şi mai ~~fulminante~~ [senzaționale].

La Abrud, deşi se vorbeşte că nu va participa un număr aşa de mare de intelectuali ca la Vinţul de Jos, se speră insă ca numărul ţăranilor să fie mai mare, deoarece de acum inainte Dl Maniu va avea de vorbit numai maselor dela sate, la cari cenzura nu lasă să străbată cele declarate de către Dsa.

In cuvântarea dela Abrud, va scoate incă odată in evidenţă, necesitatea alianţei noastre cu Franţa şi Rusia, declarând că acest punct de vedere este şi al Marelui nostru Stat Major.

In a doua parte a discursului său, va biciui din nou politica internă, cu Starea de Asediu şi Cenzura, iar pentru a demonstra şi mai evident ţăranilor ce inseamnă această cenzură, se vor distribui printre participanţi sute de exemplare din numărul ziarului "Romania Nouă" in care a fost publicat discursul dela Vinţ aşa cum a apărut după cenzurare, după care unul dintre intelectualii prezenţi va citi toate pasagiile cenzurate. După acest act Dl Maniu va intreba mulţimea dacă cele şterse de cenzură asupra celor ce compromit ţara, sunt sau nu un pericol pentru naţiune ?

Articolul publicat in ziarul "Patria" Nr 156 din 14 Iulie 1936 intitulat " Se mişcă Ardealul" ~~şi care se anexează~~, scoate in evidenţă starea de spirit ce urmăreşte să se creieze in Ardeal prin campania inceputa de către "Manişti".

In scopul acesta, s'a fixat un plan de activitate foarte asiduă, prin care se stabileşte pentru toată vara un permanent contact al conducatorilor cu satele, iar pe de altă partea presa simpatizantă cu acţiunea lor, va da cel mai larg concurs Dlui Maniu.

103

Pănă acum ziarul "Patria", scria cu anumite rezerve despre acţiunea "Manistă", dela adunarea ţinută in Vinţ şi-a pus toate serviciile in slujba acţiune pornite şi aceasta cu asentimentul Dlui Mihalache.

Situaţia in partid pare acum cu mult mai consolidată ca altă dată, având fiecare incredere că acţiunea Dlui Maniu se va solda cu un succes pozitiv, ţinându-se seamă că aţiunea care este de abea la inceput, a produs un puternic reveriment, mai ales in cadrele din Ardeal ale partidului.

~~După cum am arătat şi in notele mele anterioare~~, pentru moment nu se urmăreşte venirea la guvern, ci creerea unei stări de fapt, care să inlăture toate anomaliile politice, după care numai ar urma să se instaleze un guvern Naţional Ţărănist. In acest scop, ei pun mari nădejdi in concursul premierului francez şi numai in chipul acesta se explică şi eşirea bruscă a Dlui Maniu. Ca să ~~erege~~ face o platformă acţiunei şi pentru a avea succes acţiunea, cei dela "România Nouă" au scos o ediţie specială, in care au publicat un articol, prin care se anunţa dimisia Dlui Ministru Titulescu din cauză că M. S. Regele ar preconiza o orientare spre Germania, cu scopul de a creia diversiuni şi nemulţumiri in public faţă de Coroană. Pasagiile acestea au fost şterse de cenzură, după cum se constată din exemplarul alăturat.

In cercurile "Maniste" locale se vorbeşte că, in cel mai scurt timp, Dl Maniu va provoca o mare transformare in tactica politică a partidului. Se pare, că există o inţelegere principială intre Maniu şi "Garda de Fier", inţelegere făcută prin mijlocirea lui Zaharia Boilă, cu ajutorul cărora intenţionează să pornească o acţiune politică şi mai violentă.

Este determinat in această acţiune de către familia Boilă, care in acest fel crede să canalizeze resentimentul public, ce subzistă in legătură cu deschiderea acţiunei publice in contra Dlui Romulus Boilă ~~şi soţii~~ pentru trafic de influenţă in afacerea Skoda. Aceasta pare a fi una dintre principalele cauze cari au făcut pe Dl Maniu să iese din rezervă şi să pornească campania inceputa, care pe zi ce trece va fi tot mai violentă, atat la intruniri cat si in presă.

51 / 15.II.951

./.

C.N.S.A.S.

La intrunirea dela Abrud, vor fi aduşi un număr cât se poate mai mare de ţărani din comunele din imprejurimi şi câte o delegaţie din toate judeţele din Ardeal, in faţa cărora Dl Maniu şi de data aceasta nu va cruţa „Coroana", când spun ei, se va face uz de un ton mult mai violent ca in toate discursurile ţinute până acum.

Din Cluj se spune că vor lua parte toţi fruntaşii intelectuali şi intimii apropiaţi Dlui Maniu.

-----oooOooo-----

C.N.S.A.S.

105

Se mişcă Ardealul

Din ziarul Patria nr 156 din 14. VII. 1936

D. Iuliu Maniu va vorbi la Abrud — Sute de întruniri populare în centrele din Ardeal şi Banat

Demonstraţia naţională dela Graniţa de Vest

Anumite cercuri politice, servite de o anumita presa, luptă din răsputeri pentru a crea in opinia publică o stare de confuzie în ceeace priveşte activitatea politică şi acţiunea din această vară a partidului naţional-ţărănesc.

Ac[illegible]aş confuzie care se caută a se pro[illegible]e în legătură cu drumul dlor dr. Lupu şi V. Madgearu la Paris şi la Londra, aruncându-se asupra domnilor lor şi asupra partidului naţional-ţărănesc, calomniile cele mai ticăloase şi acuzaţiile cele mai puerile, — aceiaş confuzie se încearcă de către adversarii noştri şi în ceeace priveşte acţiunea partidului naţional-ţărănesc împotrva regimului liberal.

Intrunirea dela Vinţul de Jos, la care d. Iuliu Maniu, a desvăluit rădăcina răului, a îngrijorat toate cercurile tenebrelor.

Intrigi, răstălmăciri, încercări abil ticluite de confuzii — totul s'a încercat şi se încearcă pentru a se da printr'o presă interesată, aspectul, că partidul naţional-ţărănesc ar fi renunţat la campania pornită cu atâta vigoare.

N[illegible] de sigur nevoe să dăm zi de zi desminţirea acestor ştiri pe cât de tendenţioase pe atât zadarnice. Lumea satelor şi oraşelor româneşti ajunge să ştie cu o zi sau cu două înainte ţinerea unei întruniri a partidului naţional-ţărănesc, pentruca să se îndrepte spre ea din toate părţile. Aşa a fost bună oară la Vinţ, unde organizatorii s'au pregătit pentru o întrunire [illegible]ai mult în familie, a foştilor alegători de acum 30 de ani ai dlui Iuliu [illegible]aniu, dar unde zeci de mii de oameni [illegible]u alergat din toate părţile pentru a auzi cuvântul adevărului.

Confratele „Dreptatea", oficiosul central al partidului naţional-ţărănesc publică în legătură cu acţiunea partidului nostru următoarea notă:

D. IULIU MANIU

„Unele ziare de informaţie, cari de mult au încetat să-şi păstreze independenţa, preferând să se pună în serviciul comandat al guvernului, au anunţat că partidul naţional-ţărănesc a renunţat până la toamnă la acţiunea pornită pentru dărâmarea guvernului.

Faptul este pe cât se poate de inexact pe atâta de interesat şi pus să servească un interes al guvernului.

De altfel, desminţirea lui se face dela sine.

Duminecă, 19 Iulie, vor avea loc în câteva sute de centre din Ardeal şi Banat, întruniri populare, cu delegaţi din toate comunele aparţinând acestor centre.

Iar în ziua de 26 Iulie, va avea loc la Abrud o mare adunare populară, la care va lua cuvântul între alţi fruntaşi ai partidului, şi d. Iuliu Maniu.

In acelaş timp, o comisiune care are de preşedinte pe d. deputat Victor Deleu, continuă organizarea marei demonstraţii naţionale cu caracter antirevizionist ce se va ţine la Satu-Mare şi la care vor participa câteva zeci de mii de oameni din cele patru mari judete de frontieră: Bihor, Sălaj, Satu-Mare şi Maramureş.

La această adunare vor lua cuvântul între alţii şi Ion Mihalache, preş. partidului naţ.-ţăr. d. I. Maniu, d. M. Popovici şi alţi fruntaşi a partidului din întreaga ţară".

Ca un singur om, ca o singură voinţă [illegible]rdealul întreg se mişcă, se află în [illegible]uptă împotriva unui regim de adevărată primejdie naţională. In acelaş timp, Ardealul românesc se mişcă în aceste vremuri de mari încordări internaţionale, şi pentru a-şi mărturisi neclintita sa hotărâre de a apăra cu orice preţ hotarele ţării. La Satu-Mare demonstraţia naţională cu caracter antirevizionist, va avea proporţii de imense deplasări populare, judeţele de frontieră spunându-şi cuvântul în cadrul partidului naţional-ţărănesc şi ridicându-se zid de nebiruit împotriva tuturor uneltirilor de peste hotare.

106

DISCURSUL DOMNULUI IULIU MANIU ROSTIT LA ADUNAREA DIN VINTUL DE JOS, in ziua de 28 Iunie 1936.

Am crezut, că viu la Vinţ pentru o sărbătoare familiară a fraţilor mei alegători, la care va lua parte cele câteva sate ale vechei circumscripţii. Văd aici o impunătoare adunare de ţărani şi intelectuali veniţi să se incălzească la lumina adevărului. Văd aici intelectuali, ţărani şi studenţi, reprezentanţi ai tuturor claselor, ceace dovedeşte, că intreg poporul este solidar cu ideile partidului naţional ţărănesc. Am fost intâmpinat de preotul IOAN MANIU. Ştiţi cine este D-Sa? Un prim-pretor la alegerile de acum 30 de ani, a insultat poporul român şi pe mine, iar preotul Maniu a fost acela care la lovit cu pumnul in faţă. Am mai fost intâmpinat de Dl. CARABAN, care ma găzduit in timpul campaniei electorale de acum 30 de ani. Aşa ar trebui să se poarte şi lumea noastră de acum, cu eroism moral şi cu curaj, neascultând vorbele de ocară. Al treilea care ma salutat este Dl BASIL HATIEGANU. D-Sa a fost notar, slujitor al statului unguresc, insă asta nu l,a impiedecat, să fie cel mai insufleţit agent electoral al meu. A venit atunci primpretorul să-l dojenească, iar D-Sa a răspuns că suferă să fie dojenit, pentru că urmează voinţa poporului românesc. In faţa mea mai stă un preot bătrân, cu părul albit de vremuri, COSTEA NICOALE. Preoţimea noastră ar trebui să ia pildă dela acest exemplar de eroism moral, stând langă popor, alături de popor, atât cu Crucea, cât şi vorba, şi dacă e nevoe, chiar şi cu pumnul. Eu mă inchin in faţa alegătorilor mei cari au murit pentru steagul partidului nostru şi vă rog, ca impreună cu mine să ziceţi: Dumnezeu să-i odihnească. Mulţumesc apoi alegătorilor in viaţă, cari mi-au concursul şi votul lor acum 30 de ani.

Fraţilor, Voiţi probabil să mă intrebaţi ce am făcut eu in timpul celor trei decenii. Nu vă voiu face o dare de seamă amănunţită, fiindcă Dv. urmându-mă pas cu pas, ştiţi ce am făcut. Vă voiu arăta in schimb ce vom face. In trecut, examinând sufletul şi conştiinţa noastră, am intreat glasul ţăranilor şi strămoşilor şi ascultând toate acestea glasuri, am hotărât să pornesc pe un drum. Am spus-o atunci oamenilor: nu vă cer să mă urmaţi, chibzuiţi bine şi dacă cale bună am apucat, atunci să staţi alături de mine. Eu nu vorbesc in numele nimănui. Vorbesc din capul meu. Nici azi nimeni nu este obligat să mă urmeze. Vă ro g să mă ascultaţi şi atunci consultându-vă conştiinţa, să alegeţi. Am spus poporului in trecut, dacă veniţi pe drumul meu, veţi avea ţară românească, va stăpână aici limba românească, veţi avea vot universal, vom impărţi moşiile boerilor, vom avea slujbaşi români şi veţi avea libertate naţională. Minunea s,a făcut, România Mare s,a infăptuit. Limba românească este poruncitoare, slujbaşii ţării suntin mare parte români, vot universal aveţi, iar pământurile au fost impărţite. Am ajuns după lege stăpâni pe ţară. Dar oare suntem mulţumiţi? Abea că Consiliul Dirigent a pus stpânire pe Ardeal şi Banat şi imediat a şi venit un puhoiu partidul liberal. Ne-a impiedecat să ne folosim de drepturile electorale, ne-a furat urnele, s,au ales deputaţi oameni pe care poporul nu-i cunoştea, au trimis consilieri agricoli, cari au impiedecat reforma agrară. Credeţi că pădurea frumoasă care este Ardealul şi Banatul s,ar fi putut batjocori, dacă nu se făceau unii cozi de topor? Durere, a fost că chiar unii de aici dela noi, s,au pus in slujba acestui puhoiu.

Ce a făcut partodul naţional ? A dus lupta timp de opt ani de zile, până la adunarea dela Alba- Iulia din 1928. Intr,adevăr am doborât pe liberali şi am venit noi la putere. Imediat ce am venit, am făcut alegeri libere, am şters cenzura şi starea de asediu, am scăzut darea pe pământ la jumătate, am şters prestaţiile de drum şi am făcut apoi conversiunea datoriilor agricole. Dar am făcut numai atât? NU! Am redus imediat numărul miniştrilor dela 18 la 11. Am făcut apoi o nouă lege administrativă,. Am mai făut insă şi altceva. Dv. ştiţi că suntem impresuraţi de duşmani şi atunci ţara trebue inarmată şi apărată. Am făcut un plan de inzestrare al armatei. Lucrrile pe cari le-am făut noi, au fost insă stricate de liberali. In ce situaţie ne aflăm astăzi? Dreptul de vot ne-a fost furat, drepturile cetăţeneşti călcate prin abuzuri , cenzură şi stare de asediu. Vreau să impuie poporului român dictatura. Dar cel mai important lucru este insă politica externă.

Ştiţi ce s,a intâmplat? Majestatea Sa a declarat, că politica externă este a Domniei-Sale şi nu a poporului. Foarte bine, dar dacă se face o politică externă proastă, nu sfătuitorii Majestăţii Sale vor apăra

hotarele, ci noi, Tot acesti sfătuitori au şoptit, să nu mai fie partide, ci numai câţiva oamnei aleşi la intâmplare. Sa, adus apoi lege in parlament in virtutea căreia guvernul are dreptul să schimbe bugetul. Nici că se poate o mai mare vătămare a drepturilor poporului. Suferim de o sărăcie grozavă. Tot ce produce ţăramul este eftin, tot ce trebue insă să plătească, este inspăimântător de scump. Dar afară de acesata mizerie, necazul cel mai mare in ţara româneascá este, că noi nu suntem stăpâni in ea.

Comerţul şi fabricile sunt in mâinile streinilor. Poporul român in ţara lui este tot mai sărac, dar există un necaz şi mai mare. Corupţia imoralitatea şi jaful, cari nu se mai pot tolera. Ce folos să ne tânguim? Trebue să examinăm ce este de făcut. Inainte de toate trebuesc respectate drepturile poporului. Eu sunt democrat, adică sunt de părere, că toate drepturile vin dela popor şi trebuesc indeplinite de popor. La noi insă se face o mare greşeală. Să ascultă de vorbe şi de şoapte. Cine e democrat este declarat bolşevic şi comunist. Eu sunt democart convins, dar sunt contra bolşevicilor. Eu am luptat contra comunismului şi in Ardeal numai intr,o singură zi am arestat 600. Spun despre noi, despre mine şi Mihalache că suntem bolşevici. Eu sunt insă pentru democraţia naţională. In ţara aceasta românii sunt intr,un procent de 76%. Dacă este o democraţie cinstită, apoi credeţi că nu orice român votează cu partidele romţneşti? Dar dacă sunt contra comunismului, sunt şi contra dictaturei. Acestei dictaturi in nici un caz nu ne vom supune. Vă sfătuesc să vă apăraţi cu ultima energei drepturile constituţionale şi să nu lăsaţi pe nimeni, oricine ar fi, să introducă dictatura. Dictatura este şi periculoasă şi imorală. Când este democraţie, viaţa de Stat poate fi controlată de orice cetăţean. Când este dictatură, se adună 5-6 oameni, deobicei venetici, despre care nu ştim de unde au venit. Vedeţi ce s,a intamplat astăzi când este d dictatura Camarilei şi a Doamnei Lupescu. Deci incăodată, dacă suntem de acord, nu ne trebue comunismul, nu ne trebue dictatura. Nouă ne trebue drepturi democratice, pe care nu le lăsăm nici cu preţul vieţii.

Nu mai puţin trebue să facem mari reforme: trebue să facem economie socială, trecând intreprinderile mari din mâinile capitaliştilor, in cele ale Statului. Ori observăm, că Domnii cari vor dictatura, vor să facă ceaace au făcut şi alte state dictatoriale. In Germania unde este dictatura Dlui Hitler, exista tendinţa de a se trece intreprinderile particulare in mâinile Statului. In America guvernată de legi democratice, este o economie dirijată. Tot astfel in Rusia bolşevică şi Italia Fascistă. Acei insă cari vor să facă dictatură la noi, nici nu vor să asudă de economie dirijată. Si trebue să trecem la economie dirijată, fiindcă economia liberală este anticamera istorică şi logică a anarhiei. Trebue să desfiinţăm cartelurile; iar pentru ca să le putem desfiinţa, trebue să etatizăm marea industrie. Evident, aceasta nu le place amatorilor de dictatură, fiindcă dispare profitul. Insă noi, cari reprezentăm poporul, trebue să facem neapărat acest lucru. Dar necazul cel mai mare este, că nu sunt bani. Trebue o mare reformă monetară. Trebue deasemenea să etatizăm Banca Naţională, trebue apoi să facem mari lucrări publice, pentru a da de lucru oamenilor. Reformele aceste sunt neapărate, fiindcă altfel nu stârpim sărăcia. E deadreptul ruşine, că nici 10% din oamenii din ţara românească, nu se hrănesc cum trebue. Am făcut jurământ in sufletul meu, că nu mă voiu odihni până când drepturile poporului nu vor fi respectate. Prin aceste drepturi trebue să procedăm la marile reforme sociale pe cari poporul acesta le cere. Deasemenea este necesar, ca administraţia ţării să fie in mâinile poporului, infăptuind autonomia judeţelor şi a comunelor.

Să mai pune insă mai on intrebare: care se fie raporturile noastre cu celelalte popoare? Vrem să stăm in prietenie cu toate popoarele. Vrem pace. Nu vrem războiu. Nu vrem să atacăm pe nimeni. Să pune insă intrebarea Cu ce neamuri să mergem? Să mergem cu popoarele cari vor şi ele pacea. Cari sunt ţările cari vor pacea? Sunt Franţa, Anglia, Mica Inţelegere şi Inţelegerea balcanică. Cu aceste popoare impreună să apărăm pacea. Nu e permis apoi să luăm in ras Societatea Naţiunilor, căci şi ea apără pacea. Cu mare mirare am văzut atacându-se Franţa şi sfătuindu-ne deocamdată blând fiindcă e ruşine să mergem cu Germania. Dar in afară de o mulţime de consideraţiuni, ar fi o mare ingratitudine să părăsim Franţa, care ne-a ajutat la unirea principatelor, la eliberarea poporului român, şi care ne-a imprumutat cu multe miliarde. Cum am putea părăsi Franţa şi in ce imprjurări, când

108

Ministrul Prezident şi Ministrul de externe al Franţei ne dau cele mai asigurări, garantându-ne securitatea şi când sprijină formarea unui blo al statelor dunărene, şi când apără statutul Societăţii Naţiunilor? Ce vrea in schimb Germania? Să inschimbe statutul societăţii naţiunilor, ca odată acesta schimbat, să se pună intr,o formă subtilă chiar la Geneva chestiunea revizuirei hotarelor actuale. Poate fi vre,un român care se spună să ne despărţim de Franţa, mergând alături de Germania. Despre celalalt Stat mare, Anglia, trebue să amintesc respectul cel datorăm. Trebue să fim cu Anglia findcă interesele acestei mari puteri sunt identice cu ale noastre. Sunt foarte fericit când văd că Franţa şi Anglia se inţeleg. Si bine imi pare când văd ridicate sancţiunile contra Italiei. Am fost cel dintâi om politic român care am cerut ridicarea sancţiunilor Să ne rugăm la Dumnezeu, ca cele trei mari naţiuni să se impace şi să apere pacea. De războiu nu ne este frică, pentrucă nu,l voim. Dar să se ştie: când va trebui să apărăm hotarele, ni le vom apăra cu tot sângele. Apoisă se ştie, că nu putem face o politică externă, fără fără să ne respectăm contractele de inarmare şi nu putem fi respectaţi fără armată puternică şi un armament modern.

Eu am făcut să vie in ţară Majestatea Sa Regele. Am făcut restauraţia cu o singură condiţie: ca Doamna Lupescu să nu vie in ţară, iar M.S. Regele s,a invoit la aceasta trimiţându-mi vorbă prin colonelul Precup, incredinţându-l pe Plătăreanu, ca so ţie inchisă la Paris. Ori ce s,a intâmplat? O femeie şi doui bărbaţi blestemaţi au adus,o in ţară şi au instalat-o in Palatul Foişor. Acum unul din prietenii Regelui zace in inchisoare, iar altul Domnul Col. Plătăreanu este persecutat şi trimis in Basarabia. Multă vorbă s,a făcut, că intre mine şi Mihalache sunt deosebiri de vederi. Ori, adevărul este, că tot partidul este in contra Doamnei Lupescu. Este numai o deosebire firească. Dl. Mihalache din dragoste faţă de Rege, a fost de părere să nu se vorbească in faţa poporului despre Domana Lupescu, pentru ca să nu se supere M.S. Eu insă sunt Ardelean şi spun adevărul. Nu mă tem dacă se supără M.S. Este meritul şi datoria mea să spun adevărul tocmai in faţa celor puternici fiindcă a spune adevărul in faţa celor mici, nu este un lucru mare. Adevărul este, că Doamna Lupescu intunică strălucirea Tronului. Noi nu admitem ca nimeni să trăiască necununat cu o femeie. Deasemenea adevărul este, că această femeie şi-a adunat in jurul său câţiva venetici cu cari exploatează ţara. Am primit să fiu prim-ministru insă nu din voia mea. A trebuit să plec insă din cauza Doamnei Lupescu. Atâta vreme cât Curtea Regală este stăpânită de Camarilă, nu se poate face bine poporului. Aşi fi putut fi de două ori dictator in această ţară. Nu am vrut să fiu deoarece, nu mă incred nici in mine ci numai in popor. S,a ales in Regenţă un mare om, Buzdugan, care murind, colegii au insistat pe lângă mine, să intru eu in Regenţă. Am refuzat şi am închis discuţia. Nu numai că nu voiam mărire, dar mi-am zis că vreau să lucrez după convingerile mele politice, şi nu pot accepta să intru in Regenţă. Un Regent şi un Rege nu poate avea convingeri politice, ei trebuind să fie arbitri. Dar nu am intrat in Regenţă şi din alt motiv. Voiam să aduc pe tron pe Regele Carol. Si ştiţi ce s,a intâmplat? Am introdus in Regenţă pe distinsul Magistrat Sărăţeanu, cu condiţiunea, ca la timpul oportun, să nu-mi facă nici un fel de greutate la restauraţie. Despre acest lucru nu ştiam decât eu şi Vaida. I-i mulţumesc că a păstrat secretul până la sfârşit. Recompensa a fost, că la sugestia Camarilei, Sărăţeanu a fost persecutat şi chiar la moartea lui, Regele nu a participat nici direct şi nici prin reprezentant.

Faceţi jurământ, că oricucine veţi vorbi, veţi pretinde cu curaj a fi dată afară din ţară Doamna Lupescu şi să rugaţi pe rege aşi aduce acasă Regina. Vă rog, că ceace am spus azi aicea să duceţi in lungul şi latul ţării, să vă notaţi pe Hârtie, şi dacă cineva vă intreabă de unde ştiţi: să spuneţi că Dl. Maniu ne-a spus.

Toate popoarele cari au ţinut la cureţenia legei şi a familiei au prosperat. Noi nu vrem ca neamul românesc să se prăpădească. Vrem ca legea morală creştină să fie stăpână. Vă rog să ţineţi la partidul naţional ţărănesc cu tot sufletul, fiindcă acest partid a scos din iobăgie poporul romănesc.

109

O ţară fără de cheltuială nu se poate ţine. Deaceia nu e ţară in lume unde oamenii să nu plătească dări. In 1854, Simion Bărnuţiu a primit dela Axente Sever o scrisoare, in care î-i spunea, că toate ar fi bune, dar sunt grele dările. Era drept că erau grele cum sunt şi astăzi grele.

Bărnuţiu a răspuns:" Vedeţi să le scădeţi, dar spuneţi tuturor românilor că acel neam care nu este gata să poarte sarcinele libertăţii, va trebui să poarte greutatea lanţurilor de robie. Impozit trebue să plătim dar se fie puse pe oameni cu dreptate. ACel care poate plăti mai mult, să plătească mai mult. Care nu poate plăti mai mult, să plătească mai puţin. Iar acel care nu are decât ce a mânca, să nu plătească nimic. Dar mai ales trebue ca dările pe care le plătesc oamenii, să fie plătite in folosul ţării, să nu se facă cheltueli zadarnice şi să nu curgă in buzunarele celor nechemaţi. In acest scop am făcut o lege in sensul căreia trebuia ca fiecare ministru să arate inainte, in fiecare lună unde vrea să cheltuiască banii şi cheltuelile ce a făcut fiecare slujbaş. Am făcut o nouă lege pentru ingrijirea sănătăţei poporului, căci prea mulţi mor şi prea puţin se sporesc locuitorii ţării noastre. Ruşii se sporesc in fiecare an cu 5%. Noi abia cu 1%. Dar am făcut şi altceva. Dv. ştiţi că suntem impresuraţi de mulţi duşmani. Tara noastră e mare, bogată şi frumoasă şi mulţi vor ca să taie o bucată din ea. Ba chiar s,o cotropească. Si atunci ţara trebue apărată. Nu o poţi apăra dacă nu ai armată bună. Noi am făcut legi noi in ceace priveşte recrutarea in armată şi in ce prveşte organizarea ei ca să fie condusă bine şi afară de aceasta, am făcut un plan de inzestrarea armatei care trebueasă fie terminat in anul trecut, pentruca dacă s,ar intâmpla să ne atace cineva, să ne putem apăra. Am şters bacşişul şi am stârpit corupţia. Dar lucrurile pe care le-am făcut noi, le-au stricat liberalii indată ce aub venit la guvern. Drepturile noastre sunt din nou călcate in picioare. Ei aleg in parlament cu jandarmii şi xxxx cu furt de urne, pe cine vor.,iar in judeţ şi comună şi la consiliile agrare ţin comisii interimare. Au introdus din nou cenzura şi starea de asediu. Azi nu putem scrie ceace vrem. Azi cenzorul trage cu creionul roşu peste scrisul nostru ca să nu afle opinia publică a ţării, ceace gândim.

Dar fraţilor, nu este numai atât. Ei vor să impună poporului românesc puterea dictaturei, ba pe incetul, chiar au şi introdus-o.

Cele mai importante ale naţiunei, sunt drepturile de a stabili impozitele şi xxxxxxxxxxxxxxxxx a hotără asupra politicei sale externe, căci dela ea depinde unde, când şi pentru cine să ne vărsăm sângele. Ori in politica externăxxx nu poţi să spui nimic, nici chiar in parlament, care nu se convoacă, aşa că reprezentanţii naţiunei nu pot să arate vederile lor, iar in gazete cenzura opreşte publicarea ştirilor şi exprimarea opiniilor. Mai mult, s,a intâmplat că M.S. Rgele.....

O voce: Să trăiască

Dl. Iulie Maniu: Să trăiască zic şi eu dar să nu stea lângă el sfătuitorii cei răi / aplauze prelungeite/.

Aceşti sfătuitori ai M.S. iau şoptit să spună, că politica externă e drept Regal iar nu al poporului. Si ceva mai mult......

O voce: Noi am făcut ţara nu el.

Dl. Iulie Maniu: Adevărat, noi va trebui să stăm lângă graniţa ţării dacă făcându-se o politică xx rea, ajungem la războiu, iar nu sfătuitorii. Mai mult, guvernul liberal a făcut o lege, că ei cu decret regal post schimba bugetul, va să zică să-şi bată joc de banii ţării, necontrolaţi şi cum vor ei. Dar şi mai mult. Sfătuitorii aceştia, cunoscuţi şi oculţi, i,au sfătuit pe Rege, să dea declaraţiila gazete, că nu mai vrea să lucreze cu oameni politici, ci va aduna in jurul Său, alţi oameni pentru drege lucrurile. Ori pe oamenii cari au să conducă ţara trebuia să-i aleagă Naţiunea, să-i numească un guvern răspunzător naţiunei. Aşa spune constituţia. Unde-i o mai mare vătămare a libertăţilor şi drepturilor poporului? Dar afară de aceasta in ţară este o mizerie mare. Mai ales ţăranii, sunt intr,o criză groaznică. Nu sunt bani. Tot ce vinde ţăranul, vinde eftin şi tot ce cumpără, plăteşte scump.

Dar necazul mare e, că poporul românesc nu este stăpân pe propira lui ţară. 90% din slujbaşi sunt români. Dar puterea unei Naţiuni nu stă in slujbaşi. Căci pe slujbaşi, î-i plăteşte ca să-şi facă slujba. Puterea stă, in afară de ţărănime, in munca fabricilor şi a comerţului.- Ori fraţilor, aceasta e toată in mâinile streinilor. Tot ce câştigă ţăranii, tot

110

ce muncesc ei cu braţul lor in arşiţa soarelui, toată marfa pe care o vând ei, trece la fabrici, la industriaşi şi comercianţi, cari in cea mai mare parte sunt de alt neam decât cel românesc. De aceia noi, poporul român suntem pe zi ce trece, tot mai săraci. Bine să fim xxxxx inţeleşi. Eu nu sunt supărat că sunt fabricanţi, industriaşi şi comercianţi minoritari. Ei au tot dreptul să fie şi ei, nu vreau să fie nimeni lipsit de dreptul său, dar găsesc intolerabil ca să nu avem şi noi industriaşi şi comercianţi. Dar necazul cel mai mare este, că in ţara aceasta e o corupţie şi un jaf care nu se mai poate răbda. Dacă Dv. citiţi gazetele aţi putea crede că sunt publicaţiuni ale tribunalelor corecţionale. Nu găseşti altceva decât că cutare funcţionar, a făcu cutare fraudă, că la Banca Naţională s,a furat, că cutare om politic a săvârşit un jaf, că la cutare intreprindere s,a făcut abuz.

Dar şi mai mare necaz este, că Naţiunea a căzut in amorţeală şi deznădejde sufletească. Lipsită de avânt, ea este descurajată de decadenţa ce se adânceşte zi de zi, pentru că cei ce conduc ţara, nu sunt capabili nici să prevadă răul, nici să-l remedieze dacă a venit şi nici nu sunt capabili să inceapă o acţiune de redresare. Dar fraţilor, ce foloseşte, tânguindu-ne că nu e bine. Ca bărbaţi, ca xxxxxx oameni, ca cetăţeni conştienţi, trebue să examinăm, ce putem face? Inainte de toate trebuesc respectate drepturile poporului, drepturile ţării. Eu sunt aşa cum am fost intotdeauna, democrat, adică am fost de părere, că drepturile vin dela popor şi trebue exercitate de popor. Dar la noi, unii fac cu voia o mare greşeală şi anume, ei spun că cei ce sunt democraţi, sunt bolşevici sau comunişti. Democraţia şi comunismul sunt două lucruri deosebite. Sunt democrat, dar sunt cu tot sufletul şi cu toată convingerea in contra comunismului, in contra bolşevismului. Eu, Fraţilor când am fost in consiliul Dirigent, am lupta in contra bolşevicilor din Budapesta şi de frică ca bolşevicii să nu treacă peste Tisa, aici, in Ardeal şi Banat intr,o singură zi am adunat peste 600 de comunişti şi iam inchis. Când am fost la guvern, când am fost in opoziţie, nu am pierdut o singură ocaziune ca să nu vorbes in contra lor şi de aceia mă supără când duşmanii noştrii atacă pe iubitul nostru preşedinte Ioan Mihalache, spunând că e bolşevic. Ori Dv. ştiţi că in toate ţidulele aruncate din avioane bolşevice, in vremea trecută să cerea să mă omoară pe mine şi pe Mihalache. Dar Fraţilor, eu sunt democrat naţional. Eu vreau democraţie românească. Iată cum merge lucrul acesta: In ţara noastră 76% sunt români, adică din 100 oameni 76 sunt români, restul de 24% să imparte intre 5 neamuri. Dacă e o democraţie cinstită şi dacă oricine poate vota liber, atunci din 100 votează 76 români. xxxxx Ori care român va vota in contra intereselor româneşti? Românii vor vota pentru poporul românesc.

Dar dacă sunt in contra comuniştilor, apoi sunt şi in contra dictaturei. Cu nici un preţ, şi la nici un caznoi la dictatură nu ne supunem. Am luptat pe câmpia libertăţii in 1848 şi am jurat atunci şi apoi la Alba-Iulia in 1918 şi in 1928, că ţinem la libertate şi că ne vom păstra drepturile noastre. Deaceia, vă sfătuesc să vă ţineţi de acele jurăminte, să vă păstraţi drepturile constituţionale şi să nu lăsaţi ca in ţara noastră cineva să ajungă sub vre,un cuvânt să introducă dictatura. Dar dece? Findcă dictatura e imorală, e contra drepturilor oamenilor şi e periculoasă. Dacă e o democraţie, cei 76% procente cari sunt români, îşi pot apăra interesele lor. Ei vor hotărâ singuri de binele neamului românesc. Va fi o democraţie naţională şi românească.

Dacă e o dictatură, in jurul Regelui, se adună xxx 6-7 oameni, şi ce credeţi Dv. că se adună Badea Nicolae sau Badea Avram, sau fiul ori fratele Dv. ? NU! Se adună oameni care nu şti cine sunt şi nu au nici o răspundere şi care se aleg după simpatii şi nu după vrednicie. Va să zică suntem de acord, că noi nu suntem nici pentru comunism şi nici pentru dictatură. Nouă ne trebue drepturi naţionale şi drepturi democratice, la care nu renunţăm nici cu preţul vieţii. Pentru a inlătura sărăcia, mizeria, care stăpâneşte ţara intreagă, trebue să facem mari reforme, mari schimbări economice şi sociale.

Mai intâiu trebue să introducem economia dirijată, social organizată, care se fie condusă de puterea publică, pentru binele tuturor cetăţenilor. E curios, că acei ce vor dictatura, nu vor să organizeze social viaţa economică, de şi nu numai in statele democratice ale Americei de Norrd

 111

ca și in Italia, in Germania și in Rusia, care sunt State dictatoriale, este introdusă economia dirijată in forme diferite. Când aceia cari la noi vor să facă dictatură, nu vor să audă de economia dirijată, pentru că economia dirijată taie in câștigul capitaliștilor și folosește mulțimilor populare. Economia aceasta pe care vo propun, este programul nostru politic, e economia opusă economiei liberalilor. Si Mussolini a spus, dă din criza mare economică, in care se zabte lumea, ea nu poate eși decât in Stat prin Stat, adică Statul să ia in mână conducerea vieței economice. Un scriitor mare a spus, că o economie liberală, capitalistă, este tinda anticamera istorică și logică a anarhiei. Noi trebue fără amânare să desființăm cartelurile. Intreaga economie națională e legată de aceste carteluri. Ori ce trebue țăranului, trece prin undița cartelului: zahărul, cimentul, fierul, sticla, etc. totul e cartelat și țăranul nu mai e in stare să cumpere ce-i este necesar, iar intreaga viață economică tânjește. Ca să răpunem aceste carteluri, trebue să facem ca marea industrie ce face armament, articole de prima necesitate, să fie etatizată. Evident că aceasta nu le place capitaliștilor liberali, intrucât pierd profitul, dar noi nu trebue să ne aplecăm voinței lor. Trebue ca Statul să aibe dreptul pe baza unei legi, să exproprieze o fabrică ce exploatează poporul.

Oamenii politici cari slujesc capitalismul liberal, se impotrivesc acestui lucru, pe motivele, că principiul libertății nu ar admite ca economia particulară să fie sub influența Statului. Motiv absolut neintemeiat. Pentru că ei nu contrazic monopolurile, cartelurile protejate de Stat, subvenționarea unor bănci și fabrici, ingerința Statului in chestia plății muncitorilor și favorurile vamale date unor industrii de Stat. De și acestea sunt acte de dirijare și imixtiune a Statului in economia particulară dar in favorul capitaliștilor. Nu au drept, pentru că in conformitate cu programul nostru, industria va avea trei categorii: una etatizată, alta controlată de Stat și a treia lăsată exclusiv la inițiativa particulară și la concurența liberă.

Alt necaz mare este că nu sunt bani. Bogății multe sunt in țară dar banul face să meargă roata economiei naționale. Ori, bani nu sunt. Când au venit liberalii au spus: votați cu noi că vom aduce banii cu carul. Promisiunea nu s,a implinit. Trebue deci ca noi să facem o reformă a monedei, iar Bana Națională, s,o facem bancă de Stat. Trebue să facem mari lucrări publice, drumuri, forturi, căi ferate, edificii publicii, pentru ca poporul să aibe unde lucra și câștiga și să poată consuma ceace produce țărănimea.

Ați văzut drumul acesta care sa făcut din București prin ~~Sibiu~~ Sibiu până la Oradea. L,am făcut noi partidul național-țărănesc. Domnul Mihai Popovici a luat banii imprumut ca să facem acest drum și el a făcut contractul. Milioane și milioane de Lei au câștigat țăranii cari aun lucrat ca și industriașii. Toate acestea trebuesc făcute, pentru că dacă nu se vor face, nu se poate stârpi sărăcia dintre noi. Stiți că țara aceasta e cea mai bogată și poporul cel mai harnic, și totuși, un invitat francez care a umblat toată țara și m,a vizitat și pe mine la Bădăcin, mi-a spus:" Domnule Maniu, mi-e rușine că in țara aceasta nici 10 oameni dintr,o 100 nu se satură cum se cade. Vedeți Dv., conducătorii acestui popor, să nu lăsați ca poporul acesta harnic să se istovească de foame.

Eu am făcut jurământ in sufletul meu, că nu mă voiu odihni, până când imputarea savantului francez nu va fi ștearsă de pe obrazul nostru și al conducătorilor politici. Pentru aceasta e nevoe de aceste mari reforme economice și financiare, in urma cărora să se facă o intinsă muncă de producțiune și in urmă iei câștig bun și putință de consumare.

Dar fiindcă criza cea mare vine și din distribuția rea a mărfurilor, trebue să facem o rețea puternică de cooperative, dacă altfel nu s,ar putea, chiar prin obligativitatea lor succesivă in unele ținuturi.

Mai trebue ca administrația țării să fie in mâna poporului. Trebue să fie reinființată descentralizarea administrativă și autonomia județelor și a comunelor, ca să nu trebuească ca să fugă cetățeanul până la București, pentru orice lucru mic și mai cu seamă să nu se mai intâmple ca comisiuni interimare să hotărească peste sate și județe, ci oameni aleși de mulțime.

Trebue să ne ingrijim să stăm in bune raporturi, in bună prietenie, cu toate popoarele, dar mai ales vrem să nu ne fie ciuntite hotarele și să nu permitem nimănui să se atingă de țara noastră. Noi nu vrem război,

nu vrem să atacăm pe nimeni, vrem numai să ne apărăm ţara. Vrem pace şi trebue deci să ne aliem cu ţări cari vor pacea. /Voci: Trăiască Franţa/.

Stiu sigur că pacea e dorită de Franţa, de Anglia, de Polonia, de Mica Antantă, de popoarele din Balcani şi noi. Cu inimă curată să mergem impreună cu ele ca să apărăm pacea. Si de aceia, să nu permitem xxxxxx că ea să fie luată in batjocură ci să o susţinem. Cu mare mirare am văzut pă unii xxxxxx oameni, care să numesc ploitici şi să numesc români, atacă Franţa, şi nă sfătuesc să mergem cu Germania. Fraţilor, nu numai că aceasta ar fi cea mai mare ingratitudine faţă de Franţa, care a ajutat creiarea Principatelor Unite, care a ajutat la facerea României Mari şi tot ea a fost aceia care ne-a dat miliarde şi miliarde ca să ne reparăm drumurile şi căile ferate şi să salvăm Banca Naţională, pe care liberalii o nenorociseră, şi să refacem lucrările publice la trenuri şi la drumuri, de care avem mare lipsă. Domnul Lepădatu, director la Banca Naţională mi-a raportat că Banca e aproape de faliment şi m-a rugat să facem imprumutul, ca să salvăm această Bancă, care azi e a liberalilor, dar pe care o vom scoate din mâinile lor.

Când acesasta e situaţia ni se cere să ne schimbăm peste noapte poltica tocmai atunci, când primministrul Franţei şi ministrul de externe fac cele mai favorabile declaraţii şi .-şi iau cele mai favorabile obligaţii pentru noi, declarând trei lucruri mari şi anume: că vor securitate colectivă adică pace pentru intreaga Europă, dacă se poate pentru toată lumea: că sunt de acord să se incheie acorduri regionale şi cu realizarea unei inţelegeri a statelor dunărene, fără atingerea vreunui Stat dunărean, ceace face posibilă realizarea confederaţiei Dunărene, singură soluţie posibilă pentru asigurarea independenţei Austriei şi prin urmare a liniştei din Europa Centrală, şi in fine, că vrea reforma Statutului Societăţei Naţiunilor decât in sensul, ca să se explice unele dispoziţii cari cer o claritate mai precisă. Aceasta este un lucru extraordinar de important pentru noi, pentru că pe această temă să dă bătălia cea mare. Anume, statele revizioniste cer ca Statutul Societăţii Naţiunilor să se schimbe in aşa fel, incât să se poată face schimbări teritoriale şi cu majoritate de voturi, ceace ar fi pentru noi o cattastrofă. Aceasta ar insemna, că hotarele ţărilor să fie in continuă fluctuaţie, după cum ar fie in fluctuaţie raporturile de votanţii intre diferitele State, ceace ar produce o continuă nesiguranţă a hotarelor şi prin urmare, o continuă nelinişte a popoarelor. Declaraţiunile guvernului francez in privinţa aceasta ne dau satisfacţie şi noi nu putem s decât să fim recunoscători pentru aceasta.

Poate fi român cu cap care să vrea in asemenea imprejurări, ca noi să ne despărţim de Franţa şi să ne alipim de Germania, care este revizionistă.

Să fiu bine inţeles. Eu şi intreg poporul român dorim cele mai bune raporturi internaţionale şi economice cu Germania. Cât am fost la guvern, am cultivat aceste raporturi, in deplin acord cu Franţa, care ne sfătuia chiar să facem aceasta. Dar de aici şi până acolo ca să ne schimbăm complect baza politicei noastre internaţionale, este o mare diferenţă, peste care Statul român nu poate trece fără a fi inconştient de mersul destinelor sale.

In ceace priveste Anglia, vă recomand Dv. şi neamului românesc, să nu ne despărţim de prietenia ei care are cele mai multe interese comune cu noi şi ai cărori duşmani şi prietini, sunt şi ai noştri. Avem aceleaş interese ca şi Anglia, iar noi nu o vom putea părăsi, fără să periclităm viitorul ţări noastre.

Tendinţele de expansiune spre orient a le Rusiei cât şi a le Germaniei, trec prin românia. Aceste tendinţe sunt periculoase intereselor Angliei. Interesle Angliei cer deci o românie puternică şi âare, care să fie un obstacol puternic in calea Germaniei şi a Rusiei. Interesle României, cer să fie o Anglie puternică, ca să poate opune rezistenţă tendinţelor de expansiune peste România a Germaniei şi Rusiei. Este deci evident că interesele noastre sunt de aceiaşi natură şi că prin urmare, trebue să mergem neapărat cu Anglia şi in cât mă priveşte, nu voiu putea sfătui nici odată neamul românesc, ca să facă ceva ce ar putea răci raporturile dintre România şi Anglia.

Pe mine nu mă turbură conjuncturi momentane, nici capricii superficiale ci trebue să caut liniile mari şi permanente ale destinului popoarelor. Să ţinem cu aceste State. Sunt fericit că Anglia şi Franţa se inţeleg

113

perfect şi doreşte din tot sufletul să se înţeleagă cu Italia, care este sora noastră şi cu care vrem să mergem impreună. Bine mi-a părut când am cetit, că sancţiunile contra Italiei trebuesc şterse, căci am fost cel dintâiu om politic care am spus că trebue fim alături de Italia. Inţelegem justele aspiraţiuni ale Italiei in ce priveşte Abisinia. Dreptatea a eşit la iveală. Mulţi se uitau la mine zâmbind şi spunând: "Acuma a sfeclit-o Maniu." Dar cum se vede Maniu n,a sfeclit-o, să ne rugăm lui Dumnezeu ca aceste trei mari naţiuni, să se înţeleagă să să meargă inainte cu noi şi cu Mica Antantă şi cu Inţelegerea Balcanică, şi să apere pacea care ne trebue ca pâinea cea de toate zilele.

Să nu creadă cineva că ne este frică de războiu. Când e vorba să ne apărăm, suntem gata să o facem şi nu ne este teamă. Nu putem face o politică externă cu autoritate, câtă vreme nu avem armată puternică şi câtă vreme nu respectăm tratatele şi contractele incheiate. Ori, Ţara Românească e cunoscută ca o ţară care nu-şi respectă angajamentele, numai guvernul nostru le-a respectat. Eu nici odată nu voiu admite ca tratatele care le-am semnatşi contractele care le-am incheiat, să fie nesocotite, câtă vreme ele nu vor fi schimbate cu bună inţelegere. Tratatul minorităţilortrebue respectat chiar şi in interesul superior al ţării noastre.

Tot ce vorbim insă noi aci, sunt vorbe de petrecere, pentru că treburile ţării nu le isprăvim noi, ci acei cari sunt in jurul M.S. Regelui. Fraţilor, eu am făcut multe lucruri pe care le ştiţi şi pe care le puteţi judeca. Dar am făcut un lucru asupra căruia Dv. nu puteţi judeca, pentru că nu-l cunoaşteţi. Cenzura nu permite să se vorbească despre ele./Proteste/. Eu am făcut posibil să vie indărăt M.S. Regele, pe care l-au alungat din ţară liberalii. Am făcut acest lucru cu condiţia, ca Doamna Lupescu să nu vină in ţară. Doamna Lupescu a făgăduit că nu va veni cu M. S. Regele. Si M.S. s,a invoit la acest lucru. A venit Dl. Colonel Precup care este şi azi in inchisoare şi mi-a raportat, că Doamna Lupescu nu a plecat cu Regele şi că prin urmare nu am nici un motiv, să fac greutăţi intrării Sale in ţară. Dar pe Dl. Colonel Tătăranu, care este unul dintre cei mai distinşi ofiţeri, l-a incredinţat cu paza Doamnei Lupescu, ca nu cumva să vie in ţară. Ce s,a intâmplat insă? O femei şi doui bărbaţi pe cari nu vreau să-i caracterizez, au adus-o pe neştiute din Paris din casa Dlui Colonel Tătăranu şi au au instalat-o in Castelul Foişor dela Sinaia. Si acum Fraţilor, Col. Tătăranu este retrimis din pedeapsă in Basarabia, el care a fost ataşat militar la Paris, pentru că s,a declarat contra Doamnei Lupescu, care incurcă toată ţara şi batjocoreşte pe M.S. Regele.

De aci urmează ca Doamna Lupescu trebue să xxxx părăsească ţara şi că intreaga Naţiune trebue să pretindă, ca Doamna Lupescu să-şi respecte angajamentul şi să nu continue a compromite pe Regele ţării şi Naţiunea Română.

Multe nedreptăţi i s-au făcut Dlui Mihalache, când s,a ~~xxxxxând~~ spus că intre mine şi D-Sa ar fi vreo deosebire de vedere. Dl. Mihalache şi Dl. Madgearu şi partidul nostru intreg, sunt contra Doamnei Lupescu, aşa cum sunteţi şi Dv.

E insă o deosebire care este şi firească, intre noi. Dl. Mihalache este preşedintele partiduluix şi astfel , nu poate să spună totdeauna pe faţă adevărul in chestiunile delicate, in legătură cu Coroana. De aceia a fost de părerea, că pentru a scuti pe M.S., să nu vorbim in adunări despre Doamna Lupescu, nu pentru că ar apăra,o, dar nu vroia să supere pe Rege. Dar eu Fraţilor sunt Ardelean. Eu n,am obişnuit a vorbi pe faţă cum am vorbit cu Tisa şi nu mă uit dacă să supără cineva sau nu, când spun adevărul, dacă el este in interesul ţării şi al aceluia cui i-i spun. Am spus Dlui Mihalache: Eşti preşedinte, fă ce vrei. Dar xxxx eu voiu spune şi inaintea lui Dumnezeu şi inaintea oamenilor, adevărul intreg şi curat. Anume: că Doamna Lupescu nu trebue să fie in ţară, adevărul es că ea s,a obligat că nu va veni şi şi-a călcat cuvântul. Adevărul e, că intunecă figura sfântă a Regelui. Adevărul este că nu o putem admite. Căci neamul nostru este un neam nobil. Nu putem admite raporturi de natură pe care Doamna Lupescu continuă a le forţa.

Adevărul e, că aceasta Doamnă a adunat in jurul ei câţiva evrei şi câţiva oameni creştini, care impreună formează o camarilă blestemată.

Am primit să fiu primministru al acestei ţări. Nu din voia mea. M,a rugat M.S. şi partidul. Dar a trebuit să plec, căci n,am putut guverna

114

din cauza acestei femei, din cauza camarilei şi a servitorilor ei.

Nu, Fraţilor, aşi putea să fiu şi azi Prim-Ministru, dar m-am convins, că atâta vreme, cât aceasta femeie va fi in ţară, nu se poate face bine poporului. Si mie fraţilor, nu-mi trebue nici mărire, nici putere, dacă nu pot folosi cu ea ţării şi Dv.

Când s,a ales Regenţa, a fost ales şi un civil, un om distins, mare român, preşedintele Curţii de Casaţie, Buzdugan. După moartea lui, colegii m,au rugat insistent, să mă aleagă pe mine Regent. Si i-am refuzat spunând, că nu vreau măriri şi in al doilea rând, că vreau să lucrez in sensul convingerilor mele. Un Rege şi un Regent nu au voie să aibe convingeri politice. Ei trebue să fie judecători, arbitri. Eu aveam multă voinţă şi prea tari convingeri politice, pe cari nu le-aşi fi putut avea ca Regent. Si am ales pe marele bărbat, pe Sărăţeanu, care mi-a făgăduit că dacă Naţiunea română va voi pe Rege, el nu se va opune. Despre acest plan ştia numai Alexandru Vaida şi î-i mulţumesc să a ţinut secretul până la capăt şi astfel l-am putut aduce pe Rege inapoi.

Stiţi ce s,a intâmplat? Camarila care a persecutat pe Precup şi pe Tătăranu, a persecutat pe Sărăţeanu şi după moarte. Noi am vrut ca M.S. să vină pe Tron, dar fără Doamna Lupescu. Deaceia, vă propun, că curaj şi bărbăţie, să rugaţi pe Rege să alunge dela Sine pe Doamna Lupescu şi să-şi aducă Regina legitimă, pentru ca Prinţul Moştenitor să aibe mamă.

Cenzura nu lasă să se vorbească despre Doamna Lupescu şi Camarilă, pentru că cenzura este tocmai pentru ai apăra şi nu lasă să se publice voinţa nestrămutată a poporului român, ca Doamna Lupescu să fie inlăturată şi să fie scoasă din ţară, iar Camarila atât de odioasă se fie imediat desfiinţată.

Mi se pare comic ca oamenii să discute despre dreapta şi stânga când ar trebui să vorbim cu toţii cum să scoatem din ţară pe Doamna Lupescu, care a incurcat complect lucrurile şi care cât este in situaţia ei de astăzi, in fruntea Camarilei, impiedică orice politică sănătoasă, fie de dreapta, fie de stânga.

Dv. spuneţi acest lucru tuturora. Si dacă vă intreabă cineva să-i spuneţi: "Domnul Maniu ne-a spus."

Dar Fraţilor, timpul e inaintat. Deaceia daţi-mi voie să fac incheierea cu o invăţătură. Dacă am ajuns ziua mare de a fi in România Mare, aceasta se datoreşte iubitorilor de ne-am, de Rege şi de dreptate. Noi mergem pe urmele lor. Toate popoarele care s,au scufundat in desfrâu, s,au prăpădit. Aşa a fost cu egiptenii, grecii, assirienii şi strămoşii noştri romanii. Nu vrem ca neamul românesc să se prăpădească şi pentru aceasta trebue să respecte in veci, legea lui Dumnezeu, legea creştină. Nu trebue să suferim obiceiuri rele. Partidul naţional-ţărănesc a scos din iobăgie neamul românesc şi are programul cel mai minunat. Să mergem pe calea bătută de străbunii noştrii şi să nu ne lăsăm abătuţi dela ea. Trebue să condamnăm incălcarea legilor de cei puternici şi violenţele celor de jos. Una ca şi cealaltă compromite renumele şi viitorul ţării. Si dacă ar veni la Dv. , unul ca să vă abată, spuneţi-le să vă lase in pace, să vină in tabăra noastră luptătoare, in care au loc toţi aceia, cari cinstesc legile lui Dumnezeu, tradiţiile,bune ale poporului românesc şi să inchină mărirei veşnici a Naţiunei Române, iar nu intereselor particulare şi Mamonului.

C.N.S.A.S.

Vinţul de Jos, 28 VI. 1936

CUVANTAREA DOMNULUI I U L I U M A N I U .

F r a ţ i l o r ,

Am crezut că am să vin la Vinţul de Jos, la o sărbătoare familiară, la o adunare la care să ia parte câteva sate învecinate aşa ca în vremurile grele, dar frumoase, ca să ne discutăm durerile şi nevoile, dar văd aci o adunare impunătoare, o mare manifestaţie a sufletului românesc, o adunare la care iau parte ţărani din comune îndepărtate dornici să asculte cuvântul adevărului şi să se încălzească la căldura inimilor acelora care s'au întâmplat să fie aici. Văd aci în jurul meu o pleiadă întreagă de intelectuali din tot Ardealul şi Banatul, văd un grup puternic de tineri universitari şi tineri trecuţi prin viaţă,ceeace spre marea mângâere a sufletului meu dovedeşte solidaritatea deplină a tuturor generaţiilor şi a tuturor claselor sociale din jurul ideilor part. naţ. ţăr. /aplauze şi strigăte Trăiască Iuliu Maniu/.

Fraţilor,sunt adânc mişcat azi, nu numai de prezenţa Dvs. dar şi pentrucă s'a întâmplat să fiu întâmpinat aci de oamnei cari îmi amintesc trecutul, de oameni cari sunt pilde luminoase de chipul cum trebue să se poarte românul.

La prima poartă m'a primit părintele ortodox din comuna învecinată, Aurel Maniu. Stiţi Dvs ce a făcut Aurel Maniu pe vremuri ? Primpretorul dintr'o plasă învecinată a insultat neamul românesc, m'a insultat pe mine şi a vrut să împiedice lumea să vină la mine, şi atunci el, Aurel Maniu, i-a tras cu pumnul în faţă de a purtat semnul ruşinei sale, ani dearândul.

Iată pilda preoţilor din trecut, cari ştiau să stea cu crucea în mână dar să dea şi cu pumnul, ca să apere drepturile neamului românesc.

La a doua poartă m'a întâmpinat Dl. Cărăban, al cărui tată fost prim epitrop la Biserica ortodoxă, m'a primit în casa sa din Vinţul de Jos, unde nu cunoşteam pe nimeni. Mi-a făcut cunoştiinţă cu ceilalţi ţărani - urgisitul de mine - şi a fost pedepsit de către acei cari nu puteau suferi să locuiască aci chiar câteva zile, acela despre care credea lumea că va spune un cuvânt adevărat în Parlamentul din Budapesta, Pentru drepturile neamului românesc. Iată cum trebuie să se poarte un ţăran curagios : să primească în casa sa oamenii cari vin cu cubântul adevărului, să nu se uite la ocară şi batjocură care se po[t] întoarce împotriva lor, pentrucă ocara şi batjocura se vor transforma în cuvinte de laudă şi glorie. Să ştiţi voi că toate vorbele de ocară care se îndreaptă împotriva mea şi a Dvs. cari luptăm pentru dreptat[e] se vor schimba în cuvinte de mărire pentru că am avut curaju[l] ... adevărul.

Iar fraţilor, cel de al treilea care m'a salu[tat] ... Bazil Haţiegan. Stiţi cine e D-lui ? Voiu spune-[vă] :

A fost notar la Oarda de Jos, slujbaş la st[at] ... a fost cel dintâiu şi cel mai însufleţit agent elect[oral] ... numai că a luptat cu mine, dar a şi făcut propagand[ă] ... venit Prefectul la D-lui şi i-a făcut aspre dojeni ...

"Pe mine să mă dojeniţi dacă nu-mi fac ... urmez sufletul şi simţirea mea românească pentru ... româneşti. Să ştiţi - a spus D-lui - orice veţi ... Dl. Maniu".

Nu i s'a întâmplat nimic pentrucă a ... său şi pentrucă a avut curajul să spună adevăru[l] ... să spună oamenilor săi : lui Haţieganu să-i da[ţi] ... şi-l îndeplineşte şi toate satele ţin cu el,

CNSAS

Aceasta a făcut Haţieganu şi a fost un lucru foarte greu să stea în faţa jandarmilor cari aveau ordin să asuprească pe români. Eu fraţilor mă închin înaintea Dlui şi spun ca fiecare slujbaş al ţării acestia să ia pilda luminoasă dela el şi să-şi îndeplinească slujba dar să-şi servească şi neamul.

Aci, lapicioarele mele şade un bătrân preot, pildă de preot ortodox din această comună, Nicolae . . . . . . , care abia îşi mai poartă greutatea anilor şi care ştie să poarte şi crucea dar şi pumnul când trebuie.

Vă închipuiţi cât sunt adânc mişcat când văd în jurul meu atâţia oameni cari au dus lupta cu mine şi când văd şi alţii cari vor să lupte mai departe pentru libertate şi dreptate.

Mă închin, în primul rând, foştilor mei alegători decedaţi, trecuţi la cele eterne cari toţi au suferit pedepse şi şi-au vârsat sângele pentru biruinţa sfântului steag, mă închin întâiu lor şi vă rog să ziceţi şi Dvs. :

Dumnezeu să-i erte, binecuvântată fie memoria lor !

Vă mulţumesc Dvs. alegători de acum 30 şi 26de ani, care a-ţi votat pentru mine, nu pentrucă aţi votat pentru mine,un copil tânăr de care n'aţi auzit poate, dar pentrucă aţi votat pentru neamul românesc şi în urma votului Dvs. am dus la isbândă ideia românească.

Vă mulţumesc şi Dvs. care aţi venit aci, ca împreună cu toţii să ne închinăm sufletul, luptei celei mari.

Au trecut 30 de ani de când sunt deputat al Cercului Vinţul de Jos, Au trecut 40 de ani de când foarte tânăr am început lupta politică, pentru desrobirea neamului românesc.

Ar fi firesc să vă arăt ce am făcut în aceşti 40 sau 30 de ani, dar eu nu voi face acest lucru, pentrucă nu am luptat singur ci laolaltă am luptat. Cu Dvs. am dus luptele şi Dvs părtaşi aţi fost la aceste lupte. Stiţi cum au decurs şi unde am ajuns. Mă mărginesc a vă arăta Dvs. cum am făcut în trecut acest lucru şi cum sunt hotărât să acţionez pentru viitor. /Aplauze/.

Fraţilor în trecut mi-am examinat sufletul şi conştinţa. Am întrebat glasul sângelui meu şi am întrebat amintirea strămoşilor mei, al căror sânge curge în vinele mele. Am întrebat glasul ţăranilor, os din oasele mele, sânge din sângele meu, să-mi spună care sunt durerile lor şi toate aceste glasuri ascultându-le, pătrunzând prin sufletul meu, m'am hotărât la o părere, la un drum şi mi-am început drumul arătând tuturor : nu vă silesc să faceţi cum zic eu, vă cer un lucru: să mă ascultaţi cu inimă curat românească, cum vă vorbesc şi eu şi dacă vă place, veniţi după glasul meu, veniţi după drumul meu ....

Voci : Mergem după Dvs.

D.Iuliu Maniu : .... şi atunci sunt sigur că Dumnezeu vă va ajuta şi vă vor binecuvânta copiii şi nepoţiii Dvs.

Am venit atunci grăind aşa în mijlocul Dvs şi am venit şi acum. Eu nu vă vorbesc în numele nimănui, ci pentru mine, cu gândul meu, cu capul,meu. Nimeni nu e obligat să urmeze ce spun eu, dar vă rog cu mintea limpede şi cu sufletul curat să judecaţi cele ce voiu spune şi să faceţi cum vă va dicta conştinţa Dvs.

Pot să fiu mulţumitor lui Dumnezeu, că glasul meu din trecut a fost ascultat. Neamul românesc din Ardeal şi Banat a ascultat de sfaturile mele. Si i-am spus atunci :"Veniţi pe drumul acesta al dreptăţii, al cinstei, al luptei naţionale. Veniţi şi votaţi cu steagul sfânt al partidului naţional, pentrucă dacă veţi veni pe calea aceasta, ţara

./.

C.N.S.A.S.

117

aceasta pe care o muncim noi, va fi ţară românească, slujba noastră românească va fi, iar limba care va porunci,va fi limba românească ; veniţi căci veţi avea votul universal şi vă vom împărţii moşiile boierilor". Aşa am glăsuit acum 30 de ani. Mulţi oameni mă ascultau cu blândeţe şi cam dădeau din cap, spunând : mă, o fi lucru curat ce spune domnişorul acesta, dar prea mari lucruri spune....... alţii spuneau : mă, lasă că tânăr e dar vine din Blaj şi Sibiu şi ştie să vorbească înaintea poporului.

Oamenii nu prea voiau să creadă, dar ascultând poveţele date, minunea s'a făcut ; ţara aceasta e ţară românească, limba românească e poruncitoare în această ţară, slujbaşi sunt în cea mai mare parte români, aveţi dreptul de vot în stat, judeţ şi comună, şi moşiile boierilor sunt în cea mai mare parte împărţite.

Azi când am venit cu Dl. Ioan Popp, iubitul nostru conducător, îmi spunea în maşină, cu multă bucurie şi mândru : "vezi frate ce a adus lupta noastră ? Pe aci pe unde mergem noi erau moşiile grofilor şi baronilor ; azi ară ţăranul român, pentru copilaşii săi şi pentru fericirea sa".

Fraţilor, am ajuns după lege stăpâni pe ţara noastră dar suntem oare mulţumiţi ?

Voci : nu.

D. Iuliu Maniu : abia că consiliul dirigent a pus ~~mână~~ ordine stăpânirea românească pe aceste plaiuri şi au venit deasupra capetelor noastre ca un puhoiu, a venit partidul liberal.

Voci : jos cu el.

D. Iuliu Maniu : Si în loc să ne lase să ne folosim de drepturile noastre electorale, pe care le-am cucerit cu sângele nostru ca să ne folosim de ele, liberalii ne-au împilat, ca şi ungurii, cu jandarmii. Neau furat urnele. Si au pus deputaţi oameni de al căror nume nu am auzit până atunci. Au pus comisiuni interimare pe comune şi judeţe, ne-au adus consilieri agricoli cari împiedicau înfăptuirea reformei agrare, care luptau pentru ei iar nu pentru Dvs. Si au venit pe capul nostru oameni cari n'au avut în sufletul lor, dorinţa de a vă ajuta pe voi,ci buzunarele lor. Cum s'a putut face acest lucru ? Apoi o secure taie lemne din pădure dacă n'are coadă ? Ori câte securi ar fi în magazine,n'ar putea tăia pădurea, dacă nu s'ar găsi o creangă, o coadă de topor în pădurea aceasta frumoasă a Ardealului şi a Banatului; Ar fi putut fi batjocura aceea dacă nu se găseau oameni care să se facă coade de topor ?

Voci : jos cu ei.

D. Iuliu Maniu : Unii au fost liberalii, alţii averescanii şi cu toţii au tăiat brazde groase peste drepturile sfânte ale poporului, din Ardeal şi Banat. XSi atunci, fraţilor, ce am făcut noi partidul naţional de pe vremuri, care v'am adus bunătatea mare a României Mari ? Am luptat din nou cu Dvs împreună 8 ani şi apoi am mers la Alba Julia şi am jurat înaintea preoţilor că nu vom lăsa mai mult batjocura şi în adevăr am îndepărtat pe liberali şi am venit noi la putere.

Voci : aşa cum vom face şi acum.

D. Iuliu Maniu : Dar fraţilor ce am făcut noi venind la putere. Mulţi vin între Dvs., mai ales între cei cari nu ştiţi carte şi vă spun : ce vreţi cu partidul naţional ţărănesc ? a fost la cârmă şi n'a făcut nimic. Să vă spun eu Dvs. foarte pe scurt că nici în doi ani cât am stat noi la ~~xxxxx~~ cârmă şi cât am fost eu preşedinte, s'a făcut mult pentruu Dvs. In primul rând am făcut alegeri libere, fiecare a putut vota aşa cum a vrut, am făcut alegeri libere în Parlament, judeţ şi comună.

Am şters cenzura şi starea de asediu şi fraţilor, cum au venit liberalii la putere, ei care nu pot guverna fără jandarmi au făcut din nou cenzură şi stare de asediu.

Pentrucă: năravul din fire, n'are lecuire. Si de aceea când vedeţi pe un liberal ţărcat,feriţi-vă de el,pentrucă nărabul n'are lecuire.

./.

Noi am scăzut darea de pământ la jumătate. Vă dați Dvs. seama ce înseamnă aceasta când pe toată întinderea ~~xxxxxx~~ Ardealului și Banatului milioane de jugăre de pământ sunt muncite de brațele țăranilor ? Deaceea să spuneți tuturor țăranilor din Banat și Ardeal că noi am redus dările la jumătate.

Apoi am șters prestațiile de drum Dvs. știți că erați duși, ca pe vremuri iobagi la robotă. De aceea am șters prestația.

Dvs. plăteați camătă pe bani împrumutați 30% și 40% în unele părți 50%. Pentru 1000 lei plăteați lei 500 camătă pe un an, și la capitalist strein de neamul nostru. Ce am făcut noi fraților ? Am făcut o lege care scade camăta la 10% ; după ce am văzut că țăranul nici această camătă nu o poate plăti, am făcut conversiunea datoriilor. Intr'o vreme banul era eftin, și veneau parcă agenții dela bancă să te îndemne să iei bani dela banca lui. Bieții oameni voindsă cumpere fie vite, fie pământ, au luat bani pe împrumut, sau înglodat peste urechi, și eu, ca președinte al partidului, am făcut legea conversiunei ca datoriile să fie în parte șterse. Au venit liberalii la putere și ce-au făcut ? Eu am convertit datoriile țăranilor, a acelora care au folosit banii pentru lucru de treabă, dar au venit liberalii și au convertit toate datoriile boierilor care și-au mâncat banii pe la Paris și în alte locuri. Există un județ în vechiul regat, unde toate datoriile țăranilor convertite, nu fac 10 milioane, iar datoriile marilor boieri fac 260 milioane lei.

Cine suportă greutatea acestei conversiuni făcute în detrimentul bunei chibzueli și în folosul boierilor ? Tot noi ! Prin această conversiune nu poate fi ajutat țăranul întrucât băncile au fost ruinate și țăranul nu-și mai poate cumpăra o vită sau un dărab de pământ. Băncile nu mai dau bani pentrucă în urma conversiunei făcute, la împrumuturile marilor boieri, au secătuit. Ce credeți Dvs. că băncile acele mari se lasă păgubite ? In fiecare an din dările Dvs. Banca Națională capătă 500 milioane lei, ca să despăgubească băncile liberale și băncile mari, ai căror bani s'au prăpădit de către marii proprietari. Legea conversiunei făcută de noi, nu mai e pentru Dvs. Ea s'a transformat într'o conversiune a marilor liberali, iar pagubele le suportați tot Dvs. Vă dați seama ce mare lucru am făcut noi pentru Dvs. reducânduțvă datoriile în bună parte ?

Vă dați seama de marea ușurare pe care vi-a adus-o partidul național țărănesc ? Cum se mai găsesc oameni cari să aibă curajul să mai voteze cu altcineva decât partidul național-țărănesc ? Acest partid care v'a scos din iobăgia din 1848, care v'a făcut România Mare, care v'a împărțit moșiile românești, care a scăzut dările, a iertat datoriile, acesta e partidul nostru. Si ar trebui ca în fiecare an, țăranii să meargă ~~în fiecare zi~~ câte o zi la biserica din sat și să proslăvească pe conducătorii care au făcut acest lucru, ar trebui să se facă slujbe pentrucă Dzeu le-a dat astfel de oamnei. Dar fraților, am făcut noi numai atât ? Nu. Când am luat noi guvărnul erau 17 miniștri, vă închipuiți ce cheltuială pe țară : 17 mari boieri. Am reformat întreaga organizație ministerială de stat și am redus miniștri la 11. Acum liberalii iau ridicat din nou, pentrucă năravul din fire n'are lecuire. Dar n'am făcut numai atât : am făcut o nouă lege administrativă prin care am descentralizat serviciile făcând ca fiecare cetățean în partea locului să-și poată aranja necazurile și am dat autonomie comunelor și județelor astfel ca fiecare să fie stăpân în comuna și județul său. Liberalii au schimbat-o din nou. Ce se întâmplă ? Pentru fie ce nevoie sau necaz mai mic, noi trebuie să fugim la București. Această măreață adunare n'o puteam ține dacă nu aveam permis chiar dela ministru din București. Dar fraților noi am avut pe D.Victor Moldovan și Ionel Popp care să se ducă la minister și să aranjeze permisiunea ? au luptat o săptămână și au scos hârtia, dar bietul om necăjit ce face el ? trebue să plătească bani grei Dlor avocați din București pentru fiece chestiune. Ce am făcut noi ? Dvs. știți că sub stăpânirea liberalilor siguranța și jandarmii băteau pe bieții oameni ; nu mai venea cineva la sigu-

./.

ranţă şi la jandarmerie şi era bătut ; când auzea bietul cetăţean de siguranţă îl scuturau frigurile iar când auzeau de jandarmi copii începeau a plânge. Am schimbat legea jandarmilor şi siguranţei şi am făcut o lege cinstită oprind pe jandarmi să lovească într'un ţăran român şi cine o făcea era vai de capul lui. Vă aduceţi aminte că în scurtă vreme n'a mai fost bătaie.

Dar fraţilor, am mai făcut ceva. O ţară fără de cheltuială nu se poate ţine ; deaceea nu e ţară în lume în care oamenii să nu-şi plătească dările. In 1864 Simion Barnuţ primeşte dela Axente Sever o scrisoare în care îi spune că toate ar fi bine dar sunt grele dările ; era drept că sunt grele cum sunt şi acum.

Iar Barnuţiu a scris : "Vedeţi să le scadeţi, dar spuneţi tuturmr romanilor, că acel neam care nu e gata să poarte greutăţile libertăţilor va trebui să poarte sărăcia lanţurilor de iobăgie."

Acel care nu vrea să facă sacrificiul de suflet şi buzunar va trebui să poarte 1000 de ani cătuşele suferinţelor. Acel care poate plăti mai mult, să plătească mai mult, care nu poate plăti mult să plătească mai puţin, iar acel care nu are ce mânca, sa nu plătească dări. Dar mai ales fraţilor, să vedem ca dările pe care le plătesc oamenii să fie plătite în folosul ţării şi să nu se facă cheltuieli zadarnice şi să nu se scurgă aceste dăripřin buzunarele slujbaşilor. şi am făcut o lege, atunci, în senzul căreia trebuia ca fiecare slujbaş care umblă cu banii publici, să fie dator să dea seama şi înainte de a cheltui şi după ce va xcheltui. Dar fraţilor am mai făcut şi altceva. Dvs. ştiţi că suntem împresuraţi de mulţi duşmani, căci ţara noastră e mare, bogată şi frumoasă şi mulţi vor să taie câte o bucată din ea. Ba chiar s'o cotropească şi atunci ţara trebue apărată. Nu o poţi apăra dăcă nu ai armată şi de aceea am făcut legi noi în ceeace priveşte recrutarea în armată şi în ceeace priveşte organizarea armatei, ca să fie bine condusă şi în afară de aceasta am făcut un plan de înzestrare al amatei care trebuia să fie împlinit în anul trecut, că dacă s'ar întâmpla să ne atace cineva să ne putem apăra. Ei fraţilor, lucrurile pe care le-am făcut noi le-au stricat liberalii, îndată ce au venit la guvern. Drepturile noastre sunt călcate în picioare, dreptul de vot e furat. Ei aleg în Parlament pe cine vor iar în judeţ şi comună ţin comisiuni interimare. Au introdus din nou cenzura şi starea de asediu. Azi nu putem să spunem ceeace vrem. Cenzorul trage cu creionul roşu peste gândul tău, ca să nu afle opinia publică a acestei ţări, ceeace gândeşti. Dar fraţilor, nu e numai atât, ci vor să impună poporului românesc puterea dictaturii. /jos cu ei/.

D. Iuliu Maniu : Care e cel mai important lucru ? E politica externă şi în politica externă nu poţi să spui nimic, ni în parlament care nu se convoacă, pentruca deputaţii să-şi spunăcuvântul, că s'a întâmplat ca Regele /Voci : Să trăiască/

D.Iuliu Maniu : Să traiască, dar să nu stea lângă el sfătuitorii cei răi /Aplauze/. Si aceşti sfătuitori răi ai Majestăţii Sale i-au şoptit la ureche să spună că politica externă edreptul Domniei Sale iar nu al poporului şi ceva mai mult.

O voce : Noi am făcut ţara nu el.

D. Iuliu Maniu : Adevărat ! Noi va trebuisă stăm la granişa ţării, dacă, făcându-se o politică rea ajungem la răsboiu, iar nu sfătuitorii lui.

Iar sfătuitorii lui i-au şoptit la ureche să se scrie în gazetă înainte cu câteva săptămâni, că nu mai vrea să fie partide în ţară ci să gospodărească Domnia Sa ţara aceasta cu câtvá oameni pe care îi va aduce în jurul său.

Voci : Nu se poate ! Jos cu dictatura !

D. Iuliu Maniu : S'a mai făcut şi altceva. Deputaţii liberali au mai adus în parlamentul ţării legi în sensul că guvernul poate să s schimbe budgetul statului cum vrea el, ştiţi voi fraţilor care e cel mai scump lucru pentru un popor ? Ca el să spună câte catane să dea şi câte

./.

CNSAS

dări să se ia. Ei au făcut o lege în sensul căreia să poată schimba bugetul statului votat în sfatul ţării. Unde e o mai mare vătămare a libertăţilor poporului ? E necazul mare că ţara suferă de o mizerie grozavă, de o sărăcie mare. nimic nu are de vândut ţăranul cu preţ. Nu-l întreabă nimeni cât face şi-i dă preţul pe care vrea. Tot ce vrea însă să cumpere ţăranul, e scump şi el trebuie să plătească sume îngrozitoare. Stiţi Dvs. că eu acolo unde stau, când vreau să potcovesc un cal iarna trebuie să vând 2 purcei. Câtă vreme înainte cu o majă de grâu te puteai îmbrăca, iar azi nu e destul o majă pentru o pereche de cisme cumsecade. Dar necazul mare e că naţiunea română în ţara noastră nu e stăpână. 90% dintre slujbaşi sunt români, dar puterea unei naţiuni nu stă în slujbaşi, căci pe slujbaşi îi plăteşti să-şi facă slujba. Puterea stă în ţărănimea şi munca fabricilor şi comerţului. Ori fraţilor, aceasta e toată în mânastreinilor. Tot ce câştigă ţăranul, tot ce muncesc ei cu braţul în arşiţa soarelui, toată marfa pe care o vând ei, o vând ca să aibe marfa pe care o fabrică streinii şi pe care o vând comercianţii streini. Deaceea noi poporul român suntem pe zi ce merge tot mai săraci. Dar necazul mare e, că e o corupţie şi un jaf în ţara aceasta cum nu mai e poate nicăieri. Dacă Dvs. citiţi gazetele, nu credeţi că sunt gazete politice ci gazete ale tribunalelor corecţionale, gazete ~~ax~~ gazete raportând despre viaţa penitenciarelor. Nu găseşti decât că cutare slujbaş a făcut cutare fraudă, că la Banca Naţională s'a furat, că cutare om politic a săvârşit un jaf, şi în sfârşit e o corupţie care nu se mai poate tolera. Dar fraţilor ce folosim tânguindu-ne că nu e bine. Ca bărbaţi, ca oameni, ca cetăţeni, trebuie să examinăm ce putem face, Eu fraţilor, cum am făcut în trecut, voi face şi acum. Vă voiu spune Dvs. ce cred eu de bine ca să facem, iar Dvs. să faceţi ce-ţi vrea. Inainte de toate trebuiesc respectate drepturile poporului, drepturile ţării. Eu sunt aşa cum am fost întotdeauna democrat, adică am fost de părere că drepturile vin dela popor şi drepturile trebuiesc îndeplinite de popor. Dar la noi se face fraţilor o mare greşală şi anume ascultăm de vorbe ca acelea, că cei ~~a~~ care sunt democraţi sunt bolşevici, sunt comunişti. Sunt acestea două lucruri deosebite. Sunt democrat, dar sunt cu tot sufletul şi cu toată convingerea în contra comunismului, în contra bolşevismului. Eu fraţilor când am fost la Consiliul dirigent am luptat în contra bolşevicilor din Budapesta şi de grije ca bolşevicii să nu treacă peste Tisa, aci în Ardeal şi Banat într'o singură zi am adunat peste 600 de comunişti şi i-am închis. Apoi când am fost la guvern am fost contra lor şi contra comunismului. Când am fost în opoziţie, n'am pierdut o singură ocazie ca să nu cuvântez în contra lor şi deaceea mă supără când duşmanii noştri atacă pe iubitul nostru preşedinte ION MIHALACHE, spunând că e bolşevic. Ori Dvs. ştiţi că în toate ţidulele aruncate de bolşevici, se cerea să mă omoare pe mine şi pe Mihalache. Dar fraţilor eu sunt democrat naţional, eu vreau democraţie românească. Iată cum merge lucrul acesta. In ţara noastră sunt 76% români. Din 100 oameni sunt 76 români. Restul din 24% se împart în 10 neamuri. Dacă e o democraţie cinstită şi dacă oricine poate vota liber din 100 76 români votează. Care român va vota în contra intereselor româneşti ? Românii vor vota pentru poporul românesc.

Dar dacă sunt în contra comuniştilor, apoi sunt şi în contra dictaturei ei. Cu nici un preţ şi la nici un caz noi la dictatură nu ne supunem. Noi am luptat pe câmpia libertăţii în 1848, am jurat atunci apoi la Alba Julia în 1926 şi în 1928 că ne vom păstra drepturile noastre şi vă sfătuiesc pe Dvs. ca să păstraţi drepturile constituţionale şi să nu lăsaţi ca în ţara aceasta cineva să ajungă sub vre-un cuvânt să introducă dictatura. Dar dece ? Fiindcă dictatura e imorală, e contra drepturilor oamenilor şi e şi periculoasă. Dacă e democraţie~~x~~, cei 76% care sunt români, îşi pot apăra interesele lor. Ei vor hotărâ singuri de binele neamului românesc. Va fi o democraţie naţională şi românească.

Dacă e o dictatură în jurul Regelui se adună 6 - 7 oameni, şi ce credeţi Dvs. că se adună Badea Niculae, Avram sau fiul său fratele Dvs. ? Nu. Ci se adună oameni care n'au nimic cu naţiunea /Jos cu camarila/.

./.

 121

D.Iuliu Maniu : Oamnei despre care nu şti cine sunt, oameni care nu au nici o răspundere, oamnei din dictatura camarilei,Damenii Dnei Lupescu. Ce se întâmplă vasăzică suntem de acord că noi nu suntem nici pentru comunism şi nici pentru dictatură. Nouă ne trebui drepturi naţionale şi drepturi democratice pe care nu le lăsăm nici cu preţul v... Dar fraţilor, mai trebui să facem şi altceva.

Pentru.a înlătura sărăcia, mizeria, care e în ţara asta, trebue să facem mari reforme, mari schimbări, economice şi sociale. Mai întâi trebuie să facem economia socială dirijată, o economie pe care să n'o poarte ei ci milioanele de ţarani. Şi e curios Dlor, că acei ce vor dictatura, că acei ce nu vor să facă binele poporului, nu vor să facă nici măcar ceeace a făcut dictatura în alte state. Iată fraţilor printre statele mari din lume sunt 4 care au economie dirijată. Cum e America, stat democrat, e Germania Stat dictatorial, e Italia care e stat dictatorial şi e Rusia care e stat bolşevic. Când acei care la noi vor să facă dictatura, aud de economia dirijată nu vor să facă nimic,, căci economia dirijată la câştigul boierilor şi foloseşte mulţimilor mari. Economia aceasta pe care v'o propun Dvs. e economie opusă economiei liberalilor. Mussolini a spus că din criza mai în care e lumea, nu se poate ieşi decât prin stat. Statul să ia în mâini economia. Un scriitor mare a spus, Că o economie liberală e tinda, anticamera logică a anarhiei, pentrucă prin abuzurile acestei economii, lumea devine nemulţumită şi isbucneşte în descrdine. Mai trebue să desfiinţăm cartelurile. Intreaga economie naţională e legată de aceste carteluri. Ori ce ptrebue ţăranilor, trebue să treacă prin undiţa cartelului : zahărul,cimentul, fierul totul e cartelat şi ţăranul nu mai e în stare să cumpere nimic.

Până acum n'am văzut în sate fereşti sparte şi lipite cu hârtie acum însă ţăranul nu mai e în stare să cumpere un geam. Ca să răpunem aceste carteluri, trebue să facem ca marea industrie să fie etatizată, adică pusă sub porunca şi conducerea statului. Evident că aceasta nun le place, întrucât cade profitul, dar nu e ertat să ne plecăm înaint. voinţei lor. Trebue să facem neapărat acest lucru. Trebue ca Statul să aibă dreptul pe baza unei să exproprieze o fabrică care exploatează poporul. Despre cartelul sticlei ni s'a plâns o lume întreagă, dar nu aveam dreptul să expropriem fabrici. Dar f aţilor,în afară de aceasta necazul cel mare e că nu sunt bani. Bogăţii multe sunt în ţară, dar banul face să meargă roată economiei naţionale. Ori, bani nu sunt. Când au venit liberalii au spus : Votaţi cu noi căci vom aduce bani cu carul, dar doară banca Naţională e în buzunarul marilor bancheri. Trebuie să facem o reformă a monedei, iar Banca Naţională s'o facem Bancă de Stat. Dar în afară de aceasta trebue să mai facem mari lucrări de Stat, mari lucrări publice, drumuri. căi ferate, edificii publice, pentruca poporul să aibă unde lucra şi ce câştiga pentruca să poată consuma ceeace produce ţărănimea. Aţi văzut voi drumul acesta care s'a făcut dela Braşov prin Sibiu până la Oradea l'am făcut noi partidul naţional ţărănesc, care a luat bani împrumut ca să facem acest drum şi el a făcut contractul în sensul căruia se fac aceste drumuri şi milioane de lei au câştigat ţăranii care le-au lucrat. Fraţilor toate aceste trebuiesc făcute pentrucă dacă nu se vor face, nu se poate stăpâni sărăcia dintre noi. Stiţi că ţara aceasta e cea mai bogată şi poporul cel mai harnic. Am avut un invitat francez, care a umbalt toată ţara şi m'a vizitat şi pe mine la Bădăcin. El mi-a spus : Domnule Maniu, e ruşine că în ţara aceasta nici 10 oameni dintr'o sută nu se satură cumsecade. Vedeţi Dvs., conducătorii acestui popor, să nu lăsaţi ca poporul acesta harnic să se istovească de foame. Si am făcut jurământ în sufletul meu că nu m ăvoiu odihni până când drepturile acestui popor nu vor fi respectate. /Aplauze/.

Pentru aceasta este nevoie de mari reforme economice şi financiare, în urma cărora să se facă o întinsă muncă de producţiune, care în urma producţiunii să se dea putinţa ca în urma muncii să se poată nutri bieţii ţărani şi muncitori şi copilaşii lor.

Mai trebue ca administraţia ţării să fie în mâna poporului

./.

122

Trebuie să fie reînfiinţată autonomia judeţelor şi comunelor şi să fie descentralizată această administraţie ca să nu trebue să fugi până la Bucureşti pentru un lucru de nimic şi, mai cu seamă, să nu se mai întâmple, comisiuni interimare să hotărească peste sate şi judeţe, că oameni aleşi de muştime.

Trebuie să ne îngrijim să stăm în bune raporturi, în bună prietenie cu toate popoarele, darx mai ales, vrem să nu ne fie ciuntite hotarele şi să nu permitem nimănui să se atingă de ţara noastră. Noi nu vrem răsboiu, nu vrem să atacăm pe nimeni, vrem să ne apărăm ţara noastră. Dar fraţilor care ţări vor pacea ?

Voci : FRANTA, Traiască Franţa.

D. Iuliu Maniu : Pacea e dorită de Franţa şi Anglia, de Mica Antantă, de popoarele din Balcani şi noi cu inima curată să mergem cu ele împreună şi să apărăm pacea. Si Societatea Naţiunilor vrea pacea şi deaceea să nu permitem fraţilor, să ia în batjocură această Societate şi să o susţinem, că această creaţie a marelui WILSON să poată apăra cu noi pacea.

Cu mare mirare am văzut că unii oameni, care se numesc politici şi se numesc români, atacă Franţa.

Voci : Jos cu ei ! Jos Peştele !

D.Iuliu Maniu :...... şi care ne sfătuesc să mergem cu Germania. Fraţilor nu că aceasta ar fi cea mai mare ingratitudine faţă de Franţa, care a permis creiarea Principatelor Unite, dar Franţa a permis şi facerea României Mari şi tot Franţa a fost care ne-a dat miliarde, pentru ca să salvăm Banca Naţională, pe care liberalii o nenorociseră. Dl.Lepădatu pe atunci director la Banca Naţională, ne-a scris că Banca e aproape de faliment, şi am făcut împrumutul ca să salvăm această Bancă, care astăzi e a liberalilor, dar pe care o vom scoate din mâinile lor. Când aceasta este situaţia, i se cere să ne schimbăm peste noapte politica, tocmai atunci când prim ministru Franţei face cele mai favorabile declaraţii şi ia cele mai favorabile obligaţii pentru noi, declarând 3 lucruri mari şi anume : 1/ Că vor securitatea colectivă, adică vor pace pentru întreaga Europă, dacă se poate pentru toată lumea ; 2/. au spus că vor ca Statele de lângă Dunăre să se adune la olaltă şi să-şi apere interesele, şi, 3/ Că nu vor ca Statutul Societăţii Naţiunilor să fie schimbat. Si aceasta e un lucru mare, pentrucă nu se poate hotărî revizuirea hotarelor decât cu majoritatea absolută, iar Germania vrea să se schimbe situaţia. Dacă s'ar schimba oricând interesele cuiva ar dicta s'ar putea ajunge la revizuirea hotarelor. Poate fi român cu cap care să vrea ca noi să ne despărţim de Franţa şi să ne alipim de Germania ? In ce priveşte Anglia, vă recomand Dvs. şi neamului românesc să nu părăsim Anglia, statul care are cele mai multe interese comune cu noi şi ai căror duşmani şi prieteni sunt şi ai noştri. Avem aceleaşi interese ca şi Anglia, iar noi nu o vom putea părăsi, fără să periclităm viitorul acestei ţări. Să ţinem cu aceste state şi sunt fericit că Anglia şi Franţa ne înţeleg perfect şi dorim din tot sufletul să se înţeleagă cu Italia, care este sora noastră şi cu care vrem să mergem împreună. Bine mi-a părut când am citit că sancţiunile Italiei trebuesc să fie sterse, căci eu am fost cel dintâi om politic care am spus că trebue să fim alături de Italia, care e sora noastră şi care are dreptul de a acţiona şi vedeţi că Franţa înţelege acum şi vrea să meargă împreună. Dreptatea a ieşit la iveală. Mulţi se uitau la mine şi zâmbind spuneau : A sfeclit-o Dl. Maniu. Dar acum se vede că n'a sfeclit-o. Să ne rugăm lui Dumnezeu ca aceste trei mari naţiuni să se înţeleagă şi să meargă cu noi şi cu mica Antantă, cu Confederaţia Balcanică, să apere pacea care ne trebue ca pâinea cea de toate zilele. Să nu creadă cineva că ne este frică de răsboi. Când este vorba să ne apărăm, suntem gata să o facem şi nu ne e teamă. Nu putem face o politică sănătoasă dacă nu avem o armată puternică şi nu ne îndeplinim contractele la care ne obligăm. Ori, ţara românească, este cunoscută ca o ţară care nu-şi respectă contractele. Numai guvernul nostru le-a ewspectat. Nu

./.

123

poate fi respectat un popor dacă nu are armată puternică. Noi nu putem trimite pe fii noştrii fără arme ca liberalii în 1916.

Dar tot ce vorbim aici sunt vorbe de petrecere,pentrucă treburile ţării nu le isprăvim noi, ci oamenii din jurul Regelui.

Fraţilor, eu am făcut multe lucruri,dar am făcut şi un lucru asupra căruia nu puteţi judeca fiindcă nu-l cunoaşteţi.Cenzura nu permite să se vorbească de el. Eu am făcut să vie îndărăt M.S.Regele,pe care l'au alungat liberalii. Am făcut acest lucru cu condiţia ca D-na Lupescu să nu vie în ţară. Mi s'a trimis vorbă prin Col.Precup ,care e astăzi la închisoare, că nu va veni D-na Lupescu. Iară Dl.Col.Tătăranu, care este unul din cei mai distinşi ofiţeri, l-am încredinţat cu paza Dnei Lupescu ca nu cumva să se înapoieze. Ce s'a întâmplat ? O femeie şi doi bărbaţi blestemaţi s'au dus la Paris şi au furat-o din casa Dlui Col.Tătăranu şi au adus-o la Castelul Foişor din Sinaia. Si acum fraţilor,Col.Tătăranu este trimis ca pedeapsă în Basarabia, el care a fost ataşat militar la Paris, pentrucă sa declarat contra Dnei Lupescu,care încurcă toată ţara şi batjocoreşte pe M.S.Regele.

Multe nedreptăţi s'au făcut D-lui Mihalache, când s'a spus că între mine şi el ar fi vre-o deosebire de vederi. Dl.Mihalache şi Dl. Madgearu şi partidul nostru sunt contra Dnei Lupescu aşa cum ' şi eu şi aşa cum sunteţi şi Dvs. Este însă o deosebire care e şi firească.Dl.Mihalache e preşedintele partidului. Dsa nu este obişnuit, aşa cum suntem noi ardelenii, de a vorbi pe faţă. Pentru a-l cruţa pe M.Sa Regele,a fost de părere să nu vorbim în adunări de Dna Lupescu,nu pentrucă ar apăra-o, dar nu voia să supere pe Rege.

Dar eu fraţilor sunt Ardelean /Aplauze/. Eu m'am obişnuit a vorbi pe faţă cum am vorbit şi cu Tisza, şi nu mă uit dacă supăr sau nu pe M.Sa. ci numai dacă spun adevărul. Am spus D-lui Mihalache : eşti preşedinte, fă ce vrei, dar eu voi spune şi înaintea lui Dumnezeu şi înaintea oamenilor adevărul curat ; că Dna Lupescu nu trebuia să vină în ţară./Fluerături şi strigăte : afară cu ea, în Palestina !/

Adevărul e că s'a obligat că nu va veni şi şi-a călcat cuvântul. Adevărul e că întunecă persoana M.S.Regelui.Adevărul e că nu putem admite. Căci neamul nostru nu-i neam ţigănesc. Nu tolerăm pe nimeni să trăiască necununat cu o femeie/strigăte: jos cu Lupeasca. Sus cu ea la ştreang !/

Adevărul e că această femeie a adunat în jurul ei câţiva evrei şi câţiva armeni cari împreună formează o camarilă blestemată.

Am primit să fiu ministrul acestei ţări nu din voia mea.M'a rugat M.Sa şi partidul. Dar a trebuit să plec căci n'am putut guverna din cauza acestei femei şi a servitorilor ei. Eu,fraţilor, aşi putea fi şi astăzi Prim-ministru, dar m'am convins că atâta vreme cât această femeie va fi în ţară,nu se poate face bine poporului. Si mie fraţilor,nu-mi trebuie nici mărire nici putere dacă nu pot folosi cu ea ţării şi Dvs.

Vă voi spune lucruri pe care nu le ştiţi: Eu puteam fi de două ori dictator în ţara aceasta şi n'am vrut căci n'am încredere nici în mine ci numai în acest popor bun şi mare. Cân s'a ales Regenţa a fost ales un om distins Preşedintele Casaţiei,Buzdugan.După moartea lui colegii mei m'au rugat mai mult de 2 ore să mă aleagă pe mine de Regent şi am refuzat, spunând că nu vreau măriri, şi în al doilea rând, vreau să lucrez în sensul convingerilor mele. Un Rege şi un Regent nu pot avea convingeri politice.

Ei trebuie să fie judecători arbitrii.

Eu eram prea tânăr şi aveam multă voinţă şi prea tari convingeri,de aceea am ales pe marele bărbat xx xxxx pe Sărăţeanu,care mi-a făgăduit că dacă naţiunea română va voi pe Rege el nu se va opune. Despre acest plan ştia numai Vaida şi îi mulţumesc că a ţinut secretul până la capăt,şi l-am putut aduce pe Rege înapoi.Stiţi ce s'a întâmplat.Camarila a persecutat pe Precup şi pe Tătăranu,a persecutat după moarte şi pe Sărăţeanu,oprind pe Rege de a urma carul mortuar al tutorelui copilului său. Noi am vrut ca Majestatea Sa să vină pe Tron, dar fără Dna Lupescu şi de aceia vă pretind ca, cu curaj şi bărbăţie, să rugaţi pe Rege să aducă acasă pe Regina legiuită, pentru ca Prinţul moştenitor să aibe mamă care să-l crească.

Cenzura nu lasă să se vorbească despre Dna Lupescu şi camarilă. Dar Dv. să le spuneţi tuturor, şi dacă vă va întreba cineva, să-i spuneţi ; Dl. Maniu ne-a spus trageţi-l pe el la răspundere. / Aplauze/

./.

Fraţilor, timpul e înaintat şi deaceea daţi-mi voie să fac încheerea cu o învăţătură : dacă am ajuns ziua mare de a fi în România Intregită, aceasta se datoreşte iubitorilor de Neam, de Lege şi Dreptate. Noi mergem pe urma lor. Toate popoarele cari s'au scufundat în desfrâu, s'au prăpădit aşa a fost cu Perşii, Grecii, Asirienii şi strămoşii noştri Romanii. Noi nu vrem ca neamul românesc să se prăpădească, el trebuie să trăiască în Legea lui Dzeu, în legea creştină. Si nu vrem să suferim obiceiuri rele. Pentru aceea nu e suficient să faci cruce, ci trebuie să crezi adânc. Partidul naţional a scos din iobăgie neamul românesc, şi are programul cel mai minunat. El tinde la fericirea tuturor, să mergem pe calea bătută de străbunii noştri, şi să nu ne lăsăm bătuţi de ea.

Si dacă ar veni la Dvs. unii să vă abată, spuneţile să vă lase în pace şi să vină în tabăra noastră luptătoare, să nu facă ghişefturi şi să fie încrezători în marele destine ale Neamului Românesc.

C.N.S.A.S.

51.

Dos. Pers.

Reportat

NOTA

Din informatiuni verificate au fost primite la Sibiu de către membrii de incredere , devotati manisti, câteva exemplare din discursul rostit de Maniu ,din care discurs partea privitoare la M.S. Regele este multiplicată cu copii de indigo la masina de scris.

In massele largi de membrii nu au fost până in prezent răspândite aceste copii , ele sunt date numai oamenilor de incredere.

Alăturăm un exemplar intitulat „Fragmente din discursul D_lui Iuliu Maniu, tinut in ziua de 28 Iunie 1936, la Vintul de jos."

Se continuă deaproape si intens supravegherea.

Sibiu la 9 Iulie 1936.

C.N.S.A.S.

onisttior ro-
duce la cu-
ă adunarea
l a consti-
de direcţie
preşedinte,
nescu; se-
Carabaşu;
membri,
onstanti-
Radu,
Octav
escu.
u luat
de
De-
ţiel
iefcu
urile a-
sociaţiei pentru „Camping" în luna August şi Septembrie în Polana Vlăduşca din masivul Piatra Craiului.

... A. E. R.

lor terestre, 536 cu Suedia, 9.. cu Norvegia şi 1,590 cu Rusia Sovietică; iar lungimea maritimă e de 1,646 km.

Comandantul-şef al armatei finlandeze e preşedintele republicei; iar în timp de răsboi acesta deleagă pe un general.

Există, în timp de pace, 3 divizii de infanterie; iar cavaleria dela o brigadă, a fost sporită la o divizie. Diviziile sunt mixte. Armamentul artileriei constă din 112 tunuri de câmp, 30 tunuri grele.

Contingentul a fost sporit, de curând, dela 21.000 la 25.700 soldaţi. Cetăţenii finlandezi sunt obligaţi serviciului militar astfel: 17—21 ani, ca rezerva III; 21—22 ani, în armata activă; 22—... ani în rezerva armatei active; ...—60 ani în a II-a rezervă. In armata activă se serveşte 350 zile; cei destinaţi ofiţerilor sau subofiţerilor de rezervă servesc 440 zile. Soldaţii rezervişti sunt chemaţi la concentrări, peste an.

In afara acestor elemente mai e... există încă un corp voluntar de protecţie de tăria 100.000 oameni instruiţi; organizaţia *lokan* e tot voluntară, alcătuită din femei şi corpul grănicieresc, încadrat în 5 batalioane, a 1200 oameni.

...nai ţară dintre ţările sca... ...ve şi dispune de un ... ...mân de largă mână.

*

...nlanda, înaintea răsboiului ...dial, era integrată în impe... ...rusesc şi a fost scăpată de ...jugul moscovit de Germania. ...ntă, în acest moment, un pact ...ne-agresiune, cu durată până ...1944, între Finlanda şi Sovietu... ...ri, acest pact nu-i dă garan... ...permanentă deoarece Finlan... ...ţie mai bine, ca multe ţări, ...ernicul ... se gă... ...sub regimul comunist, în ...e n'are nicio încredere. Ru... ...a construit o mulţime de căi ...ate şi canale de-a lungul fronti... ...finlandeze; deasemenea, are ...comerciale terenuri de aviaţie şi ...tărirea flotei sovietice ruseşti ...în marea Baltică, — dau Finlan... ...fiori primejdiei imediate.

Sub raportul politic, Finlanda ...ontinuă să considere Rusia ca i... ...micul ei de temut de moarte ... ...ple de statele scandinave, ...ca să găsească în ele, un sprijin ...real în caz de pericol, pedeoparte; ...iar, să spere în asistenţa şi aju... ...torul Societăţii Naţiunilor, pe de ...altă parte.

G. NEDOŞ

Nu există mai periculoasă otravă decât comunismul

Reviste militare

REVISTA INFANTERIEI. Anul XXXX, nr. 6. *Războiul italo-abisinian*, de col. G. Grigorescu; *O problemă de organizare*, de maior A. Locusteanu; *Intrebuinţarea tactică a secţiei Brandt de 81.4 mm.*, de maior Ilie Radu; *Iaşii, capitala unirilor naţionale*, de maior O. Vorobchievici. *Recenzii*. Apel.

— ROMÂNIA MILITARA. Anul LXXIII, nr. 6. *Probleme de actualitate*, de g-ral I. Bengliu; *Aerofotogrametria în serviciul recunoaşterilor*, de căp. D. Maiorescu; *Doctrina universală sau doctrine naţionale*, de lt-col. A. Moldoveanu; *Lupta antitanc cu mijloacele actuale*, de lt-col. C. Olimp; *Contribuţiuni la operaţiunile trupelor ruso-austriace în Bucovina în a. 1914*, de maior E. Mârza; *Carol XII al istoriei şi Carol XII al realităţii*, de lt. G. Magherescu; *Hrănirea ofiţerilor în timp de campanie*, de int. maior I. Constantinescu; *Bibliografie militară*.

REVISTA GENIULUI. Anul XIX, nr. 5—6. *Judecarea situaţiei, hotărîrea şi planul de manevră în problemul bătăliei*, de col. B. Alinescu; *Studii şi documente în legătură cu fortificaţiile permanente române din secolul 19*, de col. ing. D. Vasiliu; *Aplicaţiuni tact... t...ice pentru instrucţia gru... şi ...tonului de pioneri*, de lt-col. Gheorghe Ion; *Chestiuni de topometrie*, de maior V. Emanuel; *Flămânda. Acţiunea trupelor de geniu în trecerea Dunării (18 Sept. 1916)*, de maior A. Der...esc...; *Rezolvarea temei tact...-te...e* (v. Rev. Geniului nr. 10—11); *Comentarii*, de g-ral I. Iarca; *Noui combustibili: propanul şi butanul*, de V. Z.; *Fizionomia şi procedeele de luptă ale flancgărzilor de legătură în războiul de mişcare*, de col. N. Ionescu; *Recenzii*.

———xxxX●Xxxx———

Hipism

ALERGARILE DE ASTAZI

FAVORIŢII NOŞTRI

Pr. Bucur: Oxford, Dascăl.
Pr. Arabie: Conquerant, Surany.
Pr. Arabie (rep. II-a): Collina, Charmeuse.
Pr. Bihor: Dor, Rubicon.
Pr. Nelly: Celine, Schela.
Pr. Caramel: Medardus, Marche en avant.
Pr. G. ...etan: Havana, Igen, Izma.
Pr. Jianul: Elemer, Szelvesz, Narciss.
Pr. Julot: Dorit, Pleavă, Ierúşca II.

ARENA VENUS
CAMPIONAT MONDIAL DE
LUPTE GRECO-ROMANE
Azi Duminică seară, Luptă Liberă Decisivă:
DRAGHICEANU-HACKER
LUPTA DECISIVA:
WEINURA-BELLGARDT
Intrarea: 20, 40, 60 şi 80 Lei.
37

Astăzi după amiază se dispută pe arena din splaiul Independenţei matchul dintre Venus şi A.M.E.F.A. care prezintă o importanţă deosebită pentru clasamentul actual.

„Muncitorii" din Arad vin în Capitală cu dorinţa fermă de a invinge, întrucât mai speră încă să ocupe primul loc în clasament şi să-şi însuşească astfel titlul suprem. In acest scop ei s'au antrenat intens în ultimele două săptămâni, manifestând un robust optimism asupra rezultatului întâlnirii de azi.

Venusiştii pe de altă parte işi dau seama că părăsind azi terenul în invingători, au multe şanse de a se stabili la locul doi în clasament şi vor căuta deci să-şi apropie victoria.

Comparând ambele efective prin prisma ultimelor rezultate obţinute, par de forţe sensibil egale. Astfel atât Venus cât şi A.M.E.F.A. au susţinut ultimele lor matchuri în compania Unirei Tricolor de care au dispus respectiv cu 5-2 şi 3-1.

Pentru aceste motive noi vedem întâlnirea de azi soldându-se cu un „draw".

Conducerea partidei a fost încredinţată d-lui I. Ceaureanu, care va fluera începutul la ora 18.

ECHIPELE:

Venus: Ghenea, Sfera, Albu, Bărbulescu, Feraru, Mihăilescu, Gruin, Gavrilescu, Sepi, Petea, Ungurolu.

A.M.E.F.A.: Sadovsky, Covaci, Csalca, Szurdi, Szabo, Szanisto II, Cucula, Leb, Pernecky, Dvorak, Bătrân.

FOOT-BALL

Unirea Tricolorul a scăpat de baraj

Oborenii au învins eri pe C. F. R. cu 4-3 (3-2)

Arena din Obor a găzduit eri d. a. una din întâlnirile pasionate ale primei divizii naţionale. Unirea Tricolorul gruparea gazdă a servit replica formaţiei C.F.R.. După cum am prevăzut, replica oborenilor a fost cât se poate de dârză şi s'a terminat cu o meritată victorie. Graţie acestui succes, Unirea Tricolorul a scăpat de spectrul „lanternei roşii" care o pândea şi căreia i-a căzut acum victimă simpatica grupare clujană „Universitatea".

Matchul între „Unirea Tricolor" şi C.F.R. a prilejuit o luptă inegală, datorită lipsei de eficacitate şi iniţiativă a liniei de atac a C.F.R.-ului.

Unirea Tricolorul s'a impus cu autoritate şi fără a marca o superioritate teritorială evidentă, a reuşit totuşi să-şi apropie victoria.

Trebue să recunoaştem, însă, că oborenii puteau câştiga chiar dacă atacanţii adverşi ar fi fost mai activi. Apărarea imediată cât şi linia de mijlocaşi condusă de Steinbach a funcţionat ireproşabil şi ar fi fost în măsură să zădărnicească atacuri mai bine închegate, decât acele reuşite de tripleta ceferistă.

In primele minute de joc, C.F.R.-ul câştigă o lovitură dela 11 m. pe care Rafinski o ratează. In minutul 10, Georgescu reuşeşte totuşi să deschidă scorul, marcând imparabil. Cinci minute mai târziu Schileriu speculează o învălmăşeală la poarta lui Lăpuşneanu şi înscrie punctul egalator. In minutul 18, Bogdan marchează încă un punct pentru Unirea Tricolor, iar două minute mai târziu, Barbu aduce egalarea. In minutul 32, Cârjan, în urma unei lovituri dela 20 metri, marchează încă un punct pentru Unirea Tricolorul. Rezultatul rămâne neschimbat până la pauză.

In minutul 60, Bogdan ridică scorul la 4—2, concretizând o frumoasă acţiune a coechipierului său Traian Ionescu.

In ultimul minut al partidei, Barbu reduce handicapul la 4—3, înscriind un punct din greşeala portarului advers.

D. Petrescu a condus corect următoarele formaţii:

Unirea Tricolorul: Ionescu, Iliescu, Sucitulescu, Florea, Steinbach, Boteanu, Bogdan, Schileru, Niculescu, Cârjan, Traian Ionescu.

C. F. R.: Lăpuşneanu, Roşculeţ, Wetzer, Cuedan, Răşinaru, Vintilă, Buza, Rafinski, Barbu, Moldoveanu, Georgescu.

Ciclism

Cupa „Jugaru"

se dispută astăzi

Intr'o alergare ciclistă de demi-fond sub formă de handicap se va pune astăzi în competiţiune, Intrecerea va începe la ora 8 dim. din piaţa Victoriei şi va pentru a treia oară, cupa „Ion Jugariu".

Intrecerea va începe la ora 8 dim, din piaţa Victoriei şi strânge la plecare un lot de 44 concurenţi.

Concursul hipic

al şcoalei de călărie

Menţinând programul, organimi-fond, sub formă de handicap, nei pentru astăseară.

Astăzi Duminică la ora 10 dim. va fi pe hipodromul Clubului călăreţilor la Băneasa cel de al pune astăzi în competiţiune, 2-lea concurs hipic al şcolii de călărie.

INDISCUTABIL PÂINEA HERDAN E CEA MAI BUNĂ

MARŞ

Concursul de Duminică

Comisia de marş din F. R. A. ţine Duminică 5 Iulie o mare probă de marş pe distanţa de 40 km. Ţigăneşti-Bucureşti. Plecarea va fi la ora 1 d. a. dela Ţigăneşti iar sosirea va fi la parcul U. F. S. R. şosea, între orele 3,30—4 d. a. Concurenţii vor fi transportaţi la locul de plecare de pe terenul U. F. S. R. la ora 10 dim. Fiecare mărşăluitor va trebui să fie însoţit pe parcurs de un biciclist pentru alimentare.

Aceasta este ultima probă înaintea limpiadei pentru selecţionarea mărşăluitorilor, ce vor face deplasarea la Berlin.

INFORMAŢII SPORTIVE

● Asociaţia magistraţilor şi avocaţilor organizează în seara zilei de Joi 9 Iulie a. c. pe terasele şi parcul Strandului Kiseleff, serbarea sa anuală de vară cu program artistic, music-hall, dans, restaurant, bufet.

Invitaţiile se procură de la membrii Asociaţiei.

● Clubul sportiv „Universul" convoacă pentru azi Duminică 5 Iulie la ora 4 jum. la sediul din str. Brezoianu 25, pe toţi jucătorii în vederea matchului cu Colentina.

*

● Comisiunea de nataţie a regiunei „Muntenia" face cunoscut tuturor înotătorilor legitimaţi cari beneficiază de reduceri la strandul Kiselef, să se prezinte la antrenamentele ce se ţin zilnic între orele 16—19, sub conducerea antrenorului Hermann Sommer.

Celor ce se vor dovedi că lipsesc fără motiv, li se vor retrage drepturile de reducere.

*

Noulle achiziţii ale clubulului sportiv „Universul sunt: *Goguţă* (Turda), Puchianu (Carmen), Motor (Colţea), Sârbu (Turda), şi Nicuşor (Lupeasca).

Intâmplări din Capitală

Dispărută

D-na Despina Andrian, din Brăila, venită la fiica sa d-na Maria Andrian în Bucureşti, str. Domniţa Anastasia 25, a dispărut eri, dela domiciliu.

Dispăruta este în etate de 75 ani, în stare de ramolisment avansat, scundă, îmbrăcată în rochie cafenie închis, pălărie mică de pae neagră, părul alb împletit în coc, poate că are asupra ei un carnet vechi de c. f. r.

Cine o va găsi este rugat s... anunţe pe fiica sa.

Oseminte omeneşti

La imobilul d-nei Aneta Bernştein din str. Senatului 17 făcându-se săpături în vederea modificării clădirii, s'au găsit nişte oseminte omeneşti.

Din ordinul procurorului de serviciu, osemintele au fost transportate la Institutul medico-legal.

Lovit de automobil

Vânzătorul de ziare Gheorghe Ciululescu, de 13 ani, din s... Vatra Luminoasă cu un alt cop... s'au agăţat de un vagon de tramvai depe linia 17, care trecea ... b-dul Brătianu.

In dreptul străzii Gloria, C... Ciululescu sărind depe tampon... vagonului a fost lovit de automobilul 3098, condus de şoferul Constantin Stoica.

Şoferul a oprit maşina şi ... dicând victima a dus-o la s... talul „I.O.V.".

Veşnicele neînţelegeri

Pentru neînţelegeri familiare, tânăra Lucia Rozinschi, din str. Abrud 75, a încercat să se omoare, înghiţind mai multe pastile de veronal.

Ea a fost transportată cu un automobil la spitalul Filantropia unde i s'au dat îngrijiri.

Mizeria!

Muncitorul Marin Postelnicu din str. Cluceriului 1, fiind de mai m... ... fără lucru, a luat c... a... ...ile toxice. El a fost internat la spitalul Filantropia.

S'a aruncat în apă la Ciurel

Tânărul Vasile Ivan, muncitor din c... V... Mare (Dâmboviţa), s... aruncat eri în apă depe podul stăvilarului Ciurel.

Câţiva trecători cari se aflau în apropiere au sărit în ajutorul ...ui şi l-au scăpat.

Disperatul a fost dus apoi cu maşină la spital.

Cauzele gestului este sărăcia.

Moarte subită

In str. Polonă 66 a murit, eri, ...bit Ion Ganea, zis Moş Ion, de ...2 ani din com. Mateiaş (Târnava Mare) care trăia din cerşit.

Cadavrul a fost dus la Institutul medico-legal.

Seria funcţionarilor intraţi în Corpul P. T. T. în anu... ...inind 20 de ani de serviciu s'au întrunit în Bucureşti. Cu acest prilej au viz... ...lierele „Universul" sub conducerea d-lor avocat Vasile Atanas... Popescu

Revizuirea este un basm

Propagandiştii maghiari lansează ştiri alarmante cu totul neîntemeiate. Acţiunea lor dezastruoasă nu se isbeşte de o contra acţiune română vânjoasă şi de acţiunea luminătoare a guvernului. Discuţiuni de politică externă nu se admit în parlament, deşi numai ele ne-ar putea prin expuneri controlabile, să ne arate adevărul, că în urma raporturilor de forţe şi a constelaţiilor internaţionale, o revizuire a hotarelor ţării noastre nu se poate face şi nici nu se va face şi că prin urmare, fiecare cetăţean dela marginea ţării noastre să-şi continue liniştit munca sa producătoare de bunuri pământeşti şi sufleteşti. Tot ce spun ungurii şi răspândesc despre revizuire sunt basme cari nenorocesc în primul rând [illegible] românească, şi pe cari noi le respingem cu toată indignarea. Orice năzuinţă sfântă a noastră de a ridica moralul public se izbeşte încă în realitatea dură, aproape de neînvins, a nedreptăţilor ce se comit şi a greşelilor distrugătoare ce se dau din partea celor puternici. Inegalitatea de tratament de care sufăr provinciile unite, Ardealul, Banatul, Basarabia, Bucovina şi chiar şi Moldova, duce la exasperarea locuitorilor acestor provincii. Cât priveşte pe românii din Ardeal şi Banat, nu putem admite cu nici un preţ ca după ce au fost persecutaţi, sute de ani de germani şi unguri, acum să fie persecutaţi de o clasă suprapusă din vechiul regat, care nu are nici meritul de a fi expresiunea de sânge şi de voinţă politică a mulţimii româneşti din vechiul regat. Dacă ar fi cel puţin urmaşi vrednici ai marilor boeri cari şi-au sacrificat viaţa şi avutul în luptele lui Ştefan cel Mare şi Mihai Viteazul.

Ei însă sunt cointeresaţi politici cari vreau să-şi satisfacă dorul de mărire şi să mulţumească clientela lor politică.

Egalitate de tratament pentru toate provinciile

Noi nu putem tolera centralismul feroce şi nesocotirea intereselor economice ale Ardealului şi ale Banatului, pauperizarea evidentă a ţăranului român din Ardeal şi Banat, şi înlăturarea intelectualilor ardeleni şi bănăţeni din serviciile publice ale statului. Nu numai că tinerii români capabili, bine pregătiţi, sunt absolut excluşi depe teritoriul vechiului regat, dar ei nu sunt numiţi nici în Ardeal sau Banat. Mii de tineri ardeleni şi bănăţeni, cinstiţi şi bine pregătiţi, stau fără ocupaţie în sarcina părinţilor, regretând că au bătut drumul şcolii. Aceasta este o mare nedreptate care amărăşte o provincie întreagă. Dar constitue şi un alt mare rău. Se formează cu grabă un proletariat intelectual, care a fost şi va fi totdeauna un germen al revoluţiei sociale. Se creiază cel mai mare pericol pentru statul nostru, pentrucă o revoluţie socială la noi, la picioarele Rusiei, ar fi cea mai mare catastrofă ce ne-ar putea ajunge. Pentru aceasta trebue să ducem cea mai aprigă luptă pentru intronarea egalităţii de tratament la toate provinciile ţării noastre. O descentralizare, o autonomie administrativă locală serioasă, iar în ce priveşte tineretul absolvent al şcolilor şi al facultăţilor, trebueşte numit după merite şi cu dreptate în serviciile publice. Şi apoi a introduce reforme economice şi financiare, cari să facă posibilă o acţiune productivă în care să se poată aşeza acei tineri cari n'au putut fi în serviciile statului. Un sistem de dreptate şi în ce ne priveşte, nu se poate interveni decât printr'o democraţie serioasă, care face posibil controlul. Intr'un sistem dictatorial, ajung în servicii oameni nu după merit ci după gradul lichelismului de care sunt capabili. Noi trebue să fim foarte băgători de seamă, ca în ce priveşte progresul ţării noastre să nu ieşim din mersul concurenţei mondiale.

Este nevoe de mari reforme economice şi sociale

La Vinţul de Jos ca şi cu alte ocazii, am arătat absoluta necesitate a unor mari reforme economice şi sociale, ca spre pildă introducerea într'o formă potrivită împrejurărilor noastre, a economiei dirijate, desfiinţarea cartelurilor şi etatizarea industriei de armament şi a celor de primă necesitate. Din această cauză am fost expus la diverse atacuri. Aceasta este firesc. Interesant este că am fost atacat mai ales din partea acelora cari voesc dictatura, nevoind să-şi dea seama că economia dirijată în afară de statul democrat al Americii Unite, este introdusă în diverse forme de statele dictatoriale, Germania, Italia, Rusia. Aceasta pentrucă iubitorii noştri de dictatură vreau ca dictatorii să fie stăpâni pe ţară iar nu ca să folosească obştei naţionale şi muncitoreşti. Ei vor ca să câştige cât mai mult capitaliştii în detrimentul mulţimii atât de mult exploatată prin capitalismul liberal. Ca o pildă recentă pot să ilustrez ce necesară este introducerea unei economii sociale organizată în întregimea ei.

Zilele acestea a fost stabilit preţul grâului fix, circa [illegible] lei chintala, preţ destul de [illegible], dar o dispoziţie în fond bună, în special pentru noi ardelenii, cari suntem într'un teritoriu importator de grâu, pentrucă în aceste părţi ţăranul consumator trebue să cumpere pâinea cu preţul ridicat. In schimb însă nu s'a luat nici o măsură ca să se ridice preţul mărfurilor cari le produc părţile muntoase şi viticole ale ţării. Fără [illegible] vânda mai departe cu preţ ridicat vitele, lemnele, vinul şi fructele, nu se intensifică exploatarea minelor, nu se organizează lucrări publice în măsura cuvenită şi astfel această măsură bună dar parţială isbeşte în interesul a milioane de suflete.

O mare reformă financiară care să facă posibilă o viaţă economică ridicată este absolut necesară în scopul de a se ridica câştigul mulţimii care [illegible] astăzi căzută din care cauză ea nu poate plăti impozite, iar neplătindu-se impozitele, statul nu poate face faţă îndatoririlor sale privitoare la instrucţiunea publică, la educaţiunea poporului şi la îngrijirea sănătăţii cetăţenilor. Mai ales în această din urmă privinţă situaţia este deadreptul îngrijorătoare. Sunt judeţe şi încă cele mai româneşti, în cari populaţia este în descreştere.

Noi, intelectualii români, suntem datori faţă de ţărănimea din care ne avem aproape cu toţii obârşia, să-i grijim avutul şi să-i cultivăm intelectul şi să-i ocrotim sănătatea. Această datorie însă nu o putem împlini fără a înfăptui radicale reforme. Toate aceste reforme sociale însă, nu se pot face decât prin voinţa naţiunii, coordonată cu voinţa Coroanei.

Multe rele bântue ţara noastră. Până la un punct oarecare este firesc acest lucru, pentru că în definitiv poporul românesc este supus contingenţelor crizei mondiale.

3. Să înlăturăm guvernul, care este în fruntea ţării în afară de voinţa naţională şi care este incapabil a rezolva marile probleme ale zilei de astăzi.

4. Să luptăm cu înverşunare contra dictaturii şi contra comunismului şi să năzuim într'una spre o democraţie cinstită, înfăptuind cu ajutorul ei reformele economice şi sociale necesare pentru înlăturarea crizei de care suferim.

5. Să întărim morala creştină şi să respectăm drepturile cetăţenilor, cerând un regim de drept şi de dreptate.

6. Să ţinem la alianţele încheiate în politica externă, care ne asigură tratatele de pace pe cari să le respectăm şi noi.

7. Să imprimăm tuturor instituţiilor de stat caracterul românesc şi să ajutăm cu toată puterea statului ridicarea poporului românesc, pentru a reface în scurtă vreme ceeace am pierdut în vitregia împrejurărilor secolii dearândul.

Intreaga ţară, toate clasele producătoare şi toate generaţiile, trebue să ne dea mâna în această muncă. Şi, sunt fericit ca să văd pe toţi încălziţi de aceste înalte ţinte şi pentru lupta necesară atingerii lor".

*

D. Iuliu Maniu rămâne la Cluj până mâine dimineaţă, când va pleca la Bădăcin.

PALACE HOTEL SINAIA
SEZONUL DE VARĂ A ÎNCEPUT
Reţineţi camere din vreme la:
SINAIA Palace Hotel
BUCUREŞTI B-ca de Scont
— Telef. 365.21 —
Confort, Distracţii,
Restaurant de prim ordin
JAZZ ELLY ROMAN
PALACE HOTEL SINAIA

Un caz de holeră la Varna?

Constanţa, 3 Iulie

Pe cale particulară, suntem informaţi că, la Varna s'ar fi înregistrat un caz de holeră.

Interesându-ne la autorităţile din portul Constanţa, n'am putut obţine nici un fel de precizare, de natură să confirme sau să desmintă faptul.

De altfel, informatorii noştri ne spun că autorităţile [illegible]

Românii, uniţi-vă în lupta contra comunismului

Plaga diplomelor false de învăţători

Judeţul Satu-Mare împânzit de diplome false

Satu Mare, 3 Iulie

Am scris la timp despre senzaţionala descoperire a parchetului Satu Mare, când în urma revizuirei tuturor diplomelor învăţătorilor de revizoratul şcolar s'a descoperit că, în com. Pusta-Doroltj (Satu Mare) învăţătoarea Angela Tătar Grigor, funcţiona pe bază de diplomă falsă.

In urmă unei inspecţii inopinate, d. inspector şcolar Dariu Pop, i-a pus câteva întrebări învăţătoarei în legătură cu materiile predate copiilor, însă n'a fost în stare să dea nici un răspuns.

Fiind luată de scurt, susnumita învăţătoare a recunoscut în cele din urmă că funcţionează pe bază de diplomă falsă, arătând şi cum a obţinut diploma.

O FOSTA PROSTITUATA AJUNSA INVAŢATOARE

Incă din 1928 ,Angela Tătar Grigor, fiind o fire aventuroasă, a făcut mai multe călătorii prin Arad, Oradea şi Sibiu, unde a stat mult timp.

Fiind de fel din Maramureş, în timp ce se întorcea spre casă, în tren a făcut cunoştinţă, unui tânăr militar Gheorghe Mareş, care se întorcea în concediu, dela unitatea sa.

Fiind invitat în casa fetei, tinerii s'au logodit, iar după eliberarea din armată, Mareş şi-a făcut rost de o diplomă falsă de învăţător, ajungând să fie numit provizoriu în Basarabia.

Aici vine şi logodnica sa Angela Tătar, care obţine şi ea o diplomă falsă pentru 10 mii lei.

SIBIU
CONSTANŢA
CLUJ
BRAŞOV
TIMIŞOARA
ORADEA
CAMPUS & BASSA

BAILE UIOARA
JUDEŢUL ALBA

D-na DIDI TEODORESCU

„Barca pe valuri", al cunoscuților umoriști N. Kirițescu, Tudor Mușatescu și Sică Alexan-

lianu, N. ..., ... Mironescu, Vasile Lăzărescu, M. ...inban, Dinescu, Traian ... Banoiu, Fintea Dăscălescu, Al. Giugariu etc., precum și ale d-relor Maud Marry, Annie Capustin, Didi Teodorescu, Ceci Grigoriu, Donna Carozzi, Marga Haglescu, Tantzi Săndulescu, Margareta Gheorghiu, Vivette Popescu, Tantzi Dinescu, Renne Annie, etc.

„LA IARBĂ VERDE" IN GRĂDINA MARCONI

„La iarbă verde" minunata farsă de Tudor Mușatescu și Sică Alexandrescu se reprezintă la Teatrul Vesel din Grădina Marconi.

Rolurile principale ale acestei hilariante farse recunoscută de unanimitatea cronicii dramatice drept cel mai bun spectacol din Capitală, sunt interpretate de Mișu Fotino, Niculescu Buzău, Vasiliu Birlic, Romeo Lăzărescu, G. Chamel, Geo Maican, C. Antoniu, N. Veiculescu, G. Axente, Nora Piacentini, Silvia Fulda, Maria Wauvrina, Angela Mateescu, Fifi Harand, Tina Radu, Letiția Lorența, Suzy Iupceanu.

Concertul baritonului Vasile Dingă

Baritonul *Vasile Dingă* a dat, Joi seara, la Ateneul Român, un reușit concert, cu concursul d-lor: Octav Cristescu, tenor și Teodor Fuchs, pianist.

Baritonul Dingă, e un cântăreț de soi și a făcut studii serioase, fiind unul dintre cei mai merituoși elevi, ai maestrului Santorelli.

D-sa a cântat cu antren și cu deosebit simț artistic bucăți alese, din operele: *Pagliaci, Otelo, lieduri din Schubert; Grenadirii,* de *Schuman,* etc. etc.

Vocea d-lui Dingă e de bună calitate, posedă volumul necesar, nu are tremol, e egală in toate gamele, vibrantă și caldă.

D-sa a cântat frumos — cu o deosebită sensibilitate artistică și cu deținere impecabilă — bucățile alese.

Un prețios concurs i-au dat maestrul *Fuchs* la pian și tenorul *Octav Cristescu,* care au contribuit la succesul serii.

Publicul i-a aplaudat îmbelșugat.

Revista de medicină socială

Asociația medicilor și farmaciștilor din asigurările sociale, de sub președinția d-lui prof. dr. Em. Gheorghiu, îngrijește de apariția buletinului său, intitulat *„Revista de medicină socială"*.

A apărut primul număr, în condiții tehnice admirabile, cu ales material de specialitate.

Revista aceasta, menită să umple un gol în literatura noastră de medicină socială, își propune să difuzeze cât mai mult ideile medicinei preventve sociale, ținând un permanent contact cu marea medicină.

Pe de altă parte, ea tinde să facă cât mai cunoscută activitatea medicilor din asigurări, a acelor medici cari s'au dedicat operei de asistență medicală socială.

Este un început frumos și promițător.

„Parfumul nevestii-mi"

In urma succesului inregistrat cu comedia „Parfumul nevestii-mi", 3 acte de Leo Lenz teatrul „Natalița Pavelescu", str. Traian 126, (hala Traian), ține seara deschis două casse de bilete. Având în vedere că la acest spectacol vine public din toate colțurile Capitalei, „Parfumul nevesti-mi" se termină la ora 11.50, pentruca să nu se piardă tramvaiele 16, 25 sau autobuzele 32, 16, 2 și 5 cari opresc in fața teatrului „Natalița Pavelescu".

125/2

Baritonul Al. Lupescu la radio

Baritonul Al. Lupescu, neîntrecutul nostru cântăreț de lied-uri, ne-a prilejuit la 2 Iulie, o încântătoare seară de audiție, la Radio.

Valorosul nostru cântăreț, a slujit cu credință, în tălmăcirea celor 8 lied-uri românești.

... LUPESCU

... cântat d-sa „A... ...versurile minu... ...lui D. Iov. Cu un ... și bine poetizat „... ...a lui Schubert și cu un sincer avânt, **Imnul de redeșteptare națională**, al tânărului compozitor L. Olteanu, pe versurile d-lui I. Gr. Periețeanu.

Pentru ce societatea de Radio nu apelează mai des la audițiile acestui admirabil cântăreț?

Bibliografii

● A apărut ziarul naționalist: „Românizarea", de sub direcția d-lui Al. Bertea cu articole semnate de d-nii: prof. univ. I. Ol. Ștefanovici, P. S. S. Episcopul Vartolomeu, Nicolae Bogdan, avocat Vasile Cotigă, Nicolau Stroești, prof. Mihăilescu Toscani, Petru Aurel, Mihail Daneș, Gr. Gonza, Marirai, etc.

„Românizarea" susține documentat și cu nerv cauza naționalistă.

● A apărut în editura „Institutului Român de energie" la librăria Cartea Românească „Calculul de rentabilitate ... centralelor hidro-electrice ... transport de energie electrică la mare distanță", de inginer D. A. Pastia, prof. la școala Politehnică.

CRONICA CINEMATOGRAFICA

La Scala: „Les petites Aliees"

Un film subtil, sentimental, de-o incontestabilă valoare socială. Un subiect îndrăzneț și nou, într'un cadru pitoresc: marea, porturile, vapoarele. „Les Petites Alliées", inscenare de Jean Dréville după un roman cu acelaș titlu de Claude Farrère, merită întreaga noastră admirație.

Ca toate romanele lui Claude Farrère, „Les Petites Alliées" are momente de înaltă tensiune dramatică, pe care interpretarea excelentă le scoate cu deosebire în evidență.

Rolul Celiei, eroina dramei noastre, este magistral interpretat de Madeleine Renaud, marea actriță franceză care are atâtea creații impresionante la activ. Elegantă, melancolică, pasionată, Madeleine Renaud este o Celia magnifică, așa cum ne-am închipui-o, citind cartea lui Claude Farrère, Constant Rémy, cu accentele grave ale jocului său discret și interiorizat, e un Raboeuf uman și emoționant. Încă o creație remarcabilă a acestui desăvârșit actor.

Un excelent film francez, pe care-l recomandăm fără ezitare. Încă un „program tare" la Scala, în plină vară.

V. R.

...ciaraţiile d-lui Maniu

La ora 1 s'a dat un banchet la restaurantul „America", la care a participat şi d. Iuliu Maniu.

Aci a vorbit d. *Aurel Socol*, preşedintele organizaţiei judeţene a partidului naţional-ţărănesc din Cluj, după care a luat cuvântul d. Iuliu Maniu, rostind următorul discurs:

„Mulţumesc iubitului meu prieten Aurel Socol pentru cuvintele ce mi le-a adresat. Sunt adânc mişcat, dar să nu credeţi că nu-mi dau seama că aceste cuvinte se potrivesc sufletului care a domnit, domneşte şi sper că va domni şi in viitor in Ardeal şi Banat şi care v'a făcut şi pe dv. să veniţi la Vinţul de jos, iar astăzi aci. Desigur că intâmplările se fac prin oameni, dar oamenii nu au alte merite decât aceiea de a exprima şi a utiliza pentru binele naţiunii şi al comunităţii din care fac parte, duhul vremii. Astfel, cuvintele prietenului Socol se pot adresa tuturor acelora cari au făcut parte din generaţia marei prefaceri istorice. Sunt foarte mulţumit că mi s'a dat ocaziunea de a rosti aci câteva cuvinte in legătură cu adunarea del Vinţul de jos. Intrunirea dela Vinţul de jos noi am contemplat-o impreună cu prietenul Ion Pop ca o adunare frăţească obişnuită, dar in proporţii grandioase.. Nu era cazul ca oamenii să vină la mine la Vinţ, ci invers eu să mă duc la oameni pentru a le mulţumi de sprijinul ce mi l-au dat 30 ani fără intrerupere. Pentru aceasta am fost la Uioara, la Cut, la Vinţ şi pentru aceasta plănuesc să mă duc la Abrud şi la Aiud. Mulţumită insă insufleţirii masselor populare şi prezidenţilor de organizaţii din Sibiu, Târnava Mică şi Huniedoara şi mulţumită şi intelectualilor din tot Ardealul, cari au venit la Vinţ pentru a ne vedea şi a manifesta pentru principiile partidului nostru, s'a desăvârşit o grandioasă manifestare a conştiinţei ardelene şi bănăţene. Sunt deci fericit că pot să mulţumesc, ridicând paharul meu in sănătatea prezidenţilor acestor organizaţii, in sănătatea vice prezidenţilor din Ardeal şi Banat ai partidului nostru, care cu multă bunăvoinţă şi insufleţire au lucrat pentru evidenţierea gândirii politice a Ardealului, in manifestarea dela Vinţ.

Daţi-mi voe să ridic paharul in sănătatea dv. şi in sănătatea d-lui Sever Bocu, distinsul reprezentant al Banatului, care pentru intâia dată, după atâtea greutăţi ce i s'au pus in cale, s'a prezentat la adunarea din Ardeal, dând din nou dovada caracterului său neinfrânt, din cauza căruia chiar a trebuit să sufere persecuţiuni nedrepte.

Ridic paharul meu in sănătatea fraţilor din vechiul regat cari stabilindu-se in Ardeal inţeleg sufletul acestei provincii şi s'au pus in serviciul lui, servind prin aceasta intreaga ţară.

Politica externă a României

Dar imi mai pare bine de aceastǎ ocaziune pentru a lămuri unele lucruri spuse la Vinţul de jos, apărute in ziare, din cauza cenzurii, incomplete, incurcate şi nu destul de lămurite şi din cauza imposibilităţii fizice in care se găseau gazetarii de a auzi şi insemna totul. Astfel, spre pildă, mai multe gazete au publicat că eu aş fi afirmat că cine e germano-fil este trădător, lucru pe care eu nu l-am spus niciodată, pentru că in ţară se pot găsi mulţi cetăţeni germani, pentru calităţile lor, şi se inchină literaturii şi culturii germane, precum şi marelui rol ce-l au in propăşirea omenirii, precum mă inchin eu. La Vinţ am spus, vorbind despre politica externă a României şi repet: acei cari in politica externă vreau astăzi să scoată ţara din [illegible] franco-engleze, s[illegible] ştienţi, sau trădăto[illegible]

Afirm acest lucru incă odată, cu toată hotărirea.

Cine a citit acum pe urmă rapoartele despre evenimentele dela Geneva, a putut vedea că declaraţiile acestor două ţări sunt in perfect acord cu interesele noastre.

In schimb Germania este revizionistă, deci urmăreşte ţinte adverse nouă. Acest fapt, ţara românească nu-l poate trece cu vederea in orientarea sa externă, precum nu poate pierde din vedere liniile mari ale destinului său propriu. Noi ţinem la alianţele noastre cari ne dau baze sigure pe acţiunea externă şi linişte sufletească. In afară de alianţele noastre, noi suntem categorici pentru Soc. Naţiunilor, căci trebue să fim pentru ea in interesul păcii, al umanităţii şi al propriei noastre ocrotiri. Dar, ni se obiectează: ce ne foloseşte nouă Soc. Naţiunilor, care s'a dovedit prea slabă? Evident că Soc. Naţiunilor nu este incă destul de consolidată şi de puternică. Chiar pentru aceasta noi trebue s'o intărim şi să-i ridicăm prestigiul. Peste tot numai naivii puteau să-şi bizue soarta exclusiv pe Liga Naţiunilor. Chiar pentru aceasta noi, guvernele partidului naţional-ţărănesc, in afară de participarea noastră la Liga Naţiunilor, am incheiat pacte şi alianţe regionale şi noi, singura ţară, guvernele române, am făcut şi am pus in urgenţă executarea unui plan sistematic de inarmare.

Crima este că Liga Naţiunilor o critică tocmai acei cari au zădărnicit infăptuirea planului nostru de inarmare. Criminalii sunt ei, iar nu noi, cari pe lângă forţa armatei mai dorim să avem şi forţa morală a Ligii Naţiunilor. Sunt in clar şi am spus-o in repetate rânduri in toate ocaziunile şi interviewurile in străinătate, că Liga Naţiunilor nu-şi va putea indeplini misiunea intreagă decât in două cazuri: dacă se face desarmarea, atât de mult dorită, ori Liga Naţiunilor ca for judiciar, va avea la dispoziţia sa proprie un organ de execuţie, adică o forţă armată pusă la porunca ei. Ce ar folosi judecătoriile cele mai distinse dacă nu ar avea portărei? Până atunci ea nu va fi o instituţie perfectă, dar totuş ea va folosi foarte mult umanităţii şi deaceea suntem datori s'o intărim, pe zi ce merge, dar mai ales trebue să ne facem noi o armată puternică şi inţelegeri regionale solide ca să ne putem apăra dacă ne-ar ataca cineva.

Să ne inarmăm şi să fim uniţi

[illegible] special noi românii trebue să [illegible] inarmăm materialmente in [illegible]d perfect şi urgent dar in a[illegible]ră de aceasta trebue să ne [illegible]armăm mai ales sufleteşte. Constat cu adâncă durere că opinia publică românească este cuprinsă de o lâncezeală şi o desorientare care nu poate dăinui. Lumea românească s'a lăsat prinsă intr'un vârtej şi intr'un dans macabru in jurul năzuinţei de a parveni, de a câştiga şi de a păcătui. Măreaţa infăptuire a României Mari nu pare a fi o arenă de emulaţie a virtuţilor cetăţeneşti şi naţionale, ci se prezintă ca un drum de alergare pentru afirmarea personală cu orice preţ. Cârmuitorii ţării, dau inşişi pilda acestei năzuinţe detestabile, prefăcându-se inşişi in microbi de desagregare naţională. Pilda lor de corupţie, de nedreptate şi de nesocotirea pretenţiilor celor meritoşi, con[illegible] curajează pe cei gata la orice tranzacţiune imorală. Partidul naţional-ţărănesc are datoria să reanimeze naţiunea, să biciuiască corupţia, să incurajeze pe cei buni, să stea in ajutorul celor slabi şi să facă o campanie de reinviorare a sufletului românesc. In faţa propagandei sistematice a duşmanilor noştri, cari tind a produce sentimentul nesiguranţei in ce priveşte fiinţa şi integritatea statului nostru, partidul naţ.-ţărănesc cu toţi fiii buni ai neamului trebue să arate zilnic opiniei publice româneşti dreptatea şi măreţia cauzei noastre, puterea neinfrântă a poporului român in aceste părţi ale lumii şi hotărirea sa de a infăptui pe dea 'ntregul aspiraţiile sale, arătând comunitatea intereselor noastre cu ale marilor naţiuni apusene. Trebue eliminat din [illegible] este

167560

6.VII/886.

Decupaj din Ziare -

C.N.S.A.S.

8 Julie 1936. 127

CONFIDENTIAL
C 935

51.

Dos. Pers.

JULIU MANIU este aşteptat să sosească in Capitală pentru a avea o consfătuire cu MIHALACHE. Acesta va evita însă întrevederea până după reîntoarcerea în ţară a lui Mageaua.

Acestei consfătuiri i-se atribue de pe acum o mare importanţă deoarece subiectul discuţiei va fi mişcarea lui MANIU, pe care MIHALACHE o crede prematură.

In primul rând MIHALACHE va arăta lui MANIU că acţiunea lui duce la indisciplină in partid, şi creiază o atmosferă rea partidului la Suveran, care este foarte des atacat de MANIU.

In cercurile autorizate ale partidului naţional-ţărănesc se afirmă mai mult ca sigur, că MANIU nu va cădea la vreun acord cu MIHALACHE, fiind hotărât să meargă inainte pe acest drum, ~~ştiind~~ sperând că are de partea sa majoritatea organizaţiilor din ţară.

Odată cu sosirea lui MANIU in Capitală, acesta va avea o consfătuire cu amicii săi asupra modalităţei acţiunei ce trebue dusă in vechiul regat, mai ales in Bucuresti, şi unde ~~va~~ — precum se afirmă — ar intenţiona a organiza un biurou politic. ~~având menirea de a culege informaţii politice, şi a lansa pe cele de nuanţă monarhistă.~~

53

Dos. Pers.
128
5

servaţii

FRAGMENTE DIN DISCURSUL D-LUI I U L I U M A N I U , ţinut în ziua de 28 Iunie 1936, la Vinţul de jos.

Tot ce vorbim însă noi aici sunt vorbe de petrecere, pentrucă treburile Ţării nu le isprăvim noi, ci acei cari sunt în jurul M.S.Regelui.

Fraţilor, eu am făcut multe lucruri pe care le ştiţi şi pe care le puteţi judeca. - Dar am făcut un lucru asupra căruia d-v nu puteţi judeca pentru că nu-l cunoaşteţi. Cenzura nu permite să se vorbească despre ele /asistenţa protestează/. Eu am făcut posibilă reîntoarcerea M.S.Regelui, care a fost alungat din ţară de liberali. = Am făcut acest lucru cu condiţia ca doamna Lupescu să nu vie în ţară. - Doamna Lupescu a făgăduit că nu va reveni cu M.S.Regele şi M.S. s'a învoit la acest lucru. - A venit d-l Colonel Precup care este şi azi în închisoare şi mi-a raportat că d-na Lupescu nu a plecat cu Regele şi că prin urmare nu am nici un motiv să fac greutăţi intrării sale în ţară. - Dar pe d-l Colonel Tătăranu, care este unul dintre cei mai distişi ofţeri l-a încredinţat cu paza D-nei Lupescu, ca nu cumva să ... /N.B. ..să evadeze./

Ce s'a întâmplat însă ? O femeie şi doi bărbaţi pe care nu vreau să-i caracterizez au adus pe neştiute din Paris din casa D-lui Colonel Tătăranu şi au instalat-o în castelul Foişor dela Sinaia. - Şi acum Fraţilor Colonelul Tătăranu e retrimis din pedeapsă în Basarabia, el care a fost ataşat militar la Paris pentrucă s'a declarat contra D-nei Lupescu, care încurcă toată ţara şi batjocoreşte pe M.S.Regele. -

De aici urmează că D-na Lupescu trbuie să părăsească ţara şi că întreaga naţiune trebuie să pretindă ca D-na Lupescu să-şi respecte angajamentul şi să nu contribuie a compromite pe Regele ţării şi naţiunea romană. -

53

....

O mică deosebire e între mine şi D-l Mihalache care de altfel e firească căci D-sa este preşedintele Partidului şi nu poate să spună întot-

CNSAS

deauna adevărul pe faţa în chestiunule delicate în legătură cu Coroana.

De aceia a fost de părere că pentru a-l scuti pe M.Sa, să nu vorbim în adunări de D-na Lupescu, nu pentru c'ar apăra-o dar nu voia să supere pe Rege. Dar eu Fraţilor sunt ardelean, eu m'am obişnuit avorbi pe faţă cum am vorbit cu Tisa şi nu mă uit dacă se supără cineva sau nu, când spun adevărul, dacă el este în interesul ţării şi al aceluia cui îl spun. - Am spus D-lui Mihalache : Eşti preşedinte, fă ce vrei. - Dar eu voi spune şi înaintea lui D-zeu şi înaintea oamenilor, adevărul întreg şi curat. - Anume că D-na Lupescu nu trebuie să fie în ţară, adevărul e că ea s'a obligat că nu v'a veni şi şi-a călcat cuvântul. - Adevărul e că întunecă figura sfântă a Regelui. - Adevărul e că nu o putem admite. Căci neamul nostru e un neam nobil. - Nu putem admite raporturi de natura pe cari D-na Lupescu continuă a le forţa. =

Adevărul e că această D-nă a adunat în jurul ei câtiva Evrei şi câtiva oameni creştini cari împreună formează o camarilă blestemată.

Am primit să fiu Prim-Ministrul acestei ţări. M'a rugat M.S.Regele şi Partidul. - Dar atrebuit să plec căci n'am putut guverna din cauza acestei femei din cauza camarilei şi a servitorilor ei. -

Eu Fraţilor a-şi putea să fiu şi azi Prim-Ministru dar m'am convins că atâta vreme cât această femeie va fi în ţară, nu se poate face bine poporului. - Şi mie Fraţilor nu-mi trebuie nici mărire nici putere dacă nu pot folosi cu ea ţării şi D-v.

Când s'a ales Regenţa a fost ales şi un civil, un om distins mare Român preşedintele Curţii de Casaţie, Buzdugan. - După moartea lui colegi m'au rugat insistent să mă aleagă pe mine Regent. - Şi am refuzat spunând că nu îmi trebuie măriri şi în al doilea rând că vreau să lucrez în sensul convingerilor mele. - Un Rege şi un Regent nu au voie să aibă convingeri politice. - Ei trebuie să fie judecători arbitrii. - Eu eram prea şi aveam multă voinţă şi prea tari convingeri politice pe cari nu le-aşi fi putut avea ca Regent.- Şi mai ales pe marele bărbat, pe Sărăţeanu care mi-a făgăduit că dacă naţiunea română va voi pe Rege el nu se va opune. - Despre acest plan ştia numai D-l Alex. Vaida şi îi mulţumesc că a ţinut secretul până la capăt şi astfel l-am putut aduce pe Rege înapoi. - Camarila care apersecutat pe Precup şi pe Tătăranu a persecutat pe Sărăţeanu şi după moarte.- Eu vă propun ca cu curaj şi bărbăţie să rugaţi pe Rege să alunge dela sine pe D-na Lupescu şi să-şi aducă Regina legiuită pentruca Prinţul Moştenitor să aibă mamă. - Voinţa poporului cere ca D-na Lupescu să fie înlăturată şi scoasă din ţară, iar camarila atât de odioasă să fie ime-

CNSAS

129

Raportat

La dosar personal

N O T A

S'a găsit in localitate Nr.9-10 din 15 Iulie 1936 al ziarului "Muresul" ce apare in Tg.Mures si in care la pagina doua sub titlul "Solia Dlui Iuliu Maniu" s'a publicat un articol cu discursul tinut la Vintul de jos cu pasagii ce au scăpat cenzurei.

Dos. Pers.
Iuliu Maniu

C.N.S.A.S.

Solia d-lui Iuliu Maniu

Trimisă țării întregi din adunarea dela Vințul de jos.

(130)

La întrunirea din *Vințul de jos*, ținută la 28 Iunie, d-l Iuliu Maniu, care de 30 ani, adică din 1906, este mereu deputatul aceloraşi alegători, în fața alor 20.000 țărani şi 2000 intelectuali cari reprezentau tot sufletul Ardealului a rostit una din marile sale cuvântări care a răscolit adânc sufletul românesc de pe tot cuprinsul țării. Vom da în cele ce urmează o scurtă rezumare a cuvântării.

VECHII LUPTĂTORI,

cari pe vremurile ungureşti au înfruntat urgia jandarmului şi solgăbirăului, l-au primit la cele 3 porți de triumf. La cea dintâiu preotul *Aurel Maniu*, care a pălmuit pe jandarmii ce-au impiedecat pe alegătorii români în 1906 să vină la vot. La a doua l-a primit țăranul *Caraban* în acărui casă a fost ocrotit pe timpul campaniei electorale deşi era înconjurat zi şi noapte de jandarmi. La a treia poartă l-a salutat fostul notar *Bazil Hațiegan*, care i-a fost cel mai insuflețit agent electoral şi care la dojana fisolgăbirăului a răspuns: pe mine să mă dojeneşti dacă nu-mi fac slujba, dar în afară de slujbă, eu voi face ce-mi va dicta sufletul şi gândul meu, orice vei face cu mine: eu voi vota cu Iuliu Maniu. Se închină acestor mari români, cari şi acum după 30 ani, deşi gârbovi de ani: aleargă cu aceeaş inimă tinerească să-l asculte, cum şi vrednicului preot de peste 80 ani Nic. Coste, care s'a aşezat la picioarele D-sale.

CONŞTIINȚA NAȚIONALĂ

l-a indemnat să le spună alegătorilor acum 30 ani, că cei ce vor lupta sub conducerea sa: vor ajunge să-şi vadă țara lor, să impartă pământurile boereşti şi să cârmuiască ei, în limba lor, o nouă țară. S'au implinit toate întocmai!

PARTIDUL LIBERAL

cu neleguirile lui a stricat dulceața drepturilor câştigate, bătându-şi joc şi de reforma agrară, din care s'au îmbogățit oamenii lor, şi de votul universal pe care l-au furat şi l-au batjocorit. Paguba şi întârzierea desvoltării țării se datoreşte liberalilor şi acelor coade de topor din Ardeal cari le-au slujit ca instrument. I-am înfrânt prin o luptă de 10 ani, care şi-a ajuns culmea în măreața adunare din 6 Mai 1928.

ÎNFĂPTUIRILE PARTIDULUI NAȚIONAL-ȚĂRĂNESC,

când a fost ridicat la cârmă de voința poporului în 1928 sunt multe şi frumoase. A făcut *primele alegeri libere* în țara noastră. A *scăzut dările, a doborît cametele*, pe cari băncile liberale le-au încassat fără milă cu 50—60 procente. A adus apoi legea *conversiunii* şi prin suspendarea cametelor pe 10 ani a silit şi băncile liberale: să voteze conversiune de astăzi. Au fost reduse ministerele dela 16 la 11, ca astăzi liberalii să le ridica iar la 28. S'a votat legea jandarmeriei şi cea administrativă, prin care s'a asigurat dreptul țăranilor şi la comune şi la judeţe şi s'a început descentralizarea. S'a făcut înzestrarea armatei, pentruca să fim asigurați în caz de atac. Tot partidul nostru a adus în țară pe M. Sa. Regele, care fusese alungat de liberali.

ARMELE GUVERNULUI LIBERAL DE ASTĂZI

*sunt starea de asediu şi Censura. Drepturile poporului sunt călcate în picioare. La gazetă nu se poate scrie adevărul, iar legile votate de Parlament se schimbă cu decrete regale. Vreau să in*troducă dictatura!

CONTRA DICTATURII

Noi suntem contra dictaturii, oricine ar voi să o facă şi oricât de sus ar sta acela. *Pentrucă prin dictatură se iea dreptul de vot, dreptul de alegere şi chiar părerile libere ale cetățenilor* sunt impiedecate şi *nimeni nu mai are dreptul de control.*

CONTRA COMUNISMULUI ŞI PARTIDELOR DE DREAPTA.

Suntem cu trup şi suflet, ca şi contra dictatorii, căci cu sufletul țăranului şi cu interesele plugarilor nu se potriveşte comunismul. Dar tot aşa de contrari trebuie să fim şi partidelor de dreapta cari vreau dictatura, şi cari linguşesc şi sărută mâna celor 6—7 streini, cari s'au furişat şi umbesc gândurile bune ale capului țării şi cari se numesc şi Camarilă. *Odată cu capul poporul românesc nu va* abzice de drepturile *sfinte câştigate cu atâta jertfă* şi nu se va lăsa călărit de blestemații şi *rău voitorii țării.*

DESFIINȚAREA CARTELURILOR ŞI TRUSTURILOR

trebueşte făcută numai decât şi statul trebue să aibe dreptul şi de control şi de îndrumare a fabricelor şi marilor întreprinderi, cari gătuesc pe țărani cu produsele lor scumpe îşi bat joc de truda şi munca lui cinstită. Pentruca Banca Națională să servească într'adevăr interesele țării şi nu ale partidului liberal: trebue prefacută în bancă de stat, care în locul prim să sprijinească țărănimea, creditul ei şi întreprinderile țărăneşti, nu ca astăzi, când stă nu mai în slujba băncilor şi fabricilor liberale şi streine. Cea mai bogată țară din lume, România — se istoveşte de foame din cauza nepriceperii îndrumătorilor ei. Asa a spus un mare învățat francez care ne-a vizitat țara dăunăzi, iar noi nu vom înceta până când nu vom şterge această ruşine de pe obrazul țării, aşa, după cum v'am arătat mai înainte.

LEGĂTURILE CU ȚĂRILE STREINE.

Nu le putem avea decât cu acelea țări cari ne-au fost de ajutor în vremuri grele şi cari voesc pacea şi păstrarea hotarelor de astăzi ale țărilor. Aceste țări sunt: Franța, Anglia, țările din mica antantă şi înțelegerea balcanică. Acestea vor pace şi noi cu ele trebuie să fim. Germania, Ungaria, Italia vreau revizuirea granițelor, deci răsturnarea păcii. *Cu aceste țări nu poate ține un bun român, fără să nu-şi tradeze neamul şi țara.*

FORȚELE OCULTE.

Aceste lucruri mari şi frumoase pe cari le doreşte întregul neam românesc nu le este pe plac câtorva ființe urîte şi imorale cari umbresc strălucirea tronului şi cari s'au sălăşluit lângă M. Sa, *căruia eu i-am făcut posibil să vină în țară.*

Pe vremea Regenței, după moartea Inaltului Regent Gh. Buzdugan am fost rugat să fiu Regent. Am refuzat — spune d-l Maniu — *căci nu vreau măriri şi în al doilea rând pentrucă vreau să lucrez după convingerile mele. Un Rege şi Un Regent nu au voie să aibă convingeri politice. Ei trebui să fie judecători. Eram prea tinăr şi aveam prea multă voință pe cari nu le-aş fi putut afirma ca Regent. Am ales pe marele bărbat Sărățeanu, care mi-a făgăduit, că dacă națiunea română va voi pe Rege, nu se va opune. Despre acest plan nu ştia numai Vaida Alexandru şi îi mulțumesc că a ținut secretul până în capăt şi astfel l-am putut aduce pe Rege înapoi.*

De capul țării avem lipsă şi-l iubim pentrucă el trebuie să fie pilda vieții cinstite şi morale şi îndrumător şi al familiei şi al țării. Noi l-am dorit pe tron împreună cu mama scumpului nostru moştenitor.

Oameni fără suflet însă au stricat această sfântă tocmeală şi astăzi s'a înscăunat imoralitatea unei care cu alte unelte scârboase distrug şi idealul creştin şi familiar şi pun la cale cele mai urîte afaceri pe spinarea țării. Dna cu câțiva Evrei şi armeni bogați, impiedecă înarmarea țarii, strică legăturile ce le avem cu țările prietene şi încurajează pe toți linguşitorii şi aventurierii. Ei vreau dictatura şi de dragul lor trebuie să suferim censura şi starea de asediu. In toate furturile mari dela Banca Națională, în furnituri, aceştia sunt conducătorii.

Până nu vor fi delăturate aceste pietroaie din picioarele țării vieața sănătoasă nu va înflori şi uşurare pentru popor nu se va simți.

Jurăm cu toții că vom lupta pe față, piepţiş, şi bărbăteşte pentru înlăturarea răului şi descătuşarea țării.

Iată, foarte pe scurt evangelia celui mai iscusit om al țării, care luptă din suflet pentru neam, țară şi Rege. Il vom urma şi noi cu tot curajul şi devotamentul.

Din județul nostru au participat la adunarea din Vințul de jos 28 fruntaşi.

Prietenii „Mureşului", cari şi-au achitat abonamentul.

Marcu Valer Tg.-Mureş, Codarcea Ioan Band, Blasiu Ionel Şeuşa, Cioban Teodor, Soptetean Zaharie, Moldovan Nicolae, Bucsa Iacob, Ciriac Ioan, Dr. Deac Iacob, Ioan Beşinei, Pal Gheorghe, Şandor Simion Tg.-Mureş, Dr. Dorgo Anton Teaca.

Citiți şi răspândiți

„MUREŞUL"

2 Lei Exemplarul CENZURAT AnulVII. No. 9—10. Tg.-Mureş, 15 Iulie 19

MUREŞUL

…acţia şi Administraţia: …a Regele Ferdinand No. 28--30.

Organ al Partidului Naţional-Ţărănesc din judeţul Mureş.
Redactat de un Comitet
Redactor responsabil: Dr. ION BOZDOG.

ABONAMENTUL:
Pentru ţărani . . . 30 Lei
Pentru intelectuali . 100 „

Naţionalism şi democraţie.

In momentul de faţă viaţa publică românească trece prin serioase frământări. De câtva timp în viaţa politică a ţării noastre au început a se împărţi partidele în două tabere: naţionaliste şi democrate. Unele, de un timp au început a se numi naţionaliste şi au naiva pretenţiune de a deţinea numai pentru ele un adevărat monopol al naţionalismului, trimbiţând în toată ţara că numai ele au misiunea salvării Patriei şi nerecunoscând celorlalte partide, pe cari le numesc democratice, dreptul de a vorbi în numele ideii naţionale, ba îndrăznesc a le numi pe acestea dăunătoare prosperării ţării şi neamului. Partidele zise naţionaliste se mai numesc: de dreapta, iar cele democrate: de stânga.

Cari sunt la noi partidele de dreapta şi cari sunt cele democrate? Naţionaliste sau de dreapta se întitulează partidele d-lor *Vaida, Goga-Cuza, Argentoianu şi* Gardiştii, iar acestea numesc şi clasifică partidul naţional ţărănesc de democrat şi de stânga. — In ce priveşte partidul liberal, după actele lui de guvernământ se poate spune, că e fără cârmă şi program, căci odată sprijineşte partidele naţionaliste contra naţional ţărăniştilor iar altădată se preface a suprima actele teroriste ale lor.

Fiindcă agenţii partidelor de dreapta cutrieră satele şi în numele naţionalismului încearcă să câştige lumea satelor, cu vorbe mieroase şi răsunătoare ca: România a Românilor etc. este bine ca toţi sătenii, în special ţăranii să ştie limpede care este programul lor şi cari sunt adevăratele lor scopuri şi intenţii ce se ascund după lozincele ce le aruncă.

In primul rând să vedem că au dreptul partidele de dreapta să vorbească în numele naţionalismului şi să se numească naţionaliste, apoi, că pot contesta partidelor democrate caracterul naţionalist. Ce se înţelege sub naţionalism şi democraţie? Naţionalismul este iubirea mai pe sus de toate a ţării şi naţiunii. Naţionalist este acela care poartă în inima sa ţara şi naţia românească, făcând din ele un simbol. A fi naţionalist înseamnă a crede până la absurd în destinele ţării şi naţiei şi a contribui cu toate puterile la prăpăşirea lor pe toate terenele. Iar democraţia înseamnă afirmarea întregei naţii în toate direcţiile şi încrederea desăvârşită în forţele ei morale şi materiale. Din acestea rezultă că naţionalismul adevărat se confundă cu democraţia şi că ideea naţională şi cea democratică sunt două noţiuni cari se împletesc şi se comandă una pe alta. *Nu se poate să ţi iubeşti naţia şi să nu o ajuţi să se afirme. Deci naţionalismul adevărat e totdeauna în acord cu naţia, naţionalismul adevărat e democraţia.* De aceea dreptiştii noştri sunt de rea credinţă când încearcă să creieze o incompatibilitate între ideea naţională şi democraţie. E totalmente absurdă teoria lor că ideea democratică ar fi o negare a naţionalismului, că cine este democrat nu poate fi bun patriot.

Prin urmare şi numai din analizare celor două noţiuni: naţionalism şi democraţie se poate constata că *adevăratele partide naţionaliste sunt cele democratice şi nu cele de dreapta. Şi de oarece într'o ţară de ţărani, cum este a noastră, naţionalismul trebue să izvorască şi să fie una cu ţărănismul,* — naţia fiind ţărănimea — *singurul partid care reprezintă naţionalismul constructiv este partidul naţional-ţărănesc,* care luptă pentru ridicarea economică, politică şi culturală a clasei ţărăneşti, care alcătueşte majoritatea absolută a naţiei. Intr'o ţară de ţărani singurul izvor al naţionalismului curat trebue să fie ţărănimea. De aceea partid adevărat naţionalist este numai acela care este totodată şi ţărănesc.

Despre aceasta ne convingem şi mai mult dacă examinăm programul partidelor de dreapta. Toate partidele de dreapta sunt anti-democratice, punând în fruntea programului lor lupta împotriva instituţiunilor din actualul sistem de conducere, afirmând principiul autorităţii absolute, a puterii executive şi propovăduind desfiinţarea tuturor drepturilor şi libertăţilor naţionale, în special a parlamentarismului. *Ce înseamnă aceasta? Dictatură!* Adecă în fruntea ţării să fie un guvern numit şi nu ales dintre reprezentanţii naţiunii şi acest guvern să comande după voia lui întregii ţări, fără a putea fi controlat de cineva. In dictatură designarea cârmuitorilor, începând dela cei mari şi până la primarii săteşti se face nu prin sistemul alegerii din partea naţiunii ci prin numire. Iată programul partidelor de dreapta. *Aceasta nu înseamnă naţionalism ci gâtuirea naţiunei,* dictatura fiind indreptată în contra naţiei, a drepturilor şi voinţei ei. Ce naţionalism po… fi acela şi cum îi vrea binele… propăşirea naţiei dacă o despo… de toate drepturile ei?

Lipsa de adevărat naţional… a partidelor de dreapta se v… şi din mijloacele lor de lu… Prin ce îşi arată dreptiştii … gostea de naţie? Prin aceea … poartă cămaşă colorată ad… din alte ţări, se închină la s… boluri importate de aiurea … stâlcesc pe câte un jidan în … tăi, sau merg noaptea pe st… şi sparg cu bolovani geamu… caselor. Cei cuminţi să jud… dacă prin acestea să ferice… ţara.

——

Scrisoare

(prietenilor noştri: Ştefan Pop şi I. Vanc…

Mă adresez D-Voastră, iubiţi prieteni, cari, revoltaţi peste măsură, mi-aţi trimis cele două articole răspuns la aiurelile *Glasului liberal* şi Vă rog să mă iertaţi dacă din dragostea ce v'o păstrez şi din respectul ce-l am pentru cititorii gazetei noastre: nu vi le pot publica. Ar insemna că luăm în serios *broasca* ce se tot umflă şi se hârţueşte şi cu cei mai alesi bărbaţi politici ai ţării, debitând cele mai scrintite teorii şi polemizând mereu cu propria sa neputinţă. *Cel slab* se laudă într'una şi *păcătosul* vorbeşte mereu de *virtuţi, caracter şi corectitudine.* Atât găseşte oricine în glas şi natural: şi critică izvorită dintr'un *cap...* care va avea să se plece odată şi să vadă: pe unde se calcă. Datele ce mi le-aţi trimis se adaugă la celelalte şi vor fi întrebuinţate: la timpul oportun.

Aci increstez şi minciunile ultimului număr cu *realizările.* Acum nu d-l Dandea a realizat, ci *administraţia românească* (iar administraţia şi român se ştie de o vreme, este egal: Dandea.) Aceleaşi minciuni vechi: bisericile (la cari a contribuit şi judeţul eg… *Căminul* (ce neruşinare!) etc. … înagurarea sălii Astrei din căr… va avea ocazie „marele realizat… *să audă adevărul.* Şefii de s… toare îşi depun raportul: un pod, un gard etc. Sunt realizări *liberale.* Pentru Dumnezeu! Să se informeze *glasnicii* la judeţ, câte *milioane* s'au dat sub noi satelor: pentru biserici, şcolii, poduri, drumuri, grajduri comunale, indiguiri, maşini agricole etc. şi să ne arate unde ne-am lăudat cu ele. A-ţi face datoria înseamnă să ai şi bunul simţ al onestităţii. Dar cui cerem aşa ceva?!

La pag. 3 spuneta: „S'a construit din nou şcoala *primară conf. ref.*" Bravos! iată nepotul lui Horea, Iancu, Tudor etc. construind şi şcoli ungureşti! Drumul dela Crăieşti la Milaş — o minciună, şcoala din Băiţa altă minciună!

Mă 'ntrebaţi din ce se susţine gazeta lor şi cine o citeşte?

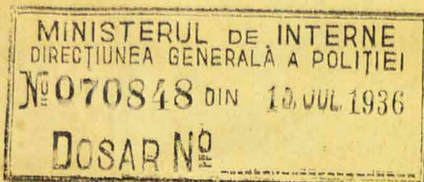
Vă voi răspunde mai târziu şi veţi vedea ce au „realizat" şi aici.

Cu sănătate:
Răbdător.

——

Comisarul de serviciu. X 15 Iulie 1936

131

MINISTERUL DE INTERNE
DIRECȚIUNEA GENERALĂ A POLIȚIEI
№ 070848 DIN 15 JUL 1936
DOSAR №

Notă telefonică.

Inspectoratul Regional de Poliție Cluj, cu Nr. 20.188, comunică:

Poliția Blaj ne raportează că, astăzi, a reușit să confiște un număr de 150 exemplare din textul discursului rostit de d-l Maniu la Vinț, ~~multiplicat la Șapirograf~~ publicat în ziarul Alba Iulia No. 9 din 12 Iulie 1936 și trimis în acel oraș spre răspândire.

Se fac cercetări pentru descoperirea celor ce l-au trimis spre răspândire.

~~Deasemenea~~ La Alba Iulia, ziarul local Alba Iulia Nr. 9 din 12 Iulie a.c. a apărut necenzurat cu fragmente din discursul în chestiune.

Am dat dispozițiuni să se cerceteze ~~și~~ acest caz și de urmare vom raporta.

Prin curier special vă vom înainta toate exemplarele confiscate la Blaj, precum și un număr din ziarul amintit mai sus, apărut la Alba Iulia.

Inspector Regional,
Ostescu.

Transmisă de comisarul Dogaru.

Comisar de serviciu,
[signature]

Raportat d-lui Director General

C.N.S.A.S.

133 132

Mai vorbesc d-nii Ion Popp, Aurel Dobrescu şi Adonis Popov, cari se raliază la cele propuse de antevorbitori, spunând că a sosit timpul să iasă din pasivitate.

După aceasta, întreg comitetul aprobă moţiunea dela Vinţul-de-Jos. Se numeşte o delegaţie care să aducă la cunoştinţa partidului hotărârile luate de comitetul executiv al Ardealului. Această delegaţie se compune din d-nii profesor Moldovan, Aurel Socol, Ionel Popp şi Adonis Popov.

Sedinţa a luat sfârşit la orele 1.30, fiind urmată de un banchet la restaurantul "America", la care a participat şi dl. Maniu.

După o scurtă cuvântare a d-lui Aurel Socol, a luat cuvântul dl. Maniu, rostind următorul discurs :

"Domnilor şi fraţilor,

"Mulţumesc iubitului meu prieten Aurel Socol pentru cuvintele ce mi le-a adresat. Sunt adânc mişcat, dar să nu credeţi că nu'mi dau seama că aceste cuvinte se potrivesc sufletului care a domnit, domneşte şi sper că va domni şi în viitor în Ardeal şi în Banat şi care v'a făcut şi pe Dvs. să veniţi la Vinţul-de-Jos, iar astăzi aci. Desigur, că întâmplările se fac prin oameni, dar oamenii nu au alte merite decât acelea de a exprima şi a utiliza pentru binele naţiunei şi al comunităţii din care fac parte, duhul vremii. Astfel cuvintele prietenului Socol se pot adresa tuturor acelora cari au făcut parte din generaţia marei prefaceri istorice.

Sunt foarte mulţumit că mi s'a dat ocaziunea de a rosti aci câteva cuvinte în legătură cu adunarea dela Vinţul-de-Jos. Intrunirea dela Vinţul-de-Jos noi am contemplat-o împreună cu prietenul Ionel Popp, ca o adunare frăţească obişnuită, dar în proporţii grandioase. Nu era cazul să vină la mine la Vinţ, ci invers eu să mă duc

./.

C.N.S.A.S.

5 Iulie 1936

Nr.915 ~~132~~ 133

51 Dos. Pers.

Ca urmare adunării național-țărăniste și în legătură cu moțiunea citită, în ziua de 4 Iulie, înainte de masă, a avut loc la Clubul național-țărănesc din localitate o ședință a comitetului local din Ardeal, la care au participat printre alții d-nii: Valer Moldovan, Ionel Popp, Ianci Popp, Gheorghe Popp, Adonis Popov, Aurel Dobrescu, Sever Bocu, Aurel Socol, Roxin.

Sedința a fost prezidată de dl. Valer Moldovan, vice-președintele partidului în Ardeal, care a făcut un amplu istoric al luptelor interne din partid, al conflictelor de interese ce le au unii și alții, scoțând în evidența norma de conduită a d-lui Maniu, care de patru ani luptă pentru întronarea unei idei sănătoase pentru țară și despre care vorbitorul spune că este sabotat nu numai de oameni din afara partidului, ci chiar și de oameni din fruntea partidului, făcând aci aluzie la d-nii Costăchescu și Potârcă.

"Ardealul a cunoscut și dus la izbândă multe lupte pentru idealul național și ardelenii sunt acum gata să ducă la izbândă și idealul d-lui Maniu, care este declarat părintele neamului". La aceste cuvinte cei de față au ovaționat îndelung.

Cere tuturor membrilor din comitet să fie solidari și să aprobe moțiunea dela Vințul-de-Jos, ca fiind expresia sinceră a Ardealului întreg, care cere respectarea libertăților cetățenești. Adresează apoi un apel d-lui Mihalache, ca să ia act și încadreze, ca primă problemă vitală pentru națiunea română, moțiunea aceasta.

./.

12

CNSAS

 134

la oameni pentru a le mulţumi de sprijinul ce mi l-au dat 30 ani fără întrerupere.Pentru aceasta am fost la Uioara,la Cut,la Vinţ şi pentru aceasta plănuesc să mă duc la Abrud şi la Aiud.Mulţumită însă însufleţirii masselor populare şi prezidenţilor de organizaţii din Sibiu,Târnava-Mică şi Hunedoara şi mulţumită şi intelectualilor din tot Ardealul,cari au venit la Vinţ pentru a ne vedea şi manifesta pentru principiile partidului nostru,s'a desăvârşit o grandioasă manifestare a conştiinţei ardelene şi bănăţene.

Sunt deci fericit că pot să mulţumesc,ridicând paharul meu în sănătatea prezidenţilor acestei organizaţii,în sănătatea vice-prezidenţilor din Ardeal şi Banat,ai partidului nostru,cari cu multă voe bună şi însufleţire au lucrat pentru evidenţierea gândirii politice a Ardealului în manifestarea dela Vinţ.

Daţi-mi voe să ridic paharul în sănătatea Dvs. şi în sănătatea d-lui Sever Bocu,reprezentantul distins al Banatului,care pentru întâia dată,după atâtea greutăţi ce i s'au pus în cale,s'a prezentat la adunarea din Ardeal,dând din nou dovada caracterului său neînfrânt,din cauza căruia chiar a trebuit să sufere persecuţiuni nedrepte.

Ridic paharul meu în sănătatea fraţilor din Vechiul Regat,cari stabilindu-se în Ardeal înţeleg sufletul acestei provincii şi s'au pus în serviciul lui,servind prin aceasta întreaga ţară.

Dar îmi pare bine de această ocaziune pentru a lămuri unele lucruri spuse la Vinţul-de-Jos,apărute în ziare,din cauza cenzurei, incomplecte,încurcate şi nu destul de lămurite şi din cauza imposibilităţii fizice în care se găseau gazetarii de a auzi şi însemna totul.Astfel,spre pildă,mai multe gazete au publicat că eu aş fi afirmat că cine este germano-fil este trădător,lucru pe care eu nu l-am

./.

CNSAS

 135

spus niciodată,pentrucă în ţară se pot găsi mulţi cetăţeni germani, pentru calităţile lor,şi se închină literaturei şi culturei germane, precum şi marelui rol ce l-au în propăşirea omenirei,precum mă închin eu.La Vinţ am spus vorbind despre politica externă a României şi repet:acei cari în politica externă vor astăzi să scoată ţara din orbita alianţei franco-engleze,sunt sau inconştienţi sau trădători.

Afirm acest lucru încăodată,cu toată hotărârea.

Cine a citit acum pe urmă rapoartele despre evenimentele dela Geneva,a putut vedea că declaraţiile acestor două ţări sunt în perfect acord cu interesele noastre.

In schimb,Germania este revizionistă,deci urmăreşte ţinte adverse nouă.Acest fapt,ţara românească nu-l poate trece cu vederea în orientarea sa externă,precum nu poate pierde din vedere liniile mari ale destinului său propriu.Noi ţinem la alianţele noastre cari ne dau baze sigure pe acţiunea externă şi linişte sufletească.In afară de alianţele noastre,noi suntem categorici pentru Societatea Naţiunilor,căci trebue să fim pentru ea în interesul păcii,al umanităţii şi al propriei noastre ocrotiri.Dar,ni se obiectează :ce ne foloseşte nouă Societatea Naţiunilor,care s'a dovedit prea slabă? Evident că Societatea Naţiunilor nu este încă destul de consolidată şi de puternică.Chia pentru aceasta noi,guvernele partidului naţional-ţărănesc,în afară de participarea noastră la Liga Naţiunilor,am încheiat pacte şi alianţe regionale şi noi,singurii din guvernele române,am făcut şi am pus în urgenţă executarea unui plan sistematic de înarmare.

Curios este că Liga Naţiunilor este criticată tocmai de acei cari au zădărnicit înfăptuirea planului nostru de înarmare.Criminalii sunt ei,iar nu noi,cari pe lângă forţa armatei mai dorim să avem şi forţa morală a Ligei Naţiunilor.Sunt în clar şi am spus în repetate rânduri,

./.

CNSAS

136

în toate ocaziunile și interviewurile în străinătate, că Liga Națiunilor nu-și va putea îndeplini misiunea întreagă decât în două cazuri: dacă se face desarmarea, atât de mult dorită, ori Liga Națiunilor ca for judiciar va avea la dispoziția sa proprie un organ de execuție, adică o forță armată pusă la porunca ei. Ce ar folosi judecătoriile cele mai distinse dacă nu ar avea portărei? Până atunci, ea nu va fi o instituție perfectă, dar totuși ea va folosi foarte mult umanității și de aceia suntem datori s'o întărim, pe zi ce merge, dar mai ales trebue să ne facem noi o armată puternică și înțelegeri regionale solide ca să ne putem apăra dacă ne-ar ataca cineva.

In special, noi românii trebue să ne înarmăm materialmente în mod perfect și urgent, dar în afară de aceasta trebue să ne înarmăm mai ales sufletește. Constat cu adâncă durere că opinia publică românească este cuprinsă de o râncezeală și o desorientare, care nu poate dăinui. Lumea românească s'a lăsat prinsă într'un vârtej și într'un dans macabru în jurul năzuinței de a parveni, de a câștiga și de a se căpătui. Măreața înfăptuire a României Mari nu pare a fi o arenă de emulație a virtuților cetățenești și naționale, ci se prezintă ca un drum de alergare pentru afirmarea personală cu orice preț. Cârmuitorii țării dau înșăși pilda acestei năzuințe detestabile, prefăcându-se înșăși în microbi de dezagregare națională. Pilda lor de corupție, de nedreptate și de nesocotirea drepturilor și pretențiile celor merituoși, corupe întregul corp național. Ei descurajează pe cei buni și încurajează pe cei gata la orice tranzacțiune imorală.

Partidul național-țărănesc are datoria să reanimeze națiunea, să biciuiască corupția, să încurajeze pe cei buni, să stea în ajutorul celor slabi și să facă o campanie de reînviorare a sufletului românesc.

In fața propagandei sistematice a dușmanilor noștri, cari fiind

./.

 437

a produce sentimentul nesiguranţei în ce priveşte fiinţa şi integritatea statului nostru,partidul naţional-ţărănesc,cu toţi fii buni ai neamului,trebue să arate zilnic opiniei publice româneşti dreptatea şi măreţia cauzei noastre,puterea neînfrântă a poporului român în aceste părţi ale lumii şi hotărârea sa de a înfăptui pe deaîntregul aspiraţiile sale,arătând comunitatea intereselor noastre cu ale marilor naţiuni apusene.Trebue eliminat din corpul naţiunei tot ce este corupt şi ar putea descuraja şi ridica la înălţimea unei dogme îndatorirea tuturor de a duce o viaţă curată şi altruistă în serviciul naţiei române,la locul unde soarta l'a pus.Trebue să-i înlăturăm pe acei cari au adus naţiunea în această stare de revoltă prin discordia ce a produs şi prin desorientarea care o răspândesc,prin ideile ce pun în curs.Când văd ce este la alte popoare şi ce se petrece la noi,sunt îngrijat,dar nu desnădăjduesc, pentrucă cunosc forţa ce zace în poporul românesc şi pentru că zi de zi mă conving de forţa morală şi fizică a poporului de rând,care desminte apucăturile detestabile ale atâtor intelectuali.

Care popor de ţărani ar putea produce,ceiace a produs poporul românesc la Alba-Iulia în 1918 şi 1928 şi mai prezent ce a produs sub conducerea d-lui Bocu în Timişoara, a d-lui Roxin la Beiuş,a d-lui Mihalache la Bucureşti şi mai pe urmă sub conducerea lui Ion Popp la Vinţul-de-Jos.

Mă doare nespus de mult,când văd că atâţia intelectuali nu ştiu să conducă poporul,dar se pricep foarte bine a-l exploata.Intelec.-tualii românii trebue să stea ca îndrumători,ca ocrotitori şi ca animatori în fruntea mulţimei şi să respingă propaganda descurajatoare a duşmanilor noştri.Să nu uităm marea pildă din războí.Armata germană a fost bine organizată, a avut geberali buni,dar diplomaţi şi conducători populari slabi din cauza cărora propaganda engleză

138

şi-a avut deplin succes.

Propagandiştii maghiari lansează ştiri alarmante cu totul neîntemeiate. Acţiunea lor dezastruoasă nu se isbeşte de o contra acţiune română viguroasă şi de acţiunea luminatoare a guvernului.Discuţiuni de politică externă nu se admit în Parlament,deşi numai ele ne-ar putea,prin expuneri controlabile,să ne arate adevărul,că în urma raporturilor de forţe şi a constelaţiilor internaţionale,o revizuire a hotarelor ţării noastre nu se poate face şi nici nu se va face şi că prin urmare,fiecare cetăţean dela marginea ţării noastre să-şi continue liniştit munca sa producătoare de bunuri pământeşti şi sufleteşti.Tot ce spun ungurii şi răspândesc despre revizuire sunt basme cari nenorocesc,în primul rând,şi pe cari noi le respingem cu toată indignarea.Orice năzuinţă sfântă a noastră de a ridica moralul public se izbeşte încă în realitatea dură,aproape de neînvins, a nedreptăţilor ce se comit şi a pildelor distrugătoare ce se dau din partea celor puternici.Inegalitatea de tratament de care sufăr provinciile unite:Ardealul,Banatul,Basarabia,Bucovina şi chiar şi Moldova,duce la exasperarea locuitorilor acestor provincii.Cât priveşte pe românii din Ardeal şi Banat,nu putem admite cu nici un preţ ca după ce au fost persecutaţi sute de ani de germani şi unguri,acum să fie persexutaţi de o clasă suprapusă din Vechiul Regat,care nu are nici meritul de a fi expresiunea de sânge şi de voinţă politică a mulţimii româneşti din Vechiul Regat.Dacă ar fi cel puţin urmaşi şi vrednici ai marilor boeri cari şi-au sacrificat viaţa şi avutul în luptele lui Stefan-cel-Mare şi Mihai-Viteazul.

Ei însă sunt acei interesaţi politici cari vor să-şi satisfacă dorul de mărire şi să mulţumească clientela lor politică.

Noi nu putem tolera centralismul feroce şi nesocotirea intereselor economice ale Ardealului şi Banatului,pauperizarea evidentă a ţă-

./-

C.N.S.A.S.

 139

ranului român din Ardeal şi Banat, şi apoi înlăturarea intelectualilor ardeleni şi bănăţeni din serviciile publice ale statului. Nu numai că tinerii români capabili, bine pregătiţi, sunt absolut excluşi de pe teritoriul Vechiului Regat, dar ei nu sunt numiţi nici în Ardeal sau Banat. Mii de tineri ardeleni şi bănăţeni, cinstiţi şi bine pregătiţi, stau fără ocupaţie în sarcina părinţilor, regretând că au bătut drumul şcolii. Aceasta este o mare nedreptate care amărăşte o provincie întreagă. Dar constitue şi un alt mare rău: formează cu grabă un proletariat intelectual, care a fost şi va fi totdeauna un germen al revoluţiei sociale. Se crează cel mai mare pericol pentru statul nostru, pentru că o revoluţie socială la noi, la picioarele Rusiei, ar fi cea mai mare catastrofă ce ne-ar putea ajunge. Pentru aceasta, trebue să ducem cea mai aprigă luptă pentru întronarea egalităţii de tratament la toate provinciile ţării noastre. O descentralizare, o autonomie administrativă locală serioasă, iar în ce priveşte tineretul absolvent al şcolilor şi al facultăţilor trebueşte numit după merite şi cu dreptate în serviciile publice. Si apoi a introduce reforme economice, sociale şi financiare, cari să facă posibilă o acţiune productivă, în care să se poată aşeza acei tineri cari n'au putut fi în serviciile statului. Un sistem de dreptate şi în ce ne priveşte nu se poate înstăpâni decât printr'o democraţie serioasă care face posibil controlul. Intr'un sistem dictatorial, ajung în servicii oameni nu după merit, ci după gradul lichelismului de care sunt capabili. Noi trebue să fim foarte băgători de seamă, ca în ce priveşte progresul ţării noastre să nu ieşim din mersul concurenţei mondiale.

La Vinţul-de-Jos, ca şi cu alte ocazii, am arătat absoluta necesitate a unor mari reforme economice şi sociale, ca spre pildă introducerea într'o formă potrivită împrejurărilor noastre, a economiei dirijate, desfiinţarea cartelurilor şi etatizarea industriei de armament, şi a celor de primă necesitate. Din această cauză am fost expus la diverse atacuri. Aceasta este firesc. Interesant este că am fost atacat mai alles din par-

./.

140

tea acelora cari voesc dictatura,nevoind să-şi dea seama de economia dirijată în afară de statul democrat al Americei Unite,este introdusă în diverse forme de statele dictatoriale Germania,Italia,Rusia.Aceasta pentrucă iubitorii noştri de dictatură vor ca dictatorii să fie stăpâni pe ţară,iar nu ca să folosească obştei naţionale şi muncitoreşti. Ei vor să câştige cât mai mult capitaliştii,în detrimentul mulţimei atât de mult exploatată prin capitalismul liberal.Ca o pildă recentă pot să ilustrez ce necesară este introducerea unei economii sociale organizată în întregimea ei.

Zilele acestea a fost stabilit preţul grâului la circa 350 kintala, preţ destul de mic,dar o dispoziţie în fond bună,în special pentru noi ardelenii,cari suntem într'un teritoriu importator de grâu,pentrucă în aceste părţi ţăranul consumator trebue să cumpere pâinea cu preţul ridicat.In schimb însă,nu s'a luat nici o măsură ca să se ridice preţul mărfurilor cari le produc părţile muntoase şi viticole ale ţării.Ei vând mai departe cu preţ ridicat vitele,lemnul,vinul şi fructele,nu se intensifică exploatarea minelor,nu se organizează lucrări publice în măsura cuvenită şi astfel această măsură bună,dar parţială loveşte în interesul a milioane de suflete.

O mare reformă financiară care să facă posibilă o viaţă economică ridicată este absolut necesară,în scopul de a se ridica câştigul mulţimei,care este astăzi căzut şi din care cauză ea nu poate plăti impozitele,iar neplătindu-se impozitele,statul nu poate face faţă îndatoririlor sale privitoare la instrucţiunea publică,la educaţiunea poporului şi la îngrijirea sănătăţii cetăţenilor.Mai ales în această din urmă privinţă situaţia este deadreptul îngrijorătoare.Sunt judeţe şi încă în cele mai româneşti,în cari populaţia este în descreştere în unele judeţe din cauza mizeriei economice,iar în altele din cauza imoralităţii.

./.

CNSAS

141

Banatul deasemenea suferă aceste neajunsuri, iar populația descreşte din cauza acestor imoralități incumbate în viața familiară.

Noi intelectualii români suntem datori față de țărănimea, din care ne avem aproape cu toții obârșia, să-i grijim avutul și să-i cultivăm intelectul și să-i ocrotim sănătatea. Această datorie însă nu o putem împlini, fără a înfăptui radicale reforme. Toate aceste reforme sociale însă, nu se pot face decât prin voința națiunei, coordonată cu voința Coroanei.

Or, nenorocirea mare este că Coroana este înconjurată de forțe văzute și nevăzute, de camarilă și de un guvern personal, care s'a impus cu forța și cu vicleșug în fruntea țării. Dar peste toate se cramponează la Palat D-na Lupescu, care distruge buna reputație a neamului românesc, compromite viața Curții Regale și întunecă persoana distinsă a Regelui. Până acolo a ajuns îndrăzneala acestei dame, care nu trebuia să se reîntoarcă în țară, încât a întovărășit pe M.S. Regele în călătoria făcută cu trista ocazie a morții Regelui Angliei. Si ne doare destul de mult că dl. Ministru de Externe Titulescu, care știa atât de strălucit să apere interesele și demnitatea țării românești, n'a putut să apere și demnitatea M.S. Regelui, înlăturând din anturajul Său pe această doamnă care sfidează opinia publică românească.

Multe rele bântue țara noastră. Până la un punct oarecare este firesc acest lucru, pentrucă în definitiv poporul românesc este supus contingențelor crizei mondiale. Imensul rău ce urmează prin prezența d-nei Lupescu și a camarilei în jurul Tronului este izvorât din slăbiciunea poporului românesc și în special din slăbiciunea oamenilor politici, cari nu au curajul să spună adevărul în fața M.S. Regelui, de dragul parvenirii se supun unor stări de lucruri imorale, care cangrenează bunul simț al poporului.

Acești oameni politici tolerează imixtiunea d-nei Lupescu și a camarilei în afacerile de stat și promovează corupția, care prinde tot mai

./.

141 bis

mult teren în viaţa publică. S'a aşezat între corpul naţiunei şi Tronul strălucit al României un corp străin, care este adevărată nenorocire pentru M.S. Regele, pentru stat şi naţiune. Sub infuenţa acestui corp străin devin tot mai clare accentele de dictatură şi năzuinţele de a compromite ideia unei democraţii naţionale, singura în stare să apere interesele poporului şi statului român, prin introducerea unei libertăţi cetăţeneşti egală pentru toţi, printr'o dreptate socială şi printr'un naţionalism constructiv, care ar recompensa neamul românesc pentru suferinţele din trecut.

Eu sunt pentru democraţie şi pentru constituţionalism. Dar sunt adânc monarhic şi nu vreau ca să fie în ţara noastră frământări republicane. Suntem cu toţii hotărâţi să apărăm regimul monarhic. Singurul lucru pe care îl cerem este ca şi Regii noştri să fie monarhici, ajutându-ne să pătrundem cu ideile noastre în cele mai largi colţuri ale conştiinţei naţionale. Or, aceasta eu o pot face foarte uşor prin respectarea tradiţiilor şi a bunelor moravuri ale neamului, prin respectarea drepturilor constituţionale ale naţiunei, prin pilda bună şi luminoasă a vieţii lor şi prin confundarea întregii lor activităţi cu interesele obşteşti.

Să nu rătăcim în fantezii periculoase pentru statul nostru.

Să luptăm şi să lucrăm pentru monarhia constituţională şi în acest scop să luptăm :

1.- Pentru înlăturarea imediată a Dnei Lupescu din jurul Curţii Regale, pretinzând ca ea să părăsească fără amânare ţara;

2.- Să pretindem desfiinţarea camarilei şi înlăturarea tuturor servitorilor ei din jurul Tronului şi din fruntea serviciilor publice;

3.- Să înlăturăm guvernul care este în fruntea ţării în afară de voinţa naţională şi care este incapabil de a rezolva marile probleme ale zilei de astăzi ;

./.

CNSAS

 142

4.- Să luptăm cu înverşunare contra dictaturei şi contra comunismului şi să năzuim într'una spre o democraţie cinstită, înfăptuind cu ajutorul ei reformele economice şi sociale necesare pentru înlăturarea crizei de care suferim;

5.- Să întărim morala creştină şi să respectăm drepturile cetăţenilor, cerând regim de drept şi de dreptate;

6.- Să ţinem la alianţele încheiate în politica externă, cari ne asigură tratatele de pace pe cari să le respectăm şi noi;

7.- Să imprimăm tuturor instituţiilor de stat caracterul românesc şi să ajutăm cu toată puterea statului ridicarea poporului românesc, pentru a reface în scurtă vreme ceiace am pierdut în vitregia împrejurărilor secoli dearândul.

Intreaga ţară, toate clasele producătoare şi toate generaţiile trebue să ne dea mâna în această muncă. Si, sunt fericit ca să vă văd pe toţi încălziţi de aceste înalte ţinte şi pentru lupta necesară atingerii lor".

C.N.S.A.S.

DIRECŢIUNEA GENERALĂ A POLIŢIEI
SERVICIUL RADIO

RADIOTELEGRAMĂ URGENTA

143

Transmisă din Cluj Nr. 386, cuvinte 486, luna Iulie, ziua 4, ora 19, minute 45.
Primită la Bucureşti, luna Iulie, ziua 4, ora 20, minute 15.

CONFIDENŢIAL
00915

CONFIDENŢIAL Nr. 67560 din 6 Iulie 1936
Dosarul Nr. 38

Direcţiunea Generală a Poliţiei

Bucureşti.

Ca urmare a adunării Naţional-ţărăniste din...

In legătură cu moţiunea citită la adunarea din Vinţul de Jos astăzi 4 Iulie a.c. înainte de masă a avut loc la clubul naţional ţărănist din localitate o şedinţă a comitetului local din Ardeal, la care au participat printre alţii d-nii Valer Moldovan, Ionel Pop, Iancu Pop, Gheorghe Pop, Adonis Popov, Aurel Dobrescu, Sever Bocu, Aurel Socol, Roxin.

Sedinţa a fost prezidată de către d-l Valer Moldovan vicepreşedintele partidului în Ardeal, care a făcut un amplu istoric al luptelor interne din partid, al conflictelor de interese ce le au unii şi alţii, scoţând în evidenţă norma de conduită a d-lui Maniu, care de 4 ani luptă pentru întronarea unor idei sănătoase pentru ţară şi despre care vorbitorul spune că este sabotat nu numai de oamenii din afara partidului, ci chiar şi de oameni din fruntea partidului, făcând aci aluzie la d-nii Costăchescu şi Potârcă. D-l Moldovan spune că Ardealul a cunoscut şi dus la izbândă multe lupte pentru idealul naţional şi că ardelenii sunt acum gata să ducă la izbândă şi idealul d-lui Maniu, care este declarat părintele neamului. La aceste cuvinte cei de faţă au ovaţionat îndelung.

p. Conformitate,

./.

C. 29.732.— M. O., Imprimeria Centrală.— Md. 2.

CNSAS

Cere tuturor membrilor din comitet să fie solidari şi să aprobe moţiunea dela Vinţul de Jos, ca fiind expresia sinceră a Ardealului întreg, care cere respectarea libertăţilor cetăţeneşti. Adresează apoi un apel d-lui Mihalache, ca să ia act şi încadreze, ca primă problema vitală pentru naţiunea Română, moţiunea ~~amintită mai sus~~ aceasta. Mai vorbesc d-nii Ioan Pop, Aurel Dobrescu şi Adonis Popov, cari se raliază la cele propuse de antevorbitor, ~~combătând indolenţa de până acum~~ spunând că a sosit timpul să iasă din pasivitate.

După aceasta, întreg comitetul aprobă moţiunea dela Vinţul de Jos ~~spunând că a sosit timpul ceasul răfuelilor~~. Se numeşte ~~apoi~~ o delegaţie care să aducă la cunoştiinţa partidului hotărârile luate de comitetul executiv al Ardealului. Această delegaţie se compune din d-nii profesor Moldovan, Aurel Socol, Ionel Pop şi Adonis Popov. Sedinţa a luat ~~apoi~~ sfârşit la orele 1 1/2 şi jumătate urmată de un banchet. Cu toate desminţirile date a doua zi după moţiune situaţia în partid în zilele următoare adunării dela Vinţ s'a agravat. Ardelenii ezitau la început să dea curs celor hotărâte la banchet, însă prin noua atitudine dârză a d-lui Mihalache cum şi în urma intervenţiei dlui Costăchescu care a cerut clarificarea cazului Maniu, ardelenii s'au solidarizat, iar prin aprobarea moţiunei se scoate în evidenţă că ramura manistă începe lupta atât în Ardeal cât şi în Vechiul Regat. După şedinţă membrii au luat parte la o masă comună în restaurantul America din localitate, la care a participat şi d-l Maniu, fiind în trecere prin Cluj.-

Inspectoratul Reg. de Poliţie Cluj.

Nr. of. mil

După această cuvântare a d-lui Aurel Socol, a luat cuvântul d-l Iuliu Maniu, rostind următorul discurs:

ROMÂNIA 71243 16 Julie 1936

DIRECȚIA III SECRETARIAT
CONFIDENȚIAL-SECRET
Nr. .... din ....
Dosarul Nr. ....

PERSONAL CONFIDENȚIAL

144

MINISTERUL DE INTERNE
DIRECȚIUNEA GENERALĂ A POLIȚIEI
INSPECTORATUL REGIONAL DE POLIȚIE
TIMIȘOARA

No. 11903

1936 luna Julie ziua 13

În urma dispozițiunilor date de D. Ministru, se scrie asupra rezultatului [illegible] 16 Julie 936. a 13 [illegible] în total [illegible] aceste dispozițiuni de la [illegible] la caz.

DOMNULUI
DIRECTOR GENERAL AL POLIȚIEI
/Dir. Pol. de Sig./

BUCUREȘTI

16 Julie 1936

Se va proceda cu legea în [illegible] asupra autorilor acelora care răspândesc [illegible] [illegible]

Urmare la raportul nostru radiotelegrafic cifrat Nr. 11573 din 8 Julie a.c., avem onoare a raporta că textul discursului ținut de Dl. Iuliu Maniu la Vinț, adus la Timișoara de Dl. Sever Bocu, a fost multiplicat in 200 /două sute/ exemplare la mașina de scris a tipografiei Românească, unde se tipărește ziarul "Vestul" al organizației locale a Partidului Național-Țărănesc.-

Acest discurs s,a împărțit pe la sate in județul Timiș-Torontal, exclusiv numai la șefii organizațiilor locale, cărora le-a fost inmanat personal, din mână in mâna, prin oameni ~~de încredere~~.-

18-VII-936
A

Tot in acelaș mod s,au impărțit și in alte județe din regiune.-

In afară de șefii organizațiilor locale a Partidului Național-Țărănesc, la alte persoane nu s,a răspândit, însă se comentează intre membrii partidului conținutul discursului.-

Prin informatorii noștri, am ajuns in posesia acestui discurs multiplicat la mașina de scris la tipografia arătată mai sus, din care un exemplar pe 9 pagini, care a fost stenografiat la fața locului in intregime, de un redactor din București al ziarului "Dimineața" și șapte exemplare in trei pagini, care deasemenea a fost stenografiat la fața locului prescurtat și pe care le anexam la prezentul.-

Majoritatea exemplarelor s,au răspândit din cele prescurtate.-

INSPECTOR REGIONAL,

C.N.S.A.S.

16 Iulie 1936

145

CONFIDENTIAL
00957

Ziarul "România Nouă", căruia i s'a interzis de censură să publice în întregime discursul ţinut de Iuliu Maniu la Vinţul-de-Jos, răspândeşte numerele din ziar cu acest discurs şi cu spaţiile libere censurate, marcate cu numere.

Fiecare exemplar are ataşat textul discursului censurat, cu pasagiile deasemenea numerotate, multiplicat la maşina de scris.

Din informaţiunile primite, aceste multiplicări s'au făcut la Cluj în număr restrâns, urmând ca această operaţiune să fie desăvârşită la Bucureşti, cu mijloace technice adequate şi apoi exemplarele să fie expediate în ţară.

S'a avizat Prefectura Poliţiei Capitalei pentru măsurile de rigoare.

———

C.N.S.A.S.

ROMANIA

INSPECTORATUL REGIONAL DE POLIȚIE IV. CLUJ
SERVICIUL POLIȚIEI DE SIGURANȚĂ

Nr. 19308/936

Cluj la 6 Iulie 1936

146

Direcțiunea G-lă a Poliției
DIRECȚIA III-SECRETARIAT
CONFIDENȚIAL-SECRET
Nr. 68777 din 9 Iulie 1936
Dosarul Nr. 38c.

51

Dos. Pers.

DOMNULE DIRECTOR GENERAL ,

Avem onoare a vă inainta alăturat ziarul „România Nouă" Nr. 142 cu data de 7 Iulie a.c. continand dicursurile Domnului Maniu.rostite la banchetul dela Alba Iulia in seara de 28 Iunie a.c. şi cel rostit la banchetul din Cluj la masa comună ce a avut loc in sala restaurantului America in seara de 4 Iulie c. de al căror continut vă rugăm să binevoiti a lua cunostinţă si a dispune.-

La cenzură au fost suprimate partile tendentioase din aceste discursuri si au apărut numai ce se vede in ziarul tipărit după cenzură.-

INSPECTOR DE POLITIE

L. D. Costescu

C.N.S.A.S.

propășirea umană. Precum mă închin și eu. Eu am spus, vorbind de politica externă a României și repet: **„ACEI CARI IN POLITICA EXTERNĂ VREAU SĂ SCOATĂ ȚARA DIN ORBITA ALIANȚEI FRANCO-ENGLEZE SUNT SAU INCONȘTIENȚI SAU TRADATORI. AFIRM ACEST LUCRU INCĂ ODATĂ CU TOATĂ HOTĂRAREA.**

Cine a citit acum pe urmă rapoartele despre evenimentele dela Geneva, a putut vedea că declarațiile acestor două țări sunt în perfect acord cu interesele noastre. In schimb Germania este revizionistă, deci urmărește ținte adverse nouă. Acest fapt Țara Românească nu-l poate trece cu vederea din orientarea sa externă, precum nu poate pierde din vedere liniile mari ale destinului său propriu. Noi ținem la alianțele noastre care ne dau baze sigure pe acțiune externă și liniște sufletească.

In afară de alianțele noastre noi suntem categoric pentru Societatea Națiunilor. Căci trebuie să fim pentru ea în interesul păcii, al umanității și al propriei noastre ocrotiri. Dar ni se obiectează: ce ne folosește nouă Societatea Națiunilor, care s'a dovedit prea slabă? Evident că S. N. nu este încă destul de consolidată și de puternică. **Chiar pentru aceasta noi trebuie să o întărim** și să-i ridicăm prestigiul. Peste tot nu mai naivii puteau să-și bizue soartea lor excluziv pe Liga Națiunilor. Chiar pentru aceasta, noi, guvernele Partidului Național-Țărănesc, înafară de participarea noastră la L. N., am încheiat pacte și alianțe regionale și noi singurii din guvernele române, am făcut și am pus în urgentă executare **un plan sistematic de inarmare.**

Curios este că Liga Națiunilor e criticată tocmai de aceia cari au zădărnicit înfăptuirea planului nostru de înarmare. Criminali sunt ei, **iar nu noi, cari pe lângă forța armatei mai dorim să avem și forța morală a L. N.**

Sunt în clar și am spus-o în repetate rânduri, cu toate ocaziile și ni interviewuri în străinătate, că L. N. nu-și va putea îndeplini misiunea întreagă, decât în două cazuri: **dacă se face dezarmarea atât de mult dorită și dacă L. N., ca for judiciar va avea la dispoziția sa proprie un organ de execuțiune, adecă o forță armată, pusă la porunca ei.** Ce ar folosi judecătoriile cele mai distinse, dacă n'ar avea portărei? Până atunci ea nu va fi o instituție perfectă, dar totuși ea va folosi foarte mult umanității și de aceea suntem datori să o întărim pe zi ce merge, dar mai ales, trebuie să ne facem noi o armată puternică și înțelegeri regionale solide, ca să ne putem apăra, dacă ne-ar ataca cineva.

In special noi Românii trebuie să ne inarmăm militaricește în mod perfect și urgent.

Dar în afară de aceasta trebuie să ne inarmăm mai ales sufletește.

Constat cu adâncă durere, că opinia publică românească este cuprinsă de o lâncezeală și dezorientare, care nu mai poate dăinui. **Lumea românească s'a lăsat prinsă într'un vârtej și într'un dans macabru în jurul nizuinței de a parveni, de a câștiga și de a se căpătui. Măreața înfăptuire a României Mari nu pare a fi o arenă de emulații a virtuțiilor cetățenești și naționale, ce se prezintă ca un drum de alergare pentru afirmare personală cu orice preț. Cârmuitorii țării dau înșiși pilda acestei nizuinți detestabile, prefăcându-se înșiși în microbi de desagregare națională. Pilda lor de corupție, de nedreptate și de nesocotire a drepturilor și a justelor pretențiuni ale celor merituoși, corupe întreg corpul național. Ei descurajează pe cei buni și încurajează pe cei gata la orice tranzacțiune imorală. Partidul Național-Țărănesc are datoria să reanimeze națiunea, să biciuiască corupțiunea, să încurajeze pe cei buni, să stea în ajutor celor slabi și să facă o campanie de înviorare a sufletului românesc. In fața propagandei sistematice a dușmanilor noștri, care tinde a produce sentimentul nesiguranței în ce privește ființa și integritatea statului nostru. Partidul Național-Țărănesc și toți fiii buni ai neamului trebuie să arate zilnic opiniei publice românești dreptatea și măreția cauzei noastre, puterea neînfrântă a poporului român în aceste părți ale lumii și hotărîrea sa de a înfăptui pe deaîntregul aspirațiile sale, arătând comunitatea intereselor noastre cu ale marilor națiuni apusene. Trebuie eliminat din corpul națiunii tot ce este corupt și ar putea fi descurajant și a ridica la înălțimea unei dogme îndatorirea tuturor de a duce o viață curată și altruistă în serviciul națiunii române, la locul unde soarta l'a pus.**

Treuie să înlăturăm pe aceia cari au adus națiunea în această stare de suflet prin discordia ce au produs și prin dezorientarea care o răspândesc prin capriciozitatea ideilor ce pun în curs.

Când văd ce este la alte popoare și ce se petrece la noi, sunt îngrijorat, dar nu desnădăjduiesc, pentru că cunosc forța elementară ce zace în poporul românesc și pentru că zi de zi mă conving de forța morală și fizică a poporului de rând, care desminte apucăturile detestabile ale atâtor intelectuali. Care popor de țărani ar putea produce ce a produs poporul românesc la Alba-Iulia în 1918 și în 1928 și mai apropiat, ce a produs sub conducerea dlui Bocu în Timișoara, a dlui Roxin la Beiuș, a dlui Mihalache la București și mai pe urmă sub conducerea lui Ioan Pop la Vințul de Jos? Mă doare nespus de mult când văd că atâția și atâția intelectuali nu știu să-l conducă, dar se pricep foarte bine a-l exploata.

Intelectualii români trebuie să stea ca îndrumători, ca ocrotitori și ca animatori în fruntea mulțimii și să respingă propaganda descurajatoare a dușmanilor noștri. Să nu uităm marea pildă din războiu. Armata germană a fost bine organizată, a avut generali buni, dar diplomați și conducători popoiari slabi, din cauza cărora propaganda engleză și-a avut deplinul succes.

Propagandiștii maghiari lansează știri alarmante cu totul neîntemeiate. Acțiunea lor dezastruoasă nu se isbește de o contra acțiune română viguroasă și de acțiunea luminătoare a guvernului. Discuțiuni de politică externă nu se admit în Parlament și în ziare, deși numai ele ne-ar putea, prin expuneri controlabile, să ne arate adevărul că în urma raporturilor de forțe și a constelațiunilor internaționale, o revizuire a hotarelor țării noastre nu se poate face și nici nu se va face și că prin urmare fiecare cetățean dela marginea țării poate să-și continue liniștit munca sa producătoare de bunuri pământești și sufletești.

Tot ce spun Ungurii și răspândesc despre revizuire sunt basme, cari nenorocesc în primul rând pe locuitorii maghiari din țara noastră și pe cari noi le respingem cu toată indignarea.

Orice nizuință sfântă a noastră de a ridica moralul public *se* **isbește însă în realitatea dură,** aproape de neînvins de nedreptățile ce se comit și de pildele distrugătoare ce **se dau din partea celor puternici. Inegalitatea** de tratament, de care suferă provinciile unite: **Ardealul și Banatul, Basarabia, Bucovina și chiar Moldova, duce la exasperare locuitorii acestor trei provincii. Cât ne privește pe noi Românii din Ardeal și Banat, nu putem admite cu nici un preț, ca după ce ne-au persecutat sute de ani Germanii și Ungurii, acum să fim persecutați de o clasă suprapusă**

Dacă ar fi cel puțin urmașii vrednici ai marilor boieri, cari și-au sacrificat viața și avutul în luptele lui Ștefan cel Mare și Mihai Viteazul. Ei însă sunt cointeresați politici, cari vreau să-și satisfacă dorul de mărire și să mulțumească clientela lor politică. **Noi nu putem tolera centralismul feroce și nesocotirea intereselor economice ale Ardealului și ale Banatului, pauperizarea evidentă a țăranului român din Ardeal și Banat și-apoi înlăturarea intelectualilor ardeleni și bănățeni din serviciile publice ale statului.** Nu numai că tineri români capabili, bine pregătiți, sunt absolut excluși dela oficiile din Vechiul Regat, dar ei nu sunt numiți nici în Ardeal și Banat. Mii și mii de tineri ardeleni și bănățeni cinstiți și bine pregătiți stau fără ocupațiune, în sarcina părinților, regretând unii că au bătut drumul școlilor.

Aceasta este o mare nedreptate, care atinge personal pe fiecare și amărește o provincie întreagă. Dar constituie și un alt mare rău: **Se formează grabnic un proletariat intelectual care a fost și va fi totdeauna un germine al revoluțiilor sociale. Se creiază cel mai mare pericol pentru statul nostru, pentru că o revoluție socială la noi, la picioarele Rusiei, ar fi cea mai mare catastrofă ce ne-ar putea ajunge.**

Pentru aceasta trebuie să ducem cea mai aprigă luptă pentru întronarea egalității de tratament la toate provinciile țării noastre. O descentralizare, o autonomie administrativă locală serioasă, iar în ce privește tineretul absolvent al școlilor și al facultăților, trebuiesc făcute numiri după merit și cu dreptate în serviciile publice și apoi trebue să introducem reforme economice, sociale și financiare, care să facă posibilă o acțiune produtivă, în care să se poată așeza acei tineri, cari n'au putut fi numiți în servicii de stat.

Un sistem de dreptate și în această privință nu se poate instapâni, decât printr'o democrație serioasă, care face posibil controlul. Intr'un sistem dictatorial, ajung în servicii oameni nu după merit, ci după gradul lichelismului de care sunt capabili.

Nevoia economiei dirijate.

Noi trebuie să fim foarte băgători de seamă ca în ce privește progresul țării noastre să nu ieșim din mersul concurenței mondiale. La Vințul de Jos ca și cu altă ocazie am arătat **absoluta necesitate a unor mari reforme economice și sociale ca, spre pildă, introducerea într'o formă potrivită împrejurărilor noastre, a economiei dirijate, desființarea cartelurilor și etatizarea industriei de armament și a acelora de prima necesitate. Din aceasta cauză am fost expus la diverse atacuri. Aceasta este firesc. Interesant este că am fost atacat mai ales din partea acelora cari voiesc dictatura, nevoind să-și dea seamă că economia dirijată, în afară de statul democrat al Americii Unite, este introdusă** în diverse forme de statele dictatoriale: **Germania, Italia și Rusia.** Aceasta pentru că iubitorii noștri de dictatură vreau ca dictatura să fie stăpâni pe țară, iar nu ca să folosească obștei naționale și muncitoare. Ei vreau ca să câștige cât mai mult capitaliștii în detrimentul mulțimii atât de mult exploatată prin capitalismul liberal. Cu o pildă recentă pot să ilustrez cât este de necesară introducerea unei economii social-organizată în întregimea ei și ca regulă generală — guvernul. In zilele aceste am stabilit prețul grâului în circa 350 lei chintalul, preț destul de mic, dar o dispoziție în fond bună, din care însă rezultă în special pentru noi ardelenii, care suntem un *teritoriu importator* de grâu și pentru toate părțile muntoase și viticole ale țării, o mare nedreptate. In aceste părți țăranii consumatori trebuie să cumpere pâinea cu prețul ridicat, în schimb însă nu s'a luat nici o măsură ca să se ridice prețul mărfurilor care le produc sătenii din părțile muntoase și viticole ale țării. Ei își vând mai departe cu preț ridicol vitele, lemnele, vinul și fructele, nu se intensifică exploatarea minereurilor, nu se organizează lucrări publice în măsură cuvenită și astfel aceasta măsură bună, dar parțială, isbește în interesele a milioane de suflete. O mare reformă economică financiară care să facă posibilă o viață economică ridicată este absolut necesară în scopul de a ridica câștigul mulțimii, care astăzi fiind redus, face ca ea să nu poată plăti impozite, iar neplătindu-se impozite, statul nu poate face față îndatoririlor sale privitor la instrucția publică, la educația poporului și la îngrijirea sănătății cetățenilor. Mai ales în această urmă privință situația este deadreptul îngrozitoare. Sunt județe și încă din cele mai românești, în care populația este în descreștere, în unele județe, din cauza mizeriei economice, iar în altele din cauza imoralității care s'a încuibat în viața familiară.

Noi intelectualii români suntem datori față de țărănime, din care ne avem aproape cu toții obârșia, să-i grijim avutul, să-i cultivăm intelectul și să-i ocrotim sănătatea. Aceastã datorie însă nu o putem împlini fără a înfăptui radicale reforme.

Toate aceste reforme sociale nu se pot face însă decât prin voința națiunii concordată cu voința Coroanei.

DE INCHIRIAT cameră mobilată, preferați funcționari. Str. Avram Iancu 12. 186

FUNCȚIONARĂ caută locuință și întreținere completă la o familie, întru cât se poate germană, cu 1 Iulie. Adresa la ziar. gr.

S'A PIERDUT un cățel mic alb Rattler, Luni după masă. Cel care l-a aflat să-l aducă la Ghili, Strada Toma Ionescu 4, unde primește o bună recompensă. 192

(Urmare pe pag. 3.)

de a compromite ideea unei democrații naționale, care este singură în stare să apere interesele poporului și statului român prin introducerea unei libertăți cetățenești egale pentru toți, prin o dreptate socială și printr'un naționalism constructiv, care ar recompensa neamul românesc pentru suferințele din trecut.

Eu sunt pentru democrație și pentru constituționalism. Dar sunt adânc monarhic și nu vreau să fie în țara noastră frământări republicane. Suntem cu toții hotărîți să apărăm regimul monarhic.

Anul IV. Nr. 142. Taxa plătită în numerar conf. ord. telegr. No. 201076/2/1(...) 1933 1 leu MARȚI, 7 Iulie 1

ROMÂNIA NOUĂ

Redacția: CLUJ, Str. N. Iorga No. 2, etaj I, Telefon nr. 838
Administrația: CLUJ, STRADA I. G. DUCA (F. UNIVERSITĂȚII) Nr. 3 Telefon nr. 522

ZIAR POLITIC INDEPENDENT
DIRECTOR: ZAHARIA BOILA

Abonament pentru săteni, anual . . . . 240 L
" " " lunar . . . . 20 L
Pt. parlamentari, prefecți, funcționari înalți . . 1200 L
Pentru autorități, instituții și în străinătate . . 1500 L

D. Iuliu Maniu din nou pe arenă.

— In politica externă: linia tradițională a alianței cu Franța și Anglia și pentru Liga Națiunilor — In intern: înarmare urgentă, economie dirijată, luptă înverșunată împotriva corupțiunii de sus —

O nouă punere la punct a evangheliei politice dela Vi(nț)

CLUJ, 6. — Sâmbătă a avut loc la Clubul P. N. Ț. din str. Reg. Maria o consfătuire a șefilor org. ai P. N. Ț. din Ardeal și Banat. Rezultatul acestei consfătuiri a fost concretizat într'o moțiune pe care o publicăm în altă parte a ziarului nostru. La ora 1 și jum. șefii de org. și alți fruntași politici ai Ardealului au luat masa în comun la restaurantul America din Piața Unirii.

Au fost prezenți: Dnii Iuliu Maniu, prof. univ., dr. Valer Moldovan, v.-pres. P. N. Ț, dr. I. Pop, deputat, dr. A. Socol, Sever Bocu, Ghiță Pop, Victor Moldovan, dr. Ioan Pop, dr. Aurel Dobrescu, Liviu Micșa, ing. Titus Demian, Teodor Roxin, O. Prie, prof. univ., Petre Poruțiu, prof. univ. Aug. Maior, prof. univ. Vladimir Ghidionescu, prof. univ. Virgil Solomon, Gh. Popovici, Adonis Popov, dr. M. Kernbach, dr. Valentin Poruțiu, dr. Aug. Popa, dr. Cornel Bianu, Ing. Serdici, Traian Pop, prof. univ., Simion Nemeș, dr. Ostoia, dr. Rusu, dr. Petre Vlad, dr. Adrian Iacob, prof. N. Buta, prof. Gh. Dragoș, dr. Valer Moldovan, junior, Sabin Maier, prof. V. Jinga, prof. Novac, dr. Ionel Palade, prof. A. Pampu, păr. C. Curea.

Cu acest prilej domnul Aurel Socol, vice-președinte al partidului a adresat dlui Maniu și fruntașilor prezenți la banchet următoarele cuvinte:

Cuvântarea dlui Dr. Aurel Socol

Mult iubite Domnule Președinte. Sunt cuprins de cea mai curată înălțare sufletească atunci când la masa aceasta românească văd lamura intelectualilor din Ardeal, tribunii poporului ardelenesc și când alături de ei văd pe frații noștri buni din vechiul regat așezați între noi și cari înțelegându-ne și adaptându-se spiritului ardelenesc, sunt tot atât de buni ardeleni ca și noi.

Eu în cuvintele ce le voi spune țin să lămuresc o chestiune. Ni s'a făcut nouă ardelenilor acuza că urmăm persoanele în politică și nu principiile, că-l urmăm pe d. Iuliu Maniu, omul, nu principiile pe cari le reprezintă.

Problema e veche. Este problema mediului social și a eroului reprezentant al acestui mediu, așa cum a desbătut-o și a soluționat-o Tolstoi în marele roman „Războiu și pace" prin figura generalului Tutussof.

De ce-l urmăm noi pe Iuliu Maniu? In poporul românesc din Ardeal și Banat a trăit totdeauna o dorință nedeslușită, o frământare vie de sentimente și idei care s'au polarizat și cristalizat în mintea luminatului Iuliu Maniu în principii politice, într'un sistem politic cuprinzând toate aspirațiile și nădejdile spre mai bine ale sufletului românesc din Ardeal.

Il urmăm pe Iuliu Maniu pentru că noi în el vedem toate aspirațiile noastre cele mai bune și pentru că toată puterea poporului nostru este dinamizată în el. Iar când Ardealul ar fi să nu-l urmeze pe Iuliu Maniu, aceasta ar fi un semn de decadență, de necredință în idealuri și de desnădejde a neamului românesc din Ardeal.

L-am urmat totdeauna cu sentimentul celei mai adânci gratitudini pentru că el a pus aici temelia înfăptuirilor românești ale Ardealului unit, pentrucă el a ridicat Ardealul la o soartă mai bună. Recunoștința istoriei îi asigură lui Iuliu Maniu nemurirea ca unui (...) de țară. Iar în criza mondială care încear(că să) pună în primejdie existența noastră ca(...) nădejdea noastră întreagă se leagă de (...) Maniu, după cum nu numai noi și toți ro(mânii) sinceri și de bună credință știu că din (...) orientarea în care ne sbatem, în criza (care) ne-a cuprins și ne amenință, ne poate (...) un singur om, și acesta este Iuliu Maniu.

Noi ardelenii îl vom urma pe Iuliu Maniu și în viitor așa cum l-am urmat vreme de trei decenii, confundând persoana cu principiile, pe cari le reprezintă și pentru binele neamului nostru am dori ca întreg poporul să ne urmeze pilda. Rugăm pronia cerească să ne conducă neamul pe căile luminoase. Dorim ca întreg partidul național-țărănesc, dela președinte și până la cel mai umil membru să-l ia de pildă și să-l urmeze pe căile lui luminoase pentru înălțarea și mărirea neamului românesc.

Răspunsul dlui Iuliu Maniu

Domnilor și fraților! Mulțumesc iubitului meu prieten **Aurel Socol**, pentru cuvintele ce mi le-a adresat. Sunt adânc mișcat, dar să nu credeți că nu-mi dau seama, că aceste cuvinte se potrivesc sufletului, care a domnit, domnește și va domni în viitor în Ardeal și Banat și care v'a făcut pe dv. să veniți la **Vințul de jos** și astăzi aici. De sigur că întâmplările se fac prin oameni, dar oamenii n'au alt merit decât acela de a exprima și a utiliza pentru binele națiunii și al comunității din care fac parte, — **duhul vremii.** Astfel, cuvintele prietenului Socol se pot adresa tuturor celor cari au făcut parte din generația marilor prefaceri istorice.

Sunt foarte mulțumit că mi se dă ocazia de a putea rosti câteva cuvinte în legătură cu adunarea dela Vinț.

Intrunirea dela Vințul de jos noi am contemplat-o, împreună cu prietenul **Ioan Pop**, ca o adunare frățească obișnuită, dar nu în proporții grandioase. Nu era cazul ca oamenii să vie la mine, la Vinț, ci invers, eu să mă duc la oameni, pentru a le mulțumi de sprijinul ce mi l-au dat 30 de ani, fără întrerupere. Pentru aceasta am fost la Uioara, la **Cut**, la Vinț, și pentru aceasta plănuiesc să mă duc la Abrud și la Aiud. Mulțumită însă însufletirii maselor populare și prezidenților de organizație din Sibiu, TârnavaMică și Hunedoara și mulțumită intelectualilor din tot Ardealul, cari au venit la Vinț pentru a ne vedea și a manifesta pentru principiile partidului nostru, s'a desfășurat acolo o **grandioasă manifestare a conștiinței ardelene și bănățene.** Sunt deci fericit, că pot să vă mulțumesc, ridicând păharul meu în sănătatea prezidenților acestor organizații, în sănătatea viceprezidenților din Ardeal și Banat ai partidului nostru, cari cu multă bunăvoință și însuflețire au lucrat pentru evidențiarea gândirii politice a Ardealului în manifestarea dela Vinț. Dați-mi voie să ridic păharul în sănătatea Dv. și în special în sănătatea dlui **Sever Bocu,** distinsul reprezentant al Banatului, care pentru întâia dată după atâtea greutăți ce i s'au pus în cale, s'a prezentat la adunare în Ardeal, dând din nou dovadă de caracterul său neînfrânt, din cauza căruia a trebuit să sufere persecuții nedrepte. Ridic păharul meu în sănătatea fraților din Vechiul Regat, cari stabilindu-se în Ardeal înțeleg sufletul acestei provincii și s'au pus în serviciul lui, servind prin aceasta întreaga țară.

Dar îmi pare bine de aceasta ocazie, fiindcă pot lămuri unele lucruri spuse la Vințul de jos, apărute în ziare, din cauza cenzurii, incomplect și încurcat, și nu destul de lămurit și din cauza imposibilității în care se găseau gazetarii de a auzi și a însemna totul. Astfel, spre pildă, mai multe gazete au publicat, că eu aș fi afirmat, că cine e **germanofil este trădător, lucru pe care eu nu l-am spus niciodată,** pentru că în țară se pot găsi mulți cetățeni, cari iubesc poporul german, pentru calitățile lui, se închină literaturii și culturii lui, precum și marelui rol ce-l are în

CNSAS

148

J. 68777 - 9. VII 886.

Ziarul „Rom. Nouă" Nr 142 - 7. VII

C.N.S.A.S.

ROMANIA

DIRECŢIUNEA GENERALĂ A POLIŢIEI

~~148~~ 149

DIRECŢIUNEA ....

CONCEPT

Jurn. Nr. ....
Dosarul Nr. ....
Redactat de ....
Copiat de ....

2 Ianuarie 1935.

La dosar personal

N O T A

In toată ţara trece din mână în mână alăturata declaraţie a D-lui IULIU MANIU în chestia "Restauraţiei".-

C.N.S.A.S.

In chestiunea restauraţiei din 1930 circulă o serie întreagă de versiuni, în totul sau parte greşite.- Pentru a restabili adevărul îmi ţin de datorinţă să expun în mod succind fazele principale ale acestui eveniment istoric, lăsând nemenţionate toate întâmplările importante, dar nu determinate, petrecut înainte de revenirea la tron a M.S.Regele Carol II.-

Convingirile mele monarhice m'au ondemnat ca în mod practic, atât în calitate de prezident de partid în opoziţie cât şi în calitate de şef al guvernului, să susţin ideea monarhică şi să servesc dinastia chiar şi atunci când şefii ei erau adânc nedrepţi faţă de mine şi faţă de partidul de care fac parte.- Ideia monarhică nu poate fi însă apărată decât ferind dinastia de orice atingere a conventiunilor esenţiale ale fiinţei ei.-

Ideea monarhică a primit la noi o grea lovitură prin abdicarea A.S.R,Principele Carol la succesiunea la tron, atacându-se prin aceasta trei condiţiuni esenţiale ale instituţiei monarhice: stabilitatea, continuitatea şi autoritatea.- Nu mai puţin grea lovitură a suferit la noi ideea monarhică prin diferirele atitudini care s'au manifestat în jurul curţii noastre regale.- Repararea acestor lovituri trebue să fie o ţintă bine precizată a fiecărui conducător politic sincer monarhic.- In cele ce urmează vom rezuma pe scurt felul cum m'am năzuit să satisfac această datorie în ori ce calitate m'ar găsi.-

Am fost invitat împreună cu dl.ALEX.VAIDA VOEVOD la Consiliul de Coroană convocat la Sinaia de Regele Fer-

C.N.S.A.S.

~~150~~ 151

dinand, la finele lunei Decembrie 1925,- Invitaţia am primit-o la Cluj, unde ne aflam ambii, nebănuind măcar motivul convocării Consiliului de Coroană.- Sosiţi la Sinaia în spre seară, nu am putut găsi pe nimeni la Curte, pentru a primi vre'o informaţie prealabilă, deoarece întreaga Curte se găsea la o reprezentaţie cinematografică.- Dimineaţa următoare am fost chemaţi în audienţă particulară la Regele Ferdinand.- In drum spre Palat, m-a întâmpinat un om de încredere al M.S.Regina Maria, care mi-a comunicat obiectul audienţei şi al Consiliului de Coroană şi m'a rugat să fac ceeace va dori Regele Ferdinand.- Am răspuns că mă voi năzui cu tot devotamentul să îndeplinesc voinţa Regelui, dar promisiunea categorică nu pot face, până când nu cunosc obiectul dorinţei M.S.- Aceasta fiindcă nu sunt o persoană particulară ci prezidentul unui partid cu grea răspundere politică.- Prezentându-mă în audienţă la Regele Ferdinand l-am găsit extrem de întristat.- Cu ochii plânşi mi-a comunicat într'un ton foarte intim şi cu voce tremurândă că l-a ajuns o mare nenorocire: Prinţ moştenitor Carol a trimis din străinătate o scrisoare de abdigare la Tron, că Regele Ferdinand l-a trimis pe Ministrul Palatului, Dl.Hiotu în străinătate la Alteţa S.R. să-l înduplice să-şi revoace abdicarea şi să se reîntoarcă în Tară, că Dl.Hiotu a sosit cu o zi înainte şi a raportat că, Alteţa Sa Prinţul Carol a refuzat revocarea abdicărei Sale mai mult, a confirmat-o din nou, printr'o scrisoare mai categorică şi că refuză să se reîntoarcă în Tară.- Mi-a comunicat apoi că va propun Consiliului de Coroană să accepte abdicarea A.S.Prinţul Carol, să proclame de moştenitor al Tronului pe Principele Mihai pe lângă instituirea unei Regenţe.- Eu prevăzând pericolul care zăcea, în această schimbare de succesiune, şi în frământările interne ce vor urma din ea, am comunicat numai decât Regelui Ferdinand că nu pot consimţi la această

./.

C.N.S.A.S.

151 152

soluţie şi că sunt împotriva acceptărei abdicărei, A.S. Principele Carol.- Am propus drept soluţie practică să se comunice Consiliului de Coroană faptele, să suspende apoi şedinţa, să amâne hotărârea şi să propună Consiliului de Coroană să trimită o delegaţie compusă din trei oameni politici, printre care să fie Ionel Bratianu, delegaţiune care să se pună în contact cu Alteţa Sa Principele moştenitor, pentru a-l îndupleca să revină asupra hotărârii sale, care, speram că se va întâmpla.- Dacă Alteţa S. Regală va reveni, ziceam asupra abdicărei, Consiliul de Coroană nu va mai continua, iar dacă Delegaţiunea nu va reuşi, Consiliul de Coroană va avea putinţa să-şi aducă hotărârea în deplină cunoaştere a chestiunilor.- Am motivat procedarea aceasta cu faptul că Alteţa S. Principele Carol, este moştenitorul Tronului, deci în legătură de drept public cu statul, că incidentul nu se poate lichida numai pe baza interventiunii Curţei Regale şi trebue să se facă intervenţie şi prin factorii oficiali ai vieţei de stat, calitate pe care Dl. Hiottu nu o avea.- Regele Ferdinand nu a acceptat această propunere şi foarte emoţionat, că este convins că interventiunea nu va avea nici un succes şi că în afară de aceasta Dl. Hiottu i-a raportat că, Alteţa Sa Regală Principele Carol se găseşte într'o stare sufletească atât de surescitată încât o nouă intervenţiune l-ar putea zgudui în mod prea grav, m'a rugat din nou să susţiu părerea Lui în Consiliul de Coroană.- I-am spus că mă doare mult, dar nu pot face aceasta şi nu o voi face, fiindcă aşi săvârşit un mare rău pentru Dinastie, şi pentru ţară, ci din contră, cu toată durerea, în sufletul meu în faţa propunerei Regelui în Consiliul de Coroană voi face o contra propunere în sensul de mai sus.-

La Consiliul de Coroană, Regele Ferdinand, a făcut propunerea să ia la cunoştinţa Consiliului de Coroană

./.

că, hotărârea pe care a luat-o el, ca Şef al Familiei Regale de a primi abdicarea la Tron a Principelui Carol şi a declara pe Principele Mihai moştenitor al Tronului.- A rugat pe cei prezenţi să se declare primitori la această propunere.- Toţi cei cari au luat cuvântul au declarat cu diferite comentarii, pentru acceptarea şi aprobarea hotărarii Regelui Ferdinand în afară de D-nii IORGA, VAIDA şi eu. Eu repetând opinia mea, arătând Regelui Ferdinand în audienţa particulară, am făcut contra propunere pe care o formulasem înaintea Regelui.- Ionel Brătianu s'a declarat în contra propunerei mele şi pentru propunerea Regelui.- Dl. Vaida şi eu ne-am susţinut părerea până la sfârşit, iar dl. Iorga a declarat că se supune hotărârii Regelui cu toate că a avut cu Regele un schimb de cuvinte destul de accentuat.- Consiliul de Coroană a acceptat abdicarea Principelui Moştenitor.- Regele a fost foarte afectat de atitudinea d-lor Vaida, Iorga şi a mea, şi toţi cei prezent după terminarea Consiliului de Coroană au fost unanim de părere că s'a terminat cariera mea politică şi că soarta partidului nostru este pecetluită.- Scurt timp după aceasta Regele s'a îmbolnăvit.- Prin mijloace indirecte care-mi stăteau la dispoziţie am lucrat tot timpul ca Regele să-şi schimbe opiniile faţă de Alteţa Sa Regală Principele Carol.- Aveam informaţiuni sigure că sentimentele Regelui Ferdinand evoluează în mod favorabil, dar că anturajul lucrează din răsputeri împotriva Principelui Carol.- In situaţiunea aceasta, am cerut Regelui o audienţă cu motivarea că doresc să-i raportez despre fuziunea partidului naţional cu partidul ţărănesc, dar rugându-l să-i vorbesc despre tranşarea în alt mod al chestiunei Prinţului Carol.- Nu mi s'a acordat audienţa.- Presupun că l-a influenţat anturajul Regelui care, anturaj avea păreri diametral opuse atitudinei mele în chestiunea Prinţului Carol.- Cu toate acestea, nu

./.

C.N.S.A.S.

am încetat a lucra pe diverse căi pentru a-l împrieteni pe Rege pentru ideea de a se împăca cu Prinţul Carol, fiindu-mi în acţiunea aceasta de mare ajutor Dl.MIHAIL POPOVICI, prin bogatele sale legături, ajungând chiar la rezultatul că Regele sa învoit cu Dl.Mihail Popovici să se pună în contact personal cu Alteţa Sa Regală Prinţul Carol pentru a-i cunoaşte vederile şi pentru a iniţia o revenire cu condiţia să părăsească pe D-na Lüpescu.- In urma îndeplinirii unei măsuri din partea Curţei Regale pusă în vedere pe de o parte şi în urma decedării prea timpurie a Regelui Ferdinand pe de altă parte, aceste demersuri n'au putut să aibă rezultatul dorit.- Dar nu m'am mărginit la o acţiune personală, eu am angajat şi partidul la această chestiune.- Prevederea politică îmi impunea şi sfârşitul apropiat al Regelui Ferdinand care se prevedea că decedarea Regelui Ferdinand să nu găsească problema Princepelui Carol ne rezolvată.- Pentru a pregăti opinia publică şi pentru a precipita evenimentele, biuroul partidului a luat atitutine favorabilă readucere Princepelui Carol şi am publicat şi un comunicat în acest sens.- Guvernul D-lui Mareşal Averescu a confiscat comunicatul acesta şi când în Parlament am cerut cuvântul să protestez împotriva acestei confiscări şi să pun acolo,problema Alteţei Sale Regale Principele Carol, am fost împiedicat să vorbesc In acest timp am ţinut contact cu Alteţa Sa Regală Principele Carol prin diferite persoane.- In opinia publică am menţinut o atmosferă favorabilă Lui,iar când Dl.Mareşal Averescu a intrat cu mine în conversaţiuni pentru realizarea unei fuziuni a partidelor noastre, prima mea condiţie a fost că aşa numita chestiune Constituţională să nu fie considerată închisă, ci din contra ea să fie socotită ca o problemă de stat ce urma să fie rezolvată.- După căderea guvernului Averescu, decedarea Regelui Ferdinand, am con-

C.N.S.A.S.

154
155

tinuat acţiunea în partid, în opinia publică şi în jurul Alteţei Sale Regale Principele Carol.- In partid am întărit tot mai mult convingerea că Prinţul Carol trebue să revină.- In Parlament am luat cuvântul în chestiunea aceasta faţă de Ion I.C.Brătianu, iar la Alteţa Sa Regală Principele Carol au mers diferiţi prieteni, între alţii d-nii IUNIAN, pentru a-l încuraja pe de o parte, iar pe de altă parte pentru a-l convinge că trebue să părăsească pe D-na Lupescu.- Dl.Mihail Popovici a luat în Parlament cuvântul în favoarea Alteţei S.R.Principele Carol pentru care a şi fost exclus dela 30 şedinţe ale Camerei.- Această acţiune am continuat-o şi după decedarea lui I.C. Brătianu, sub guvernul lui Vintilă Brătianu, iar după venirea partidului meu la guvern, convingându-mă şi mai mult că guvernarea ţărei sub conducerea unei Regenţe întâmpină dificultăţi, deşi în contra Regenţei personal nu puteam să mă plâng nici ca patriotism nici ca înţelepciune, nici ca consideraţie personală faţă de mine, am continuat acţiunea începută în opoziţie, desigur cu cuvintele precauţiunei pe care mi le impunea calitatea mea oficială.- Cu toate acestea am numit drept Consul la Paris pe Dl.PETRE CIOLAN, un cunoscut devotat al Prinţului Carol şi om de încredere al nostru, dându-i direct misiunea să ţină legătura cu Prinţul Carol şi să mă informeze despre vederile Lui.- Miniştri activi l-au cercetat pe A.S.Regală,am primit pe toţi prietenii Prinţului Carol care veneau la Bucureşti pentru a-mi da sau a-mi cere informaţiuni.- In toate conversaţiunile pe care le-am avut cu A.S.Regală Principesa Mamă Elena, m'am năzuit să înlătur mâhnirea explicabilă pe care o avea faţă de A.S.R. Principele Carol, cu scopul ca atunci când Prinţul va reveni să fie sufleteşte pregătit terenul pentru împăcare.- Intre timp A.S,R.Principele Carol ardea de nerăbdare, fără să arate nici cel mai mic semn că ar fi decis să se despartă

./.

C.N.S.A.S.

de D-na Lupescu.- Toţi emisarii mă informau în acest sens.- Preverea mea, A.S.R.Principele Carol o considera ca o nehotărâre, rezistenţa mea de a-mi da un răspuns obligatoriu, urmată de faptyl că A.S.R.Princiepele Carol refuza consecvent ideea să se despartă de D-na Lupescu o socotea de ezitare.- Atitudinea mea care nu putea fi schimbată prin diverşi soli pe care îi primeam, nu era determinată de o ezitare, ci de faptul că pentru mine, erau importante două lucruri: 1/ să mă asigur din partea A.S.R.Principele Carol că împotrivă informaţiunilor pe care le aveam dela cele mai apropiate persoane în jurusl său, înţelege să domnească în mod Constituţional şi nu prin prieteni personali, şi 2/ ca se va despărţi de D-na Lupescu, a cărei fatală influenţă asupra Prinţului Carol, îşi arunca înainte umbra.- Intre timp se produsese decedarea neaşteptată a Regentului Buzdugan.- M'am hotărât să propun alegerea unui Regent din corpu magistraţilor, despre care se pot presupune că la momentul deciziei, când va fi posibilă aducerea A.S.R.Principele Carol, va fi gata a-i preda locul şi prin aceasta va facilita restaurarea ordinei legale a tronului românesc.- M'am fixat asupra Consilierului dela Inalta Curte de Casaţie, Dl.C.SARATEANU, pe care l-am cunoscut ca un magistrat integru, bine pregătit, un cunoscător temeinic al frământărilor politice din ultimii 30 ani din Vechiul Regat, un cunoscător excelent al istoriei şi al societăţii moderne româneşti şi un patriot cu caracter ferm, care apoi mai avea şi împrejurarea de a fi fost Ministru de Interne, într'un cabinet Averescu, deci nu i se putea imputa că este un om cu veleităţi de partid. şi despre care în fine am avut convingerea să nu va impiedica afirmarea liberă a voinţei naţionale, atunci când va fi actuală restaurarea pe care voiam să o fac îndată ce voi lămuri cu A.S.R.Pr.Carol cele două chestiuni importante, arătate în cele expuse mai înainte.- Despre planul meu nu am informat pe nimeni în afară de Dl.Alex;

./.

C.N.S.A.S.

~~156~~ 157

Vaida Voivod,care a şi păstrat până la sfârşit,o absolută discreţiune.-Intre timp A.S.R.Pr.Carol,a aflat motivul pentru care nu eram dispus să fac declaraţiuni obligatorii şi paşi hotărâtori în sensul revenirii sale.-Această împrejurare,la şi determinat să organizeze demersul descris de dl. Petre Ciolan,într'un raport al său.-Iată raportul d-lui Petre Ciolan:"In una din zile,am fost chemat urgent la Claridge.Imediat ce am sosit,am fost introdus la A.S.R.Pr.Carol.La câteva minute apare doamna Lupescu,care,după salutul de rigoare,fără preabul,se adresează direct mie,debitând ca o lecţie învăţată pe din afară următoarele:eu ştiu d-le Ciolan pentru ce dl.Maniu se opune revenirii A.S.- El crede,că eu voi veni în ţară după A.S.şi îi voi face dificultăţi.Ei bine,declar în faţa A.S.R.că este cea mai mare eroare.Eu am fost lângă A.S.un tovarăş de suferinţă.L-am încurajat în momente de întristare.L-am îngrijit când a fost bolnav.I-am întreţinut moralul sănătos şi plin de încredere şi voi fi cea mai fericită,când A.S.se va întoarce.- In ziua când A.S. îşi va relua tronul spre fericirea ţării,eu voi dispare pentru totdeauna şi nu vreau să se vorbească de mine." Când a terminat,intervine A.S.:"Este drept Ciolane,că doamna nu a fost niciodată o piedică pentru mine,că niciodată nu s'a opus planurilor mele dea mă reîntoarce,precum s'a vorbit pe contul ei.Nu voi uita însă devotamentul cu care m'a îngrijit în exilul meu şi voi purta curată recunoştiinţă." Cum s'a terminat această spovedanie doamna a plecat,iar la câte va minute A.S.m-a concediat fără a mai discuta altceva cu mine.-Eşind pe culoarul hotelului,mă ajunge din urmă Puiu Dumitrescu şi îmi spune:"Ei ai auzit ce a spus A.S.R.Eşti singurul cărui-a ia făcut declaraţie oficială relativ la situaţia d-nei Lupescu.Natural aceasta este pentru ca tu să transmiţi şefului tău".Această declaraţie deşi,transmisă printr'o persoană de încredere a mea,dar totuşi în mod indirect,nu a putut fi suficientă pentru mine,în scopul de a

C.N.S.A.S.

inaugura o acţiune făţişe pentru readucerea principelui Carol.-Mai ales că faţă de toţi ceilalţi prieteni ai A.S.R. şi faţă de toţi emisarii şi prietenii noştri,continuă a fi intolerabili,în ceiace priveşte părăsirea d-nei Lupescu. Trebuia deci confirmată această hotărâre în mod precis şi neîndolenic.Voiam să fac acest lucru,pedeoparte prin A.S.R. Prinţul Nicolae,iar pe de altă parte eu personal.- Plănuiam o călătorie în streinătate,pentru a-l întâlni undeva,iar A. S.R.Prinţul Nicolae se hotărâse înainte a face o călătorie la Paris.Data plecării A.S.R.Prinţului Nicolae a fost fixată pe ziua de 18 Iulie 1930 şi adusă la cunoştiinţa Prinţului Carol,iar pe dl.Iunian care pleca la A.S.Prinţul Carol la Paris,l-am rugat să-l întrebe dacă în adevăr derivă dela dânsul întrebarea ce mi-a remis'o un prieten,pentru ai răspunde.-Dl.Iunian m'a rugată să-i comunica care este întrebarea şi care este răspunsul meu.Eu iam conformat întrebarea: "Dacă sunt dispus să-l văd pe Prinţul Carol în timpul verii, iar răspunsul meu este "Da" şi în acest scop,voi călători în streinătate în cursul verii.-Intre timp,partidul liberal a simţit că se pregăteşte ceva.A început o campanie injurioasă contra A.S.Prinţul Carol,pe de altă parte ziarul "Cuvântul" a început în mod timid,dar totuşi clar,o campanie pentru revenirea A.S.Pricipele Carol.- Găsind neadmisibilă campania violentă împotriva A.S.Principelui Carol,am hotărât confiscarea ziarelor care duceau campania,dar am confiscat şi ziarul care făcea pe faţă propagandă pentru revenirea A.S.R. Prinţului Carol.Măsura trebuia să fie egală şi dreaptă,ca să întemeieze pe principiul că nu admit să fie discutată "chestiunea închisă"nici să fie ponegrit tatăl Regelui Tării.S'a produs o mare vâlvă,care în definitiv servea scopul de a actualiza chestiunea.In situaţia aceasta,se prezintă la mine într'o zi,la finele lunei Mai 1930 Maiorul Precup,bun cunoscut al meu,devotat al A.S.Princip.Carol şi care a avut un rol hotărâtor în procesul Manoilescu şi mă informează că

./.

a fost la A.S.Prinţul Carol,care la rugat să vină la mine, să mă întrebe ce atitudine voi avea eu,dacă el,A.S.Pr.Carol, într'o zi se va hotărî să vină acasă. Eu l-am încredinţat ca să spună A.S.Pr.Carol,că nu e nevoie de aceasta şi nu trebue să facă nimic,pentrucă A.S.R.Pr.Nicolae,în 18 Iulie va pleca la Paris,când va căuta o călătorie cu A.S.Pr.Carol şi cu această ocazie se vor putea descurca lucrurile şi până când îl voi putea vedea şi eu.L-am întrebat pe maiorul Precup ce va fi cu d-na Lupescu,mi-a răspuns:"Nu vine în ţară",i-am spus apoi că,dacă cu toate acestea,din motive pe care nu le pot aprecia şi nu le cunosc A.S.Pr.Carol s'ar decide să facă un pas hotărâtor independent,în mine nu va găsi un duşman ci,un binefăcător.Maiorul Precup a plecat imediat înapoi şi s'a reîntors apoi la Bucureşti,unde a sosit la 4 Iunie 1930 şi mi-a comunicat că,A.S.R.Prinţul Carol a plecat din Paris cu scopul de a veni la Bucureşti,că A.S.R. Prinţul Carol contează pe bunavoinţa mea,rugându-mă să nu fac nimic împotriva lui şi să îmbrăţişez ideia restaurărei, de oarece A.S.R.Prinţul Carol nu mai putea aştepta şi că el Precup,pleacă în acea seară înapoi pentru a-l întâlni în drum,ca să-i comunice hotărârea mea.Eu i-am spus părerea mea:că ar fi fost mai bine dacă ar fi aşteptat sosirea A.S. R.Principele Nicolae,dar dacă s'a hotărât altfel îl voi primi cu toată bunavoinţa şi nu voi face nici o greutate.L-am întrebat despre timpul precis când poate să sosească A.S.R. Prinţul Carol.Nu mi-a ştiut da un răspuns precis,dar ne-am înţeles că mă va ţine în curent prin maiorul Nicoară.Intradevăr maiorul Nicoară noaptea următoare la ora 12,a venit la mine şi mi-a comunicat că A.S.R.Principele Carol de fapt a plecat din Paris,că este în drum şi că a douazi dimineaţa va pleca din Munchen,cu avionul spre Bucureşti,va ateriza la Cluj pentru a lua benzină,semnalând probabila sosire la Bucureşti după masă la ora 6.Mi-a mai dat informaţia că partidul d-lui Mareşal Averescu a făcut un plan de a readuce

./.

C.N.S.A.S.

pe A.S.R.Prinţul Carol şi că în acest scop,o echipă de partizani ai d-lui Mareşal Averescu,aşteaptă pe A.S.R.Prinţul Carol la Viena,gata de plecare cu avionul,dat tot atunci, mi-a dat şi o informaţie inexactă care m'a derutat şi care mi-a impus o atitudine din care a urmat serioase neplăceri pentru mine şi o răstălmăcire a a atitudinii mele,care dăinueşte şi azi.Mi-a comunicat anume,că partizanii d-lui Mareşal Averescu a obţinut în acea noapte o consfătuire intimă a d-lui Mihail Manoilescu,la care ar fi luat parte între alţii şi domnii Goga şi Iunian,în care consfătuire s'ar fi discutat amănuntele readucerii A.S.Prinţului Carol prin ei şi a restaurărei organizată de ei,afirmându-mi că iar fi văzut pe domnii numiţi cu ochii săi.Afirmaţia aceasta,care s'a dovedit ulterior inexactă în ce priveşte pe dl.Iunian de a fi luat parte fără ştirea mea şi fără ştirea d-lui I. Mihalache,pe care în mod indirect îl întrebasem în această privinţă la o consfătuire streină de partidul nostru,pentru restaurarea A.S.R.Prinţul Carol,mi-a impus o reticenţă desăvârşită,şi o discreţie îndoită.- De aceia,nu numai că nu am spus nimic în spre ziuă colegilor din guvern,fapt pentru care ulterior am cerut scuze,dar am făcut declaraţiuni în sens contrariu.M-am mărginit în presarea sosirii A.S.Pr. Carol să fac următoarele demersuri:L-am chemat la mine pe dl.colonel Manolescu,adjutantul A.S.R.Prinţului Nicolae şi l-am rugat să se prezinte îndată după sosirea sa din provincie unde era în inspecţie cu A.S.R.Prinţul Nicolae,încă în acea seară,ca să-mi ceară o audienţă imediată,având să-i comunic lucruri extrem de importante.Am chemat la mine pe dl.Ministru al Armatei,pe Generalul Condeescu,i-am comunicat că ~~xxxx~~ A.S.R.Prinţul Carol,mâine seară are să sosească la Bucureşti şi l-am rugat să dea ordin corpurilor de armată din Cluj şi Iaşi,ca imediat să pună în stare toate trupele care se găsesc pe teritoriul acestor corpuri de armată,să consemneze ofiţerii în cazarmă şi să fie în orice

./.

CNSAS

moment gata pentru a face faţă eventualelor impulsiuni,pe care le-ar întreprinde ungurii sau ruşii,la ştirea venirii A.S.R.Pricipelui Carol în ţară.Dl.General Condeescu,s'a pus imediat în contact cu dl General Samsonovici,şeful Marelui Stat Major şi împreună au luat toate măsurile necesare.A.S. R.Prinţul Nicolae,m'a primit în această seară.A venit după mine dl.Colonel Manolescu cărui-a în drum i-am comunicat, având perfectă încredere în devotamentul său pentru dinastie şi A.S.R.Pr.Carol obiectul audienţii mele:adică sosirea A.S.R.Prinţului Carol.S'a bucurat foarte mult şi ne-am înţeles asupra unor detalii.A.S.R.Prinţului Nicolae i-am comunicat pe scurt cele ştiute şi i-am propus să fie de acord, rămânând să vorbească cu ceilalţi regenţi ca A.S.R.Pr.Carol să intre în ţară,să fie primit în mod cuvenit,să fie găzduit la Palatul Cotroceni,ceeace,dacă A.S.R.Pr.Nicolar nu ar putea-o face,să se învoiască să-l primesc eu la Preşedinţia Consiliului,unde există o locuinţă cuvenită pentru el. A.S.R.Pr.Nicolae a primit surprins dar cu mult calm,ştirile raportate şi a acceptat întru toate propunerile mele cu multă bunăvoinţă pentru A.S.R.Pr.Carol.In dimineaţa următoare, am mers la dl.Vaida Voivod pe care îl prevenisem,i-am comunicat că A.S.Prinţul Carol diseară va sosi la Bucureşti. Dela dânsul am mers la dl.Sărăţeanu şi iam comunicat sosirea A.S.R.Prinţului Carol pentru diseară,rugându-l să se învoiască la fel ca Prinţul Nicolae,la reîntoarcerea lui. L-am rugat mai departe ca în cazul când A.S.Pr.Nicolae,va voi să rămână regent,să-şi dea dânsul demisia din regenţă pentru a face loc A.S.R.Prinţului Carol,ceiace dl.Sărăţeanu a aprobat fără nici o rezervă.După dejun,la ora 3 jumătate,m'am prezentat la regentul Patriarh Miron,i-am comunicat sosirea A.S.Prinţului Carol,cerându-i învoirea pentru intrarea lui în ţară,intrarea în regenţă,învoire pe care a dat'o fără nici o ezitare.După aceasta am comunicat d-lui Mihalache şi celorlalţi domni miniştri chemaţi la Preşedinţia Consiliului

./.

sosirea A.S.Pr.Carol şi l-am rugat pe dl.Vaida să ia cu sine pe Prefectul poliţiei,dl.General Nicoleanu şi 100 jandarmi,să se ducă la aerodromul Băneasa,pentru a-l întâmpina pe A.S.R.Prinţul Carol şi al conduce la Cotroceni.Spre nenorocire,A.S.R.Prinţul Carol a fost silit să aterizeze în drum la Vad şi din cauza aceasta,a sosit la Cluj mai târziu decât trebuia şi în drum între Cluj şi Bucureşti,l-a surprins un vifor în Carpaţi din care cauză a sosit la Bucureşti cu câteva ceasuri întârziere.Această întârziere,a încurcat întregul mers al lucrurilor.Dl.Vaida şi Nicoleanu văzând că A.S.Pr.Carol nici după sosirea avionului regulat de pasageri,s'au reîntors în oraş,crezând că A.S.Prinţul Carol nu mai soseşte.A.S.R.Prinţul Carol sosind mai târziu cu avionul pe aerodrom şi văzând că nu-l aşteaptă nimeni în afară de un detaşament de jandarmi,care trebuia să stea la dispoziţia domnului Vaida şi de câţiva ofiţeri din regimentul de Vânători,care se vede erau preveniţi,a plecat cu aceştia din urmă la cazarma regimentului de Vânători şi de acolo la Palatul Cotroceni,dând prin aceasta sosirii A.S.R. Principelui Carol un caracter cu totul neavenit.Din toate acestea rezultă,privitor la revenirea A.S.R.Prinţului Carol că :

1/ Eu şi partidul nostru am fost singurul care în mod consecvent şi conştient,am susţinut cauza A.S.R.Prinţului Carol fără ezitare şi cu tot riscul care-l comporta chestiunea. 2/Revenirea A.S.R.Prinţului Carol,nu a fost o surpriză pentru nimeni şi pentru guvern,ci a fost un lucru pregătit în mod conştient şi consecvent. 3/ Revenirea A.S. R.Prinţului Carol nu a fost impusă guvernului de evenimente în faţa cărora a trebuit să mă plec,ci a fost un lucru ştiut şi voit de mine şi pe care l-aş fi putut impedica cu mare uşurinţă,dacă aş fi voit şi că măsurile luate de alţii,au fost cu totul inutile şi superflue. 4/ Restaurarea ordinei legale la Tron s'a întâmplat ca o urmare a opiniei publice

./.

C.N.S.A.S.

162 163

pregătite şi de mine în acest sens şi ca o urmare firească a consideraţiunilor mele de natură monarchică şi dinastică. 5/ Readucerea A.S.R.Prinţului Carol a fost o necesitate,în scopul guvernării liniştite,care nu se pot face în absenţa unui pretendent la Tron,susţinut pe baza drepturilor sale legitime de opinia publică a întregei ţări şi că 6/Doamna Lupescu,nu trebuia să se reîntoarcă în ţară.-

Indată însă după sosirea A.S.R.Principelui Carol, lucrurile au început să se desvolte nepotrivit.Influenţa anturajului său,s'a validat fără amânare.După sosirea la Cotroceni,m'am prezentat A.S.R.Pr.Carol şi din conversaţia ce s'a desfăşurat,am constatat că este indispus faţă de mine şi că este sub impresia unor informaţii greşite şi direct duşmănos mie.Neturburat de această împrejurare,am discutat modalitatea lui la domnie şi ne-am înţeles în mod categoric ca el,va intra în regenţă în locul A.S.R.Pr.Nicolae sau al d-lui Sărăţeanu,aşa după cum urma să ne înţelegem a douazi dimineaţă.Chestiunea doamnei Lupescu nu am pus'o deloc în discuţie,ar fi fost cu totul nepotrivit în împrejurările date.-iar pe de altă parte,nu voiam să intru în discuţia unei chestiuni pe care o consideram tranşată,prin declaraţia făcută d-lui Petre Ciolan şi comunicată mie direct. Acestea,s'au întâmplat noaptea între orele 2-3.Dimineaţa la ora 6 domnii I.Mihalache şi Gh.Iunian,mi-au comunicat că au fost în audienţă ăa A.S.R.Pr.Carol şi că A.S.le-a spus că vrea să fie proclamat Rege şi că domniile lor Mihalache şi Iunian,sunt de acord cu această părere a A.S.R.Prinţul Carol.Am fost foarte surprins de această întorsătură a lucrurilor care îmi devora tot planul de procedare.Planul meu era ca A.S.Pr.Carol să intre în Regenţă.In timpul foarte scurt al funcţiunii sale de Regent,să se anuleze divorţul cu Pricipesa Elena şi să se aranjeze definitiv chestiunea d-nei Lupescu.Toate acestea terminate în câteva săptămâni,să fie proclamat Rege prin concursul şi cu consemnul Regenţii.-

./.

Plan absolut exact gândit şi pregătit,mai ales eram precis informat,că A.S.Pr.Carol este decis sincer să nu revină d-na Lupescu.In situaţia schimbată,am convocat pe cei trei Regenţi pentru a le comunica dorinţa A.S.R.Pr.Carol şi ne-am înţeles că A.S.Prinţul Carol,Patriarhul şi cu mine,să ne prezentăm la A.S.R.Prinţul Carol,pentru a-l convinge să renunţe la planul de a se proclama Rege,să consimtă a intra în Regenţă.Ne-am prezentat,am expus situaţia,dorinţele şi argumentele noastre,dar fără rezultat.A.S.R.Pr.Carol a declarat că dorinţa lui este să fie proclamat Rege,dar,fireşte,se va supune voinţei reprezentanţilor naţiunii.Am convocat Consiliul de Miniştri.Intre timp a venit la mine maiorul Precup şi mi-a comunicat că Prinţul este decis să fie proclamat Rege şi că opinia publică civilă şi militară,este pentru a fi tranşată chestiunea imediat,iar nu prin etape. Veracitatea acestei informaţii,nu putea fi debitată de mine. La Consiliul de Miniştri,5 miniştri au votat pentru intrarea în Regenţă,iar 6 pentru a fi proclamat Rege.Adevărat că dl.Mihalache şi Iunian,au declarat că deşi opinia [illegible] a rămas în minoritate,ei sunt gata să se supună hotărârii mele,oricare ar fi ea.Incă în decursul consiliului de miniştri,s'a prezentat o mare delegaţie (peste 30 membrii) ai parlamentarilor din partidul nostru,deputaţi şi senatori, I-am primit imediat după şedinţa consiliului.Oratorii lor, membrii foarte devotaţi şi distinşi ai partidului,în raporturi excelente cu mine,mi-au comunicat că parlamentarii partidului nostru,sunt de părere ca A.S.R.Pr.Carol să fie proclamat imediat Rege şi m-au rugat să nu pun piedică realizării dorinţei parlamentarilor.Am văzut imediat că problema a ajuns pe o pantă de unde nu mai poate fi întoarsă, am prevăzut urmările rele ale faptelor.A.S.R.Pr.Carol va fi proclamat Rege fără a fi aranjată chestiunea Pricipesei Elena şi a doamnei Lupescu,dar nu mai puţin am văzut că în contra opiniei publice,în contra părerii parlamentarilor,a

./.

C.N.S.A.S.

majorităţii consiliului de miniştri şi în contra voinţei A.S.R.Pr.Carol,nu are înţeles să forţez părerea mea pe care, chiar dacă aş impune-o,tot nu ar mai putea avea roadele la care tindeam eu.Am recurs la singura soluţie logică şi onorabilă.M-am supus şi eu voinţii opiniei publice şi a majorităţii guvernului,dar neputând purta răspunderea acestei soluţii,mi-am dat dimisia şi l-am propus pe dl.Mihalache ca succesor.Acesta nu a primit.L-am propus pe dl.ministru.... care a binevoit a primi.Astfel A.S.R.Pr.Carol,a fost proclamat de parlament Rege.De aici rezultă că A.S.R.Pr.Carol, nu a luat domnia în urma unor mişcări militare,ci prin voinţa liberă şi legal exprimată a naţiunii,fiind restaurat în drepturile sale legitime.Dl.Mironescu,nu a stat la guvern decât câteva zile.Am propus să fie chemat dl.Mareşal Prezan,în fruntea unui guvern de concentrare;nu l-am putut constitui aşa cum dorea d-sa,a renunţat la misiune.M.S. Regele m'a însărcinat,iar partidul mi-a impus să primesc formarea guvernului.Indată după formarea guvernului,de acord cu dorinţa M.S.Regelui,am propus să se facă fără amânare încoronarea.Am fixat termenul între 15-20 Septembrie 1930 şi am stabilit cu M.S.Regele,să fie încoronat împreună cu Pricipesa mamă Elena.M'am prezentat cu programul de încoronare şi am luat măsurile prealabile la Alba Iulia,prin dl. Ion Pop. Obosit dar vesel de rezultatul obţinut,am mers pentru o săptămână la Sovata.Reintors am găsit situaţia complet schimbată.M.S.Regele nu mai voia să ştie de încoronare.Raportul cu A.S.Pricipesa Mamă se înrăutăţiseră,de unde ele începură a fi,spre marea mea bucurie,mai normale, mai bune.Nu ştiam de unde veni această schimbare,dar am văzut că mi se caută înadins vină,iar în gazeta d-lui Nae Ionescu,care era zilnic la Palat,eram neîntrerupt atacat. Intâmplător am aflat că d-na Lupescu,s'a reîntors în ţară. Nu am voit să cred.Am întrebat pe directorii Siguranţii, domnii Cădere şi Bianu,ei au negat.Am întrebat pe dl.Vaida nu ştia nimic.-

./.

C.N.S.A.S.

Mi s'a dat din nou informaţia că d-na Lupescu ar fi revenit. L-am întrebat din nou pe dl. Bianu, care mi-a răspuns că este vorba de o altă doamnă Lupescu. Am aflat totuşi, că ar fi venit în ţară la 4 August 1930 şi că stă în Foişor. Intrebaţi din nou d-nii Vaida, Cădere şi Bianu, ei spuneau că nu ştiu nimic. Nu puteam nimic dovedi, dar vedeam efectele prezenţei doamnei Lupescu, în atitudinea M.S. Regelui. Am constatat în urmă, fără nici o îndoială, fără a putea însă dovedi, că doamna Lupescu este în ţară.- Extrem de obosit şi văzand că în asemenea condiţiuni, nu e posibilă o guvernare cu rezultate, mi-am dat dimisia pe care M.S. Regele a primit'o cu vădită plăcere. După plecarea mea în străinătate, am aflat cu certitudine, în Viena, din cercurile diplomaţiei străine, că doamna Lupescu s'a reîntors în ţară, pe urmă venind acasă, am constatat că în adevăr doamna Lupescu, în prima jumătate a lunei August, a intrat în ţară. Dl. Mironescu în scurtă vreme a trebuit să-şi dea dimisia, venind la putere guvernul Iorga-Argetoianu. Guvernul Iorga-Argetoianu, a trebuit să plece şi a venit guvernul d-lui Vaida. Partidul insista să reprimesc preşedinţia partidului, iar M.S. Regele îşi arăta în repetate rânduri aceiaş dorinţă. Nu am acceptat nici măcar să discut această părere. Pe urmă, după alegeri, la nuoi insistenţe, am declarat că revin asupra hotărârii mele cu anumite condiţiuni precise. După o criză îndelungată şi cu peripeţii, a căzut şi guvernul al doilea al d-lui Vaida. M.S. Regele şi dl. Vaida, împreună cu dl. Titulescu au insistat zile întregi să primesc preşedinţia consiliului nu am vrut cu nici un preţ. Pe urmă însă, declarând biuroul partidului că nu acceptă să-şi formeze alt guvern, decât sub preşedinţia mea şi rugându-mă din nou M.S. Regele să ~~pxixxxxxxx~~ formez guvernul, lăsându-mă să înţeleg că un răspuns negativ, ar avea urmare chemarea partidului liberal, ai cărui emisari erau deja la Sinaia, ca ultim sacrificu, am acceptat să formez guvernul, între altele, în următoarele

./.

C.N.S.A.S.

condiţiuni: 1/ Că voi avea mână liberă în mod absolut în guvernare şi în administrarea ţării, 2/ Că dl.Puiu Dumitrescu şi oricare altul dela Curtea Regală,va fi îndepărtat imediat ce voi arăta,că atitudinea lor contrazice atitudinea şi politica guvernului. M.S.Regele a acceptat toate acestea,în prezenţa domnului ministru Titulescu.-

Incepută guvernarea,ea şi-a luat curs sub cele mai bune auspicii. Imediat la începutul ei,am reuşit să aplanez conflictul M.S.Regelui cu Principesa Mamă,spre deplina lui mulţumire,arătându-mi în mod deosebit recunoştiinţa sa.Am rezolvat neînţelegerile M.S.Regelui cu M.S.Regina Maria şi cu A.S.R.Pricipesa Ileana. M.S.Regele a acceptat principiile de bază ale reformei administrative cu multă plăcere,de asemenea şi cele ale programului meu economic şi financiar.Dar pe urmă,când am cerut să fie schimbat Generalul Stefănescu Amza,Directorul Poştelor şi Directorul C.F.R.-ului,atmosfera deşi M.S.R.mi-a admis această dorinţă,a devenit extrem de încarcată. Doamna Lupescu şi anturajul M.S.Regelui,au văzut că iau în serios hotărârea mea, de a guverna însu-mi şi de a curăţi Curtea Regală şi serviciile publice de elementele care au făcut atâta rău M.S. Regelui. Iar când dl.Mihalache în înţelegere cu mine,a cerut înlăturarea d-lui Marinescu şi a Generalului Dumitrescu din oficiile lor,şi-au pus în joc toată influenţa pentru ca aceşti oameni,să fie menţinuţi în serviciile lor, ştiind prea bine,că nu voi guverna,dacă nu voi avea mână liberă în alegerea oamenilor cu care am să port răspunderea.Ei au reuşit. M.S.Regele mi-a declarat şi mie şi d-lui Mihalache,că nu admite schimbarea acestor oameni,evident, în directă contrazicere,cu înţelegerea categorică pe care am avut'o cu ocazia primirii preşedinţiei partidului şi a guvernului.Desigur,imediat mi-am dat dimisia deodată cu dl. Mihalache.Astfel s'au petrecut lucrurile în legătură cu restaurarea din 1930.Ele arată mosul patriotic în care

./.

~~167~~ 168

partidul naţional-ţărănesc datoria faţă de Tron şi ţară şi corectitudinea şi consecvenţa cu nimic alterată a demersurilor mele în chestia Dinastiei. Prin restauraţia ordinei constituţională şi dinastică, a intrat în albia normală. Ea ar fi trebuit să dea roade binecuvântate şi liniştite în viaţa de stat. Situaţia ce s'a creiat însă prin seria întreagă de atitudini şi măsuri luate din partea Coroanei, în urma greşelilor sfetnicilor săi, este departe să fie normală Ea inspiră serioase îngrijorări fiecărui cetăţean devotat ţării şi Regelui, lucrurile trebuesc îndrumate fără întârziere în spre o normală funcţionare a factorilor constituţionali, respectându-li-se pe deplin şi spre o liniştire a sufletelor adânc tulburate.-

Bucureşti, la 13 Decembrie 1934.-

C.N.S.A.S.

R
9.X.92
3

Azi, 13.05.2003, noi, Boeriu Radu, reprezentant S.R.I. și Mirela Mălin, reprezentant C.N.S.A.S. am procedat la renumerotarea dosarului 40001, vol. 40, care are 168 file + fila 141 bis, filele 125/1 și 125/2 + fila I = 172 file.

Reprezentant S.R.I.

[signature]

Reprezentant C.N.S.A.S.

[signature]

C.N.S.A.S. SERVICIUL ARHIVA
C.N.S.A.S. SERVICIUL ARHIVA
C.N.S.A.S. SERVICIUL ARHIVA
C.N.S.A.S. SERVICIUL ARHIVA
C.N.S.A.S.